

CRUX

PAPISTON
PÄIVÄT

5

JOULUKUU 2014
Kirkon akateemiset AKI ry.

LUPAUKSEN VARASSA

Papiston päivillä
pohdittiin lupauksen
eri aspekteja, papin
identiteettiä ja
käytännön työtä

- Papeilla runsaasti ääniongelmia
- Osallistava musiikkitoiminta

VERKOSSA
Papiston päivien
kuvagalleria ja esitykset

KAKSI DENAARIA

En minä osaa olla kunnon samarialainen,
oikealla tavalla rakastava.

On niin vaivalloista kumartua maahan asti.
Voi käydä niin, ettei enää pääse itsekään ylös,
vaikka väittävätkin muuta.

Minä olen pappi,
väistän ja jatkan matkaa.

Jeesus.

Riittävätkö ne kaksi denaaria?
Riittäväthän ne?

Vai maksatko sinä loput, kun tulet takaisin.
Maksatko minunkin puolestani,
vaikka olen pappi?

Suvi Laaksonen

KATSE ETEENPÄIN

Marraskuussa koontui AKIn syysvaltuusto Vantaalla, oli hyvät päivät. Onnittelten pappisliiton puheenjohtajaa ja AKIn hallituksen puheenjohtajaa Eija Nivalaa uudesta kaudesta. Samalla kiitän kanttorivaltuuston jäseniä luottamuksesta oman kauteni jatkolle. Eija kiitti kiitospuheessaan AKIn toimiston väen panosta kuluneena syksynä. Väistötilat ja henkilövaihdokset ovat teettäneet paljon työtä. Haluan yhtyä näihin kiitoksiin. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin.

Valtuustossa oli pöydällä isoja tulevaisuuteen luotaavia asioita. Hyväksyimme muun muassa nelivuotisen tulevaisuusasiakirjan sekä toiminta- ja taloussuunnitelman ensi vuodelle. Niiden avulla on hyvä katsoa, toimia ja tehdä asioita eteenpäin. Talous tiukkenee, päätimme myös jäsenmaksun korottamisesta. Kiitän omalta osaltani valtuuston jäseniä, saimme hallitustyöskentelyyn valtuustossa kokouksen asiakirjoihin liittyen hyviä ja rakentavia kommentteja, lisäyksiä sekä myös kritiikkiä. Näin juuri.

Lainaus kokousasiapapereista: ”Finanssivalvonta on ohjeistanut työttömyyskassoja tiukempaan taloudenpitoon ja riskienhallintaan. Kassojen jäsenmaksu tulee pitää sellaisella tasolla, että kassan tasoitusrahastolla pystytään kattamaan koko kassan oma eläkevasuu. Uusi ohjeistus on aiheuttanut ja aiheuttaa myös vuodeksi 2015 työttömyyskassojen jäsenmaksujen merkittäviä korotuksia.” Kuu-

lumme Erityiskoulutettujen työttömyyskassaan. Akava-talon remontti etenee. Tässä kaksi syytä korottaa jäsenmaksua. Onneksi korotus on pieni ja näillä näkymin määräaikainen. Toimintamäärärahoista ei tarvitse tinkiä, kaikki löysät talousarvioista on kuitenkin otettu pois, tosin Crux-lehteä ilmestyy ensi vuonna yksi numero vähemmän. Syy on muualla kuin omassa taloudenpidossamme – lehden taittamisen arvonnisäverossa. Hallitus ja JUKOn neuvottelukunta on juuri työstänyt lähiajan neuvottelu- ja vaikuttamistoimia. Puhumme muun muassa palkoista, työajasta, luottamusmiestoiminnasta, päivärahoista ja työelämätaavoitteista.

Tätä kirjoittaessani Suomessa vellooo jonkinasteinen uutispommi; suuret keskusjärjestöt SAK, STTK ja AKAVA suunnittelevat yhteistä, suurta keskusjärjestöä. Tosin Akava heti tuoreeltaan antoi julkilausuman, jossa se ilmoittaa olevansa haluton moiseen. On myös todettava, että jotkut Akavan sisällä olevista jäsenjärjestöistä haluavat edetä tunnusteluissa. Katsotaan nyt rauhassa, miten asia etenee. Kirkollisen sektorin varsin hyvää neuvotteluasemaa uudet suunnitelmat eivät saa vaarantaa, siitä muun muassa AKI lähtee pohtiessaan mahdollista uutta kuviota ammattijärjestöjen kentällä.

Kirkolliskokoukseen tullee ensi keväänä seurakuntarakenneasia sekä ehkä uusi diakonin virka ainakin lähete keskusteluun. Uudesta virasta tullaan järjestämään kuulemis-tilaisuus alkuvuodesta. AKI seuraa ankarasti päätöksentekoa. Edelleen

EERO ANNALA
KANTTORI-URKURILIITON PUHEENJOHTAJA
eero.annala@evl.fi

seuraamme paikallistasolla mahdollisuuksien mukaan käytyjä ja käynnissä olevia virantäyttökuvioita peilaten niitä uuteen virkamieslakiin. Kyllä kentältä kuuluu hyvää, mutta kuuluu myös kupruja, ja seurauksena on ollut oikaisuvaatimuksia vi-
ranhoitoon liittyvissä henkilövaa-
leissa.

AKIn uusi toiminnanjohtaja Jussi Junni aloitti työssään syyskuun alussa perehdytyksen jälkeen. Syksyn edetessä kohti joulua, voin vakuuttaa, että hän on ottanut paikansa hienosti. Tällä nuorella miehellä on tarmoa, hän on omaksunut valtavasti tietoa, hän on studeerannut ankarasti ammattiyhdistysasioita ja hän on oikein mukava mies ja taitava kokousten vetäjä. Olen hyvin tyytyväinen valintaamme. Tästä on hyvä mennä eteenpäin.

Uusi kirkkovuosi ja uudet kujeet? No ei sentään. Edelleen AKI:lle ovat jäsenet tärkeitä ja heitä varten me olemme olemassa. Toivotan oikein hyvää adventinaikaa ja joulun odotusta. ✕

46

LUE!

Pappislupaus ja
siirtymäriitti

23

TEEMA

PAPISTON PÄIVÄT 16

Papit kokoontuivat Jyväskylään pohtimaan pappislupauksen eri aspekteja, pappisidentiteettiä sekä papin käytännön työtä.

MONIPUOLISTA KANAVATYÖSKENTELYÄ 24

Papiston päivien kanavissa saatiin virikkeitä mm. kokemukselliseen Raamatun käyttöön, tehokkaaseen puheeseen, oman persoonan käyttöön työssä ja jopa kunnan hoitamiseen.

PAPISTON PÄIVÄT KUVINA 28

Kuvareportaasi päiviltä

ARTIKKELI

PAPPEILLA RUNSAASTI ÄÄNIONGELMIA 30

Tutkimus kartoittaa ääniongelmiä esiintyvyyttä evankelis-luterilaisilla papeilla.

RÖSTPROBLEM HOS PRÄSTER 34

SAATTOHOIDON ASKELISSA 36

Kirsti Aalto kirjoittaa suomalaisen saattohoidon vaiheista.

OSALLISTAVA MUSIIKKITOIMINTA 40

Hyvä tapa seurakunnille tavoittaa uusia ihmisiä.

KUOROVIERAILULLA UNKARISSA 44

MIEHEN PAIKKA 46

Ismo Kunnas pohtii, missä on miehen paikka.

Anna palautetta
ja voita
Samsungin
kamerapuhelin
s. 69

KIRJOITUSSARJAT

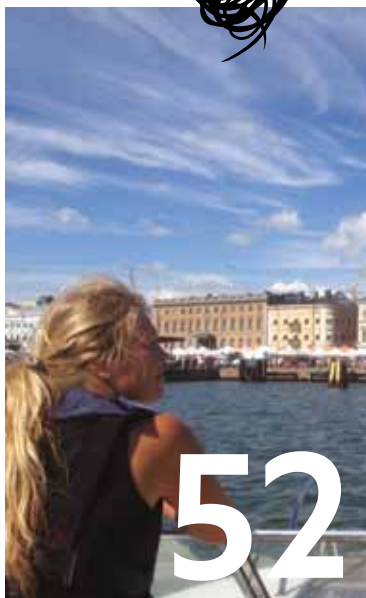
Eläkeläisen mietteitä	43
Säkeistö pyhään	50
Akateemisen tutkimuksen antia	52

VAKIOT

Ordinariokoulutus	8
Akipedia	9
Mielipide	33
Opiskelijavinkki	49
Tekstin ääressä	56

AJANKOHTAISTA

Vielä ehdit ilmoittautua Kanttoripäiville	7
Armenian opintomatka	8
Vuoden pappi on Ismo Kunnas	9
Liittojen jäsenmaksut	11
Eläkeuudistus 2017	12
Hallitusten uudet jäsenet	15

30

CRUX

JULKAISIJA

Kirkon akateemiset AKI ry.
Maistraatinportti 2, 00240 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515, faksi (09) 148 5875
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Kaisa-Leena Harjunmaa-Hannikainen,
kanttori Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Milla Mäkitalo, seurakuntapastori
Karoliina Nikula, johtava sairaalapastori
Panu Pihkala, turkija
Minna Raassina, johtava kanttori
Ilkka Raittila, sairaalapastori
Pekka Soranummi, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOTEUTUS JA ULKOASU

MCI Press Oy
Mikonkatu 8 A, 00100 Helsinki

ILMOITUSHINNAT

Koko	
2/1 s.	380 mm x 255 mm 1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm 1 020,- euroa
1/2 s.	155 mm x 114 mm 73 mm x 228 mm 560,- euroa
1/4 s.	101 mm x 118 mm 330,- euroa
1/8 s.	101 mm x 55 mm 200,- euroa
takasisu	190 mm x 230 mm 1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPIKKA

Scanweb Oy

Lupaus kantoi Papiston päivillä

Merja Laaksamo

PÄÄTOIMITTAJA

Jyväskylän Papiston päiville osallistui noin 400 henkeä syys-lokakuun vaihteessa. Seurakuntien taloustilanne tuntui vaikuttaneen ensimmäistä kertaa osallistujamäärään, joka jäi noin sataa henkeä pienemmäksi kuin aikaisempina vuosina muualla kuin Helsingissä järjestetyillä päivillä. Päivien palaute oli tästä huolimatta erittäin positiivista. Pappislupauksen ympärille raken-

nettu teema koettiin keskeiseksi ja kanavien aiheita pidettiin kiinnostavina. Kollegoiden kohtaaminen oli virkistävää ja voimaannuttavaa.

Cruxin reporterina Papiston päivillä oli toimituskunnan jäsen Panu Pihkala. Hänen reportaasinsa Papiston päivästä avaa tapahtumaa myös niille, jotka eivät itse päässeet tällä kertaa mukaan.

Seuraavat Papiston päivät järjestetään Helsingissä neljän vuoden kuluttua vuonna 2018, jolloin Papisliitto täyttää 100 vuotta. Päätös pitää neljän vuoden tauko normaalin kahden vuoden sijasta johtuu paristakin syystä. Kahden vuoden kuluttua papit kutsutaan hiippakunnittain synodaalikokouksiin. Samalle syksylle ei kannata järjestää toista kokoavaa tapahtumaa. Toiseksi seurakuntien taloustilanne ei parissa vuodessa todennäköisesti parane, joten koulutuksiin ja neuvottelupäiville osallistumisia karsittaneen edelleen kovalla kädellä. Neljän vuoden kuluttua lienee jo useamman mahdollista osallistua 100-vuotisjuhlapäiville.

Papiston päivien lisäksi tässä lehdessä puhutaan eläkeuudistuksesta ja muistakin ajankohtaisista asioista. Toiminnanjohtaja Jussi Junni kartoittaa eläkeuudistuksen vaikutuksia akilaisesta näkökulmasta.

AKIn ja perusliittojen syysvaltuustot kokoontuivat marraskuun lopulla päättämään tulevasta toiminnasta. Myös henkilövaihtoja tehtiin. Puheenjohtajat Eija ja Eero pysyivät samoina, mutta hallitukset saivat uusia jäseniä. Onnittelut valituille ja intoa työskentelyyn yhteiseksi hyväksi!

Tässä lehdessä puhutaan myös osallistavasta musiikkitoiminnasta, josta kirjoittaa Sonja Munter-Mäkeläinen Musiikki elämään -hankkeen pohjalta. Näkökulmaa aiheeseen tuo Olarin seurakunnan kanttori Sari Rautio, joka kertoo Musiikkia hoivakodeissa -hankkeesta.

Tämän vuoden yhteisvastuukeräyksen kotimainen kohde oli saattohoidon kehittäminen. Viime kevään aikana pidettiin yli kahdellasadalla paikkakunnalla saattohoitoa käsitteleviä koulutus- ja luentotilaisuuksia. Rovasti Kirsti Aalto kirjoittaa suomalaisen saattohoidon vaiheista.

Puheterapeutti Ann-Marie Hagelberg on tutkinut pappien ääniongelmia ja kirjoittaa tutkimuksensa tuloksista tässä lehdessä.

Vuosi on kohta loppuillaan, kiitos Cruxin lukijoille aktiivisesta palautteesta vuoden aikana. Palautetta lehdestä ja juttuideoita toivotaan edelleen. Siunausta joulun aikaan ja voimia työhön! ✕

Seuraavat Papiston päivät
järjestetään Helsingissä
vuonna 2018.

PAPPISLIITON APURAHAT

MAUNO SOROSELLE JA KARI LATVUKSELLE

PAPPISLIITON OPINTO- JA AVUSTUS-RAHASTON tieteellisen apurahan (6 000 €) sai Haapaveden seurakunnan kirkkoherra **Mauno Soronen** ylemmän pastoraalin tutkimukseen, jonka aihe on Seurakunnan olemus ja tehtävä rakenneratkaisujen avaimena.

Käytännöllisen apurahan (6 000 €) sai merimiespastori **Kari Latvus**. Hänen aiheensa on Merimieskirkon ja ulkomailla tapahtuvan kirkollisen työn perustehtävän selkeyttäminen ja kehittäminen. Tehtävään liittyy siirtolaisten ja ulkomailla toimivien elämäntilannetta lähestyvän matkakatekismuksen laatiminen.

Joka toinen vuosi jaettavia apurahoja haki 21 henkilöä.

Apurahan saajien nimet julkistettiin Jyväskylässä Papiston päivien iltatilaisuudessa 30.9. X

Mauno Soronen

Kari Latvus

Ilmoittaudu Kanttoripäiville

Valtakunnalliset kanttorien neuvottelupäivät pidetään **3.–5.2.2015** Oulussa.

Sitova ilmoittautuminen päiville tapahtuu täyttämällä oheisessa linkissä oleva ilmoittautumislomake **15.1.2015** mennessä: www.lyyti.fi/reg/Kanttoripäivät_2015_5573

Kanttoripäivien osallistumismaksu on 175 €. Eläkeläisille osallistumismaksu on 75 € ja opiskelijoille 20 €.

Opiskelijajäsenet huomio: Suomen Kanttoriurkuriliitto maksaa 10 ensimmäiseksi Kanttoripäiville ilmoittautuneen opiskelijajäsenensä osallistumismaksun, majoituksen ja matkat (VR:n opiskelijalippuhintojen mukaan).

Lisää tietoa Kanttoripäivistä osoitteessa www.sakasti.evl.fi/kanttoripäivät2015.

Tervetuloa Ouluun kaikki kanttorit ikään ja äidinkieleen katsomatta!

Armenian opintomatka 22.-29.9.2015

TUTUSTUMME ARMENIAN APOSTOLI-SEEN KIRKKOON. Kristinusko julistettiin valtionuskonnoksi Armeniassa jo vuonna 301. Opintomatkan teemoja ovat armenialainen identiteetti, ”marttyyrikirkkokansa”, Armenian kirkko sekä armenialainen kulttuuri. Vierailemme kansanmurhan muistomerkillä ja museossa.

Matkakohteitamme ovat pääkaupunki Jerevan ja sen kaupunkiseurakunnat, alun perin pakanatemppeleinä toiminut Garni, joka oli vuoden 301 jälkeen kuninkaiden kesäasunto, Geghardin luolaluostari, Sevanin pappisseminaari, joka sijaitsee 2000 metrin korkeudessa

Sevan-järven rannalla, Khor Virapin luostari muinaisessa Araratlaaksossa sekä Armenian apostolisen kirkon keskus Etsmiadzin.

Matkanjohtaja: apulaistoiminnan johtaja **Merja Laaksamo**.

Hinta on noin 1 300 €.

Ilmoittautumiset kotisivujen kautta www.akiliitot.fi -> tapahtumakalenteri tai heli.meinola@akiliitot.fi, puh. 09 4270 1515.

Lisätietoja merja.laaksamo@akiliitot.fi tai puh. 09 4270 1506.

Matkalle on mahdollista saada liiton matka-apuraha (350 €). Opintomatkalta voivat osallistua Pappisliiton jäsenet puolisoineen. ✕

ASLAK- ja TYK-kurssit

AKILLE ON MYÖNNETTY ensi vuodelle yksi ASLAK-kurssi ja yksi TYK-kurssi. Molemmille kursseille on haku aika meneillään. ASLAK-kurssi järjestetään Ikaalisten kylpylässä papeille ja kanttoreille vuonna 2015-16. Kurssin kesto on neljä viiden vuorokauden jaksoa ja sille valitaan 10 kuntoutujaa. Kurssi on tarkoitettu työelämässä oleville. HUOM! Kurssi alkaa olla täynnä. Sen sijaan TYK-kuntoutuksessa on vielä runsaasti paikkoja vapaana.

TYK-kuntoutuksen tavoitteena on työhyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen, työ- ja toimintakyvyn tukeminen ja lisääminen, terveyden edistäminen, omien voimavarojen vahvistaminen sekä vertaistuen hyödyntäminen. TYK-kurssi järjestetään Rokualla papeille ja kanttoreille vuonna 2015-16. Ryhmän koko on 6 - 8 kuntoutujaa. Kurssi alkaa maaliskuussa. Kuntoutushakemus liitteineen lähetetään oman kotipaikkakunnan Kelan toimistoon 12.1.2015 mennessä.

Katso lisätietoja kotisivuilta. ✕

AKIPEDIA

LOMARAHAN VAIHTAMINEN VAPAASEEN

Lomarahan on voinut vaihtaa vapaaseen
1.4.2014 alkaen. Onko se kannattavaa?

Lomarahan voi vaihtaa vapaaksi, jos työnantaja ja työntekijä siitä niin sopivat. Silloin lomarahasta vähennetään 1/21 osa kuukausipalkasta kutakin lomarahavapaapäivää kohden. Lomarahavapaapäiviä kuluu viisi viikossa. Silloin viikon lomarahavapaasta vähennetään lomarahaa 5/21 kuukausipalkasta, mikä esimerkiksi 3 255 euron palkalla tekisi 775 €.

Toinen mahdollisuus on sopia työnantajan kanssa palkattomasta virkavapaasta, mutta tällöin palkasta vähennetään 7/31 päivää, mikä samalla palkalla tekisi 735 €. Taloudellisesti lomarahavapaa ei siis palkattomaan virkavapaaseen nähden kannata, mutta toisaalta sitä voi siirtää sairauden vuoksi samaan tapaan kuin vuosilomaa, kun taas virkavapaan suhteen tällaista oikeutta ei ole. ✕

Naisteologien neuvottelupäivät 9.–10.2.2015 Tampereella

Ohjelmassa mm. **Pirkko Poisuon** alustus "Ruusuja ja kyöneleitä" naisteologioiden vaiheista. Lisäksi vuosikokous, yhteistä jakamista ja liikuttavaa ohjelmaa! Merkitse päivät kalenteriisi. Lisätietoa ilmoittautumisesta jäseninfossa ja sähköpostitiedotteessa.

Tervetuloa!

Vuoden pappi on työpaikkapappi Ismo Kunnas

UUODEN PAPIKSI 2014 valittiin Tampereen eteläisen seurakunnan kappalainen ja diakoniatappi **Ismo Kunnas**. Valinta julkistettiin Papiston päivien avajaisissa Jyväskylässä 30.9. Valinnan perusteluissa todetaan, että Kunnas on työpaikkapappina toimiessaan tuonut seurakuntaa ihmisten keskele heidän arjessaan ja antanut kirkolle kasvot. Työpaikkapappina hän tekee tärkeää työtä tukiessaan henkilöstöä jaksamisessa, työelämän muutoksissa ja elämän eri vaikeuksissa. Kunnaksen työn kuvaan kuuluu työpaikkapappina toimiminen Valion Tampereen tehtaalla ja

Sisä-Suomen Tampereen Poliisilaitoksella. Näillä työpaikoilla hän käy viikoittain. Välillä työhön kuuluu myös suruviestin vieminen poliisin apuna.

Kunnas kokee työpaikkapappina toimimisen hyvin merkityksellisenä. – Olen saanut olla työikäisten ihmisen parissa. Alku on aina ollut hidasta, mutta vähitellen syntyy luontevia kontakteja. Kirkko ja pappi eivät ole etäisiä, kun istutaan saman pöydän ääressä kahvilla. Juttua syntyy luonnostaan. Suhtautumista kuvaa se, että puhe ei lakkaa eikä synny vaivautunutta hiljaisuutta, kun tulen paikalle. ✕

PEKKA HOVI

Yhdessä saavutamme enemmän

EIJA NIVALA
AKIN PUHEENJOHTAJA
eija.nivala@evl.fi

Marraskuun alussa kirkolliskokous istui jälleen Turussa. Istuntoviikko oli suhteellisen rauhallinen, kuin suvantovaihe kirkolliskokouksen kauden keskellä. Rakenteiden sijaan pääpaino oli tällä kertaa sisällöllisissä kysymyksissä, toiminta- ja taloussuunnitelmissa ja tulevaisuusasiakirjassa muiden muassa. Ja hyvä niin. Ensi kevättä odotellessa – todettiin moneen kertaan.

Kirkolliskokous ei ole saman mielisten joukko, mutta olen usein

iloinnut siitä ilmapiiristä ja yhteydestä, jota erilaisuuden keskelläkin on voinut kokea. Kirkolliskokous on olemassa kirkon lainsäädäntöä ja yhteisten asioiden hoitamista varten, etsimässä kirkon yhteistä parasta. Edustajat ovat sitoutuneet tähän tehtävään kukin omista lähtökohdistaan. Menestyksellinen päätöksenteko edellyttää paitsi yhteistä keskustelua, paljon luottamusta, viisautta ja tahtoa kuulla myös sitä toisinajattelijaa. Kasvokkain, face to face, kuuleminen, kuulluksi tuleminen ja ymmärtäminen on monin verroin helpompaa kuin sittenkin niin kasvottomassa facebookissa.

Marraskuun lopulla eduskunta keskusteli ja äänesti uudesta avioliittolaista, joka on yksi vaikea, näkemyksiä ja mielipiteitä jakava kysymys. Tämä ei ole ensimmäinen eikä varmasti viimeinenkään kysymys, jolla meitä pappejakin yritetään jakaa ja erottaa. Ennen pitkää myös kirkolliskokous joutuu toden teolla paitsi keskustelemaan, myös päättämään kirkon avioliittokäsi-

tyksestä ja suhtautumisesta samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkimiseen.

Kirkolliskokous antoi vuonna 2011 piispainkokouksen tehtäväksi edistää kirkon sisäistä yhteyttä. Edustaja-aloitteen takana oli tarve syventää ymmärrystä eri tavoin ajattelevien kesken. Piispojen teesit otsikolla Kutsu yhteyteen julkaisiinkin elokuun lopulla. Teesejä on kuusi:

1. Kirkko kulkee kohti yhteyttä.
2. Yhteyden uhkana eivät ole erimielisyydet vaan kyvyttömyytemme tulla niiden kanssa toimeen.
3. Yhteys edellyttää tosiasioiden tunnustamista ja tahtoa dialogiin.
4. Yhteys sulkee sisäänsä jokaisen seurakuntalaisen.
5. Yhteys liittää meidät maailmanlaajuiseen kristikuntaan.
6. Yhteys vahvistuu tekemällä yhdessä.

On selvää, etteivät nämä teesit poista erimielisyyksiä tai yksin rakenna yhteyttä, mutta piispat ovat näillä lausumilla yrittäneet konkretisoida perustehtävänsä kirkon yhteyden rakentajina ja vaalijoina. Mikä on meidän vastauksemme tai reaktiomme? Mikä on meidän pappejen keskinäisen yhteyden ja kollegiaalisuuden tila? Suostummeko siihen, että asetumme vastakkain vai voisimmeko eri tavalla uskovina ja ajattelevina etsiä yhteyttä ja kunnioittaa toisiamme? Mikä viesti sillä voisi olla, jos asettuisimme enemmän kuuntelemaan kuin olemaan oikeassa? ✕

Mikä viesti sillä voisi olla,
jos asettuisimme enemmän
kuuntelemaan kuin
olemaan oikeassa?

TYÖTTÖMYYSTILANNE NÄKYY JÄSENMAKSUISSA

Liittojen jäsenmaksut nousevat työttömyyskassamaksujen myötä

KANTTORI-URKURILIITON ja Pappisliiton valtuustot päättivät vuoden 2015 jäsenmaksuista syysvaltuustoissaan 20.–21.11.2014 Vantaalla. Varsinaisten jäsenten jäsenmaksut nousevat 0,15 prosenttiyksikköä ja myös muiden työttömyyden varalta vakuutettujen jäsenmaksuja on tarkistettu.

Jäsenmaksutarkistusten taustalla on työttömyyskassojen kiristynyt taloustilanne. Finanssivalvonta valvoo työttömyyskassojen maksuvalmiutta ja on edellyttänyt kassamaksun korottamista myös Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erkossa, jossa AKIn jäsenet ovat va-

kuutettuina. Tämän johdosta liittojen talousarvioihin on tehty kulukarsintaa ja loppuosan kattamiseksi valtuustot ovat päättäneet korottaa jäsenmaksua. Paineita jäsenmaksujen korotukselle asetti myös Akavatalon peruskorjaus.

Jäsenelle, joka ansaitsee 3 000 €/kk, korotus merkitsee 4,5 € korkeampaa jäsenmaksua kuukausittain. Osa korotuksesta tulee kuitenkin takaisin verovähennyksenä. Jos jäsenen veroprosentti on esimerkiksi 26 %, jäsenmaksukorotuksen todellinen kuluerä on 3 000 €/kk ansaitsevalle jäsenelle 3,33 €/kk.

Vuoden 2015 jäsenmaksut

Suomen Kanttori-urkuriliitto

Varsinaiset jäsenet

Varsinaisen jäsenen jäsenmaksu on 1,35 % ennakonpidätyksenalaisesta palkasta.

Työelämän ulkopuolella olevat jäsenet

Työelämän ulkopuolella olevan jäsenen jäsenmaksu on 96 € vuodessa. Mikäli poissaolo kestää vain joitakin kuukausia, jäsenmaksun suuruus on 8 € kuukaudessa.

Opiskelijajäsenet

Opiskelijajäsenyys on maksuton. Työttömyyskassaan kuuluvan opiskelijajäsenen jäsenmaksu on 100 € vuodessa.

Eläkeläisjäsenet

Eläkkeellä olevan jäsenen maksu on 30 € vuodessa. Ennen 1.1.2012 eläkkeelle jääneiden jäsenyys on maksuton. Maksuttomaan eläkeläisjäsenyyteen ei sisälly Crux-lehteä eikä kotisivujen käyttöä.

Kannattajajäsenet

Kannattajajäsenen jäsenmaksu on 40 € vuodessa.

Suomen kirkon pappisliitto

Varsinaiset jäsenet, maisterijäsenet ja kandidaattijäsenet

Varsinaisen jäsenen, maisterijäsenen ja kandidaattijäsenen jäsenmaksu on 1,25 % ennakonpidätyksenalaisesta palkasta.

Ulkomailla työskentelevät jäsenet

Ulkomailla työskentelevän jäsenen jäsenmaksu on 150 € vuodessa. Mikäli ulkomailla työskentelyä kestää vain joitakin kuukausia, jäsenmaksun suuruus on 12,50 € kuukaudessa.

Työelämän ulkopuolella olevat jäsenet

Työelämän ulkopuolella olevan jäsenen jäsenmaksu on 100 € vuodessa. Mikäli poissaolo kestää vain joitakin kuukausia, jäsenmaksun suuruus on 8,40 € kuukaudessa.

Kaksoisjäsenet

Kaksoisjäsenen jäsenmaksu on 45 euroa vuodessa. Jäsenmaksu ei sisällä työttömyyskassan jäsenyyttä.

Opiskelijajäsenet

Opiskelijajäsenyys on maksuton. Työttömyyskassaan kuuluvan opiskelijajäsenen jäsenmaksu on 100 € vuodessa.

Eläkeläisjäsenet

Eläkkeellä olevan jäsenen jäsenmaksu on 40 € vuodessa.

Muistathan ilmoittaa liittoon, jos työnantajasi tai yhteystietosi muuttuvat sekä jos siirryt työelämän ulkopuolelle! Maksamalla jäsenmaksun varmistat jäsenyytesi liitossa ja Erityiskoulutettujen työttömyyskassassa. Lisäksi olet oikeutettu käyttämään liittojen tarjoamia jäsenetuja.

Kun vaihdat työpaikkaa, uusi työnantaja tarvitsee sinulta valtakirjan voidakseen periä jäsenmaksun palkastasi. Saat valtakirjanlomakkeen soittamalla liiton toimistoon puh. 09 4270 1503 tai 09 4270 1515 tai tulostamalla sen liiton kotisivuilta www.akiliitot.fi -> lomakkeet.

Kun olet poissa töistä esimerkiksi hoito-, virka- tai vuorotteluvapaan, työttömyyden, jatko-opintojen tai ulkomailla työskentelyn vuoksi, pyydä liitostasi pankkisiirtolomake jäsenmaksun maksamista varten.

Eläkeuudistus 2017

MITÄ, MIKSI JA MILLOIN

JUSSI JUNNI

AKIn toiminnanjohtaja

ELÄKEJÄRJESTELMÄ UUDISTUU vuodesta 2017. Tästä työmarkkinakeskusjärjestöjen enemmistö pääsi sopuun 26.9.2014. Uusia yksityisten alojen eläkelakeja valmistellaan parhaillaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Tämän jälkeen vastaavat uudistukset tehdään julkisten alojen eläkeläisille, myös kirkon eläkeläisille, jonka ehdottamisesta vastuu on kirkolliskokouksella.

Vuodesta 2017 alkaen eläkkeelle pääsee nykyistä myöhemmin ja eläkettä karttuu työuran aikana nykyistä vähemmän. Tällä pyritään vähentämään julkisen sektorin kehitysvajetta ja takaamaan eläkkeiden rahoitus tulevaisuudessakin. Nykyisen kaltaista työurien pidentämiseen kannustavaa korotusta eläkkeeseen työuran loppupäässä uudistus ei sisällä.

Uudistus ehtii koskea vasta vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneitä. Tätä aiemmin syntyneet siirtyvät eläkkeelle vanhan eläkejärjestelmän mukaisesti. Uudistuksella ei kosketa jo kertyneisiin eläkkeisiin eikä erityisiin henkilökohtaisiin ja ammatillisiin eläkeisiin, jotka säilyvät toistaiseksi.

Eläketurvakeskuksen sivustolta <http://www.eläkeuudistus.fi/> on saatavissa kattavaa lisätietoa ja esimerkkilaskelmia eläkkeistä.

Vanhuuseläkeikä nousee

Uudessa järjestelmässä vanhuuseläkeikä alaraja on 65 vuotta, kun se nykyisessä järjestelmässä on 63 vuotta. Myös yleinen eroamisikä nousee 68 ikävuodesta 70 ikävuodeen.

Muutos tapahtuu asteittain vuoteen 2025 mennessä. Vuoden 2025 jälkeen vanhuuseläkeikä alarajaa tarkastellaan suhteessa väestön yleiseen eliniän pitenemiseen. Nykyisten elinikäindeksien valossa näyttäisi esimerkiksi siltä, että 1970- ja 1980-lukujen taitteessa syntyneille alin vanhuuseläkeikä olisi noin 67 vuotta. Henkilökohtainen tavoite-eläkeikä on tätä korkeampi.

Eläkekarttuma paranee työuran alkupäästä ja huononee loppupäästä

Eläkettä karttuu jatkossa koko työuran ajalta 1,5 % palkkasummasta. Eläkekarttuman pohjana oleva palkkasumma on aiempaa suurempi, koska palkansaajan työeläkemaksua (nykyisin 5,55 tai 7,05 %) ei jatkossa vähennetä palkkasummasta ennen eläkekarttuman laskeamista. Lisäksi nykyisen 18 ikävuoden sijaan eläkettä alkaa karttua jo 17-vuotiaana. Näiden parannusten vastapainona nykyiset korkeammat karttumaprosentit, nimittäin 1,9 % korotettu karttuma 53–62-vuotiaille sekä superkarttumana tunnettu 4,5 % kannustinkarttuma 63–68-vuotiaille, poistuvat kokonaan. Vuosina 2017–2025 on käytössä siirtymäajan korotettu karttuma 1,7 % iältään 53–62-vuotiaille.

Superkarttuman tilalle tulee lykkäyskorotus, jota myönnetään vanhuuseläkeikä alarajasta alkaen, jos jatkaa työntekoa edelleen. Lykkäyskorotuksen suuruus on 0,4 % kuuksaudessa siihen mennessä kertyneestä eläkkeestä. Koska korotus

lasketaan kertyneestä eläkkeestä, toisin kuin nykyinen superkarttuma, joka lasketaan palkasta, korotus ei tuota yhtä hyvää lopputulosta kuin superkarttuma silloin, kun palkkaus on työuran aikana ollut nousujohteinen.

Jokainen saa tavoite-eläkeikänsä

Jatkossa jokainen saa viisi vuotta ennen alinta vanhuuseläkeikänsä eläkelaitoksesta tietoonsa määritellyn tavoite-eläkeikänsä, johon asti työskentelemällä kompensoidaan eläkkeitä leikkaavan elinaikaker-toimen vaikutus. Tällöin työntekijälle ilmoitetaan arvio siitä, miten vanhuuseläkkeelle jääminen alimassa mahdollisessa vanhuuseläkeikässä vaikuttaa hänen eläkkeeseensä. Työntekijän kannalta hyvää on, että uudistuksessa elinaikaker-toimen leikkaavaa vaikutusta on lievennetty. Tavoite-eläkeikä lienee 1990-luvun alussa syntyneillä jo yli 70 ikävuotta.

Työuraeläkkeelle 38 vuoden jälkeen

Uudistuksessa sovittiin myös ns. ”työn sankareille” tarkoitetusta työuraeläkkeestä, jota voitaisiin tietyin ehdoin myöntää 38 vuoden pituisen, rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä tehdyn työuran jälkeen. Erinomaista on, että arvioinnissa tarkastellaan fyysisen rasituksen lisäksi myös psykososiaalista rasitusta. Työuraeläkettä ei määritellä ennalta millekään tietyille ammattialoille vaan sen myöntämistä harkitaan tapauskohtaisesti. Työ-

uraeläkkeen saantiedellytykset lie-
nevät jatkossa lievemmat kuin varsi-
naisen työkyvyttömyyseläkkeen.

Muutoksia osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikaeläke korvataan osittaisella
varhennetulla vanhuuseläkkeellä.
Tähän työntekijällä on oikeus 61
vuoden iästä alkaen, kunnes hän
siirtyy vanhuuseläkkeelle. Vuoden
2025 alusta ikäraja nousee 62 ikä-
vuoteen. Osittainen varhennettu
vanhuuseläke eroaa nykyisestä osa-
aikaeläkkeestä siten, että siihen ei
liity vaatimusta osa-aikatyöstä eikä
palkka- ja työajanseurantaa.

Vaikutukset akilaisiin

Keskusjärjestö Akava on arvostellut
eläkeuudistusta siitä, että se syrjii
erityisesti korkeakoulutettuja, nai-
sia ja julkisen sektorin työntekijöitä.
Tämän vuoksi eläkeuudistuksen
vaikutukset kohdistuvat erityisen
voimakkaasti juuri akilaisiin.

Liittojemme jäsenet tulevat pit-
kän koulutuksen johdosta työelä-
mään myöhään, naiset pitävät edel-
leen suurimman osan perhevapaista
ja lisäksi jäsentemme palkka on työ-
uran lopussa usein parempi kuin
työuran alkupäässä. Tämän joh-
dosta jäsenemme menettävät jopa
25–30 % siitä eläkekattuma-ajasta,
josta 18-vuotiaana työllistyvä usein
miespuolinen ammattihenkilö pää-
see nauttimaan. Kun lisäksi työuran
loppupään kannustimet (superkart-
tuma) korvataan eläkkeestä lasket-
tavalla lykkäyskorotuksella, pai-
nottuvat laskennassa aikaisemmat,
usein heikommät ansiot.

Erityisen huonosti uudistus koh-
telee 40–50-vuotiaita. He ovat ker-
ryttäneet eläkettään vasta 23 vuo-
den iästä alkaen ja silloinkin osasta
palkkasummaansa, mutta samalla
he menettävät työuran loppupään

Eläkeuudistuksen tausta

Eläkejärjestelmän uudistamisneuvotteluista sovittiin
30.8.2013 solmitussa työllisyys- ja kasvusopimuksessa.
Siinä työeläkeuudistuksen tavoitteeksi asetettiin työllis-
yyden edistäminen, julkisen sektorin kestävyysvajeen
pienentäminen, työeläkejärjestelmän rahoituksen paran-
taminen sekä riittävän eläketurvan ja sukupolvien välisen
oikeudenmukaisuuden varmistaminen. Eläkesopu löytyi
26.9.2014.

Suomalaiset jäivät vuonna 2013 keskimäärin vanhuus-
eläkkeelle 63,6-vuotiaina, mutta kun mukaan lasketaan
varhennetut eläkemuodot, kuten työkyvyttömyyseläk-
keet, keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä vuonna
2013 oli 60,3 vuotta. Kirkon alalla eläkkeelle siirrytään
keskimäärin 62,4 vuoden iässä ja vanhuuseläkkeelle 64,4
vuoden iässä.

Uudistuksen on laskettu pienentävän julkisen sektorin
kestävyysvajetta 1,1 %, jolloin julkisten palvelujen rahoitus
pystytään nykyistä paremmin takaamaan. Yksityisen
sektorin eläkemaksuiksi arvioidaan riittävän nykyisen
suuruinen 24,4 % palkkasummasta myös vuoden 2019
jälkeen.

Keskusjärjestöistä Akava jättäytyi pois eläkesovusta,
koska se katsoi uudistuksen kohtelevan korkeakoulutet-
tuja, naisia ja julkisen sektorin työntekijöitä kohtuutto-
masti. Säädetävät eläkelait koskevat kuitenkin kaikkia
työntekijäryhmiä ja Akava on mukana lainsäädännön
jatkovalmisteluissa.

Eläkeikä nousee asteittain

Eläkeikä nousee vuodesta 2017 alkaen 3 kk vuodessa.

<i>Syntymäaika</i>	<i>Eläkeikä</i>	<i>Eläkkeelle siirtymisvuosi</i>
1.1.1955	63 v 3 kk	2018
1.1.1956	63 v 6 kk	2019
1.1.1957	63 v 9 kk	2020
1.1.1958	64 v	2022
1.1.1959	64 v 3 kk	2023
1.1.1960	64 v 6 kk	2024
1.1.1961	64 v 9 kk	2025
1.1.1962	65 v	2027

Lähde: Eläketurvakeskus)

korotetut karttumat ja saavat vastineeksi pienemmästä eläkkeestään laskettavan alhaisemman lykkäyskorotuksen. Alle 30-vuotiaat ovat tässä suhteessa paremmassa asemassa.

Työuraeläke lienee laadittu sen verran tiukaksi, että perustyössä olevat jäsenemme tuskin pääsevät siitä hyötymään. Sen sijaan se saat-
taa hyödyttää niitä työntekijäryhmiä, jotka tekevät henkisesti hyvin raskasta työtä esimerkiksi katastrofialueilla, taistelukentillä tai vankiloissa. Eri asia toki on, monellako työntekijällä tosiasiaa on tällainen

työuraeläkkeeseen vaadittava 38 vuoden pituinen henkisesti kuluttava työura takanaan.

Mitä tulevaisuudessa?

Eläkeuudistus on ollut välttämätön, jotta eläkejärjestelmä ja julkinen sektori selviävät siitä, että ihmiset elävät pidempään. Entä jatkossa? Eikö olisi syytä tähdätä toimenpiteisiin, jotka edistäisivät työssä jatkamista? Nämä niin sanotut työelämätavoitteet olivat mukana neuvotteluissa erityisesti Akavan ajamina, mutta lopulliseen eläkesopimukseen niistä päättyi ainoastaan

kuntoutusta ja sairauspoissaolojen vähentämistä koskevia tavoitteita. Työelämän laadun parantamiseen ja työssä jaksamisen edistämiseen tähtäävät tavoitteet tulisikin jatkovalmistelussa ottaa huomioon niin, että työssä oikeasti myös jaksetaan – ei vain vanhuuseläkeiän alarajoille vaan mieluiten tavoite-eläkeikään asti. Suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuus on siinä, että työntekijät jaksavat hyvin, tekevät työtä mielellään ja tulevat toimeen siitä saamallaan korvauksella. ✕

Näin uudistus vaikuttaa eläkkeeseen

Tarkastelussa henkilö, joka on siirtynyt työelämäänsä 24-vuotiaana ja palkkakehitys aluksi 75 %, 10 vuoden päästä 100 % ja lopuksi 105 % yleisestä ansiokehityksestä.

Vuonna 1960 syntynyt	Nyklaki		Uusi laki	
<i>Eläkkeelle</i>	63 (alin eläkeikä)	64 v 6 kk	64 v 6 kk (alin eläkeikä)	66 v 1 kk (tavoite-eläkeikä)
<i>Elinaikakerroin ("eläkeleikkuri")</i>	92,8 %	92,8 %	92,8 %	92,8 %
<i>Eläkkeen osuus viimeisestä palkasta</i>	50 %	56 %	52 %	58 %
Vuonna 1975 syntynyt				
<i>Eläkkeelle</i>	63 (alin eläkeikä)	66 v 6 kk	66 v 6 kk (alin eläkeikä)	69 v (tavoite-eläkeikä)
<i>Elinaikakerroin ("eläkeleikkuri")</i>	85,9 %	85,9 %	89,4 %	89,4 %
<i>Eläkkeen osuus viimeisestä palkasta</i>	47 %	59 %	52 %	62 %
Vuonna 1990 syntynyt				
<i>Eläkkeelle</i>	63 (alin eläkeikä)	67 v 9 kk	67 v 9 kk (alin eläkeikä)	70 v 11 kk (tavoite-eläkeikä)
<i>Elinaikakerroin ("eläkeleikkuri")</i>	80,9 %	80,9 %	86,9 %	86,9 %
<i>Eläkkeen osuus viimeisestä palkasta</i>	44 %	60 %	53 %	63 %

Lähde: Eläketurvakeskus www.eläkeuudistus.fi

Kirkon eläkerahasto haasteiden edessä

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkkeitä säätelee Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (KIEL) ja näiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkkeet maksetaan Kirkon keskusrahaston alaisesta Kirkon eläkerahastosta. Samoin kuin kuntien ja valtion eläkerahastot myös kirkon eläkerahasto ei ole yksityisten alojen eläkelaitosten yhteisvastuun piirissä, vaan sen on vastattava itse omien varojensa riittävydestä eläkkeiden maksuun.

Vaikka kirkon palveluksessa olevien keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä on verrattain korkea, kirkon työntekijät elävät myös keskimääräistä pidempään, jolloin eläkkeitä myös maksetaan pitkään. Kirkon eläkerahastolla on kattamatonta eläkevastuuta suunnilleen saman verran kuin muillakin julkisilla eläkelaitoksilla, mutta kirkon palkkasumman pieneneminen kirkon jäsenmäärän vähenemisen ja palvelujen ulkoistusten myötä muodostaa sille merkittävän riskin.

Eläkerahaston johtaja, kirkkoneuvos **Leena Rantanen** arvioi syksyn kirkolliskokouksessa, että vuodesta 2015 alkaen eläkemaksut eivät enää kata maksettavia eläkkeitä, jolloin eläkerahaston kassavirta kääntyy negatiiviseksi. Tämän johdosta kirkon eläkemaksujen korotukset voivat tulla kirkolliskokouksen päätettäväksi jo vuosien 2016 tai 2017 osalta.

Eläketurvakeskus on arvioinut kirkon sektorin eläkemaksujen kokonaiskertymän vuonna 2014 olevan noin 33,8 % kokonaispalkkasummasta, kun se valtion sektorilla lienee noin 26,5 % ja kuntasektorilla 29,7 %. Tämän lisäksi seurakunnat maksavat eläkerahastomaksua, jonka suuruus on 1,2 % seurakunnalle tuloutettavasta kirkollisverosta. Tällaista maksua ei ole muilla sektoreilla.

Lähde: Kirkon eläkerahasto / Eläketurvakeskus

Eija Nivala jatkaa AKIn ja Pappisliiton PUHEENJOHTAJANA

AKIn valtuusto valitsi AKIn puheenjohtajaksi kaudelle 2015-2016 Pappisliiton puheenjohtajaksi valitun **Eija Nivalan**. Kanttori-urkuriliiton puheenjohtajana jatkaa 2015-2016 keravan kanttori **Eero Annala**.

AKIn ja perusliittojen valtuustot kokoontuivat Vantaalla 20.-21.11.

AKIn hallitukseen valittiin Pappisliitosta uusina jäseninä **Anita Leppälä, Raija Korhonen, Petri Rask** ja **Annamari Simpanen**. Hallituksessa jatkavat **Kukka-Maaria Kalpio** ja **Stina Lindgård**. Kanttori-urkuriliitosta AKIn hallitukseen valittiin **Heikki Ali-Löytty**, Eero Annala ja **Mari Järvinen**.

Kanttori-urkuriliiton hallituksen jäseniksi valittiin **Anna Tasala**

Eija Nivala jatkaa AKIn puheenjohtajana kauden 2015-2016.

kaudelle 2015-2016. Pekka Varosen tilalle vuodeksi 2015 valittiin **Keijo Piirainen**. Heikki Ali-Löytyn ja Mari Järvisen kausi hallituksessa jatkuu.

Pappisliiton hallitukseen kaudelle 2015-2016 valittiin uutena jäsenenä Annamari Simpanen (toiminut hallituksessa jo vuoden hiippakuntaa vaihtaneen tilalla) sekä Pekka Vaaramon tilalle vuodeksi 2015 Raija Korhonen. Hallituksessa jatkavat puheenjohtajaksi uudelleen valittu Eija Nivala ja jäseninä **Petri Hautala**, Kukka-Maaria Kalpio, **Suvi Laaksonen**, Anita Leppälä, Stina Lindgård, **Teemu Paarlahti** ja Petri Rask.

Hallitusten jäsenten kaudet alkavat välittömästi.

LUPAUKSEN VARASSA

Papiston päivät Jyväskylässä 30.9 - 10.2014

TEKSTI: PANU PIHKALA

Pastori, tutkija, Helsinki

KUVAT: PEKKA HOVI

” Papiston päivät koskettavat ennen kaikkea liperiväkeä. Päivien teemat sisältävät kuitenkin liittymäkohtia jokaisen kristityn kutsumukseen. Molemmat, erityinen ja yhteinen pappeus, käsittävät sekä kamppailua että autuutta. Etenkin muiden kirkon työntekijöiden kysymykset ovat monin tavoin yhteisiä kirkon virkaan vihittyjen kanssa.

Toivottavasti tämä katsaus antaa virikkeitä myös muille, esimerkiksi kanttoreille.”

Päivien teemaksi oli valittu pappislupaus, joka oli kätevästi painettu ohjelmalehtiseen. Valintaa on pidettävä onnistuneena. Lupaus kosketi kaikkia osallistujia ja loi kantavan teeman päiville. Se mahdollisti riittävän yhtenäisyyden ja samalla antoi tilaa erilaisille näkökulmille.

Mitä Sinä muistat omasta pappislupauksestasi? Ja mitä lupaus merkitsee Sinulle tänään? Nämä kysymykset esitettiin papeille, jotka osallistuivat tapahtumaan, ja Cruxin lukijat voivat nyt pysähtyä niiden äärelle.

Tämä katsaus antaa yleiskuvan tapahtumasta, mutta on samalla henkilökohtainen näkemykseni siitä. Kommentit ovat omiani eivätkä välttämättä edusta liiton kantaa.

Draamapedagogi Mika Lahtisen esitys pohjautui tekstiin laupiaasta samarialaisesta.

MATKAANLÄHTÖ

"Hän ei kadu kutsumistaan, hän on vahvuus heikkojen."

Papiston päivät alkoivat virrellä 525, Suurempi kuin sydämeni. Anna-Maija Raittilan sanat lohduttavat kaikkia kutsuttuja. Kutsulla on meitä suurempi tausta, sekä Jumalassa että kirkossa.

Päivien johdantona toimi yhden miehen draama, jossa **Mika Lahtinen** avasi taitavasti eri näkökulmia Laupiaan samarialaisen kertomukseen. Mielikuvitus sai leikkiä ajatuksilla siitä, oliko samarialaisellakin epäilyjä omasta toiminnastaan. Hyvän tekeminen ja itsekkyys kilpailevat sielussa. Draamaa ei sidottu yksioikoisesti päivien teemaan, vaan jokainen sai löytää samaistumiskohdat ja kosketuspinnat itse.

Lahtinen toimii Kansan Raamattuseurassa, joka oli päivien näkyvin yhteistyökumppani. Sen yhteydestä päiville saapuivat myös muusikot **Minna** ja **Jussi Pyysalo** sekä juontaja **Kalle Virta**, joka oli myös työryhmän jäsen. Pyysaloiden musiikki keräsi kiitosta, kuten myös juontajien työskentely. Virta sekä Korson seurakuntapastori **Mari Liimatainen** kantoivat tehtävänsä ikeen kunniakkaasti. Juonnot olivat selkeitä eikä huumoriaakaan unohdettu.

Päivien juontajat Kalle Virta ja Mari Liimatainen.

Muusikot Minna ja Jussi Pyysalo.

AKIn toiminnanjohtaja **Jussi Junnin** mukaan AKIn tehtävä on vaikuttaa siihen, että kirkossa on hyvä tehdä töitä.

PAPPISLIITTO PUHUU

Liiton johtohahmot käsittelivät avauspuheissaan pappislupausta. Puheenjohtaja **Eija Nivala** pohti, mitä lupaus merkitsi aikoinaan sitä annettaessa ja mitä se merkitsee nykyään. Hän totesi, että sama sitoutuminen ja luottamus ovat kantaneet, vaikka polulla on tietenkin ollut erilaisia vaiheita. Suureen yhteiseen ketjuun liittyminen on tuonut luottamusta ja turvaa. Ihmisen antama lupaus piirtyy sitoutumisen ja tahdon asiana, ei osaamisen tai onnistumisen vakuutuksena. Se merkitsee suostumista kulkemaan tietä, josta ei tiedä, mihin se johtaa, mutta joka avaa näköaloja moneen suuntaan. Nivalan puhe on luettavissa AKIn kotisivuilla.

Kirkon akateemiset AKIn tuore toiminnanjohtaja **Jussi Junni** käsitteli lupausta kolmen kysymyksen kautta: mitä luvataan, kenelle ja miksi? Yksi merkittävä ero vanhan pappisvalan ja nykyisen lupauksen välillä on lause esikuvana elämisestä. Teema on haastava, ja Junni toivoi, että päivillä

olisi hyvä tilaisuus keskustella siitä. Hän totesi, että lupauksen antaminen viime kädessä Jumalalle ilmentää samalla korkeampaa turvaa. Jokin kirkko-organisaatiota suurempi kantaa lupaa. Kysymys siitä, miksi papin ja kirkon työtä tehdään, säilyy aina ajankohtaisena. Junni näki AKIn tehtäväksi vaikuttaa siihen, että kirkossa on hyvä tehdä töitä.

Aloitustilaisuuden lopuksi jaettiin huomionosoituksia. Vuoden papiksi valitti **Ismo Kunnas** keräsi yleisöltä raikuvat suosionosoitukset ja naurut humoristisella kiitospuheellaan. **Kari Latvus** ja **Mauno Soronen** kiittivät lämpimästi liiton apurahoista.

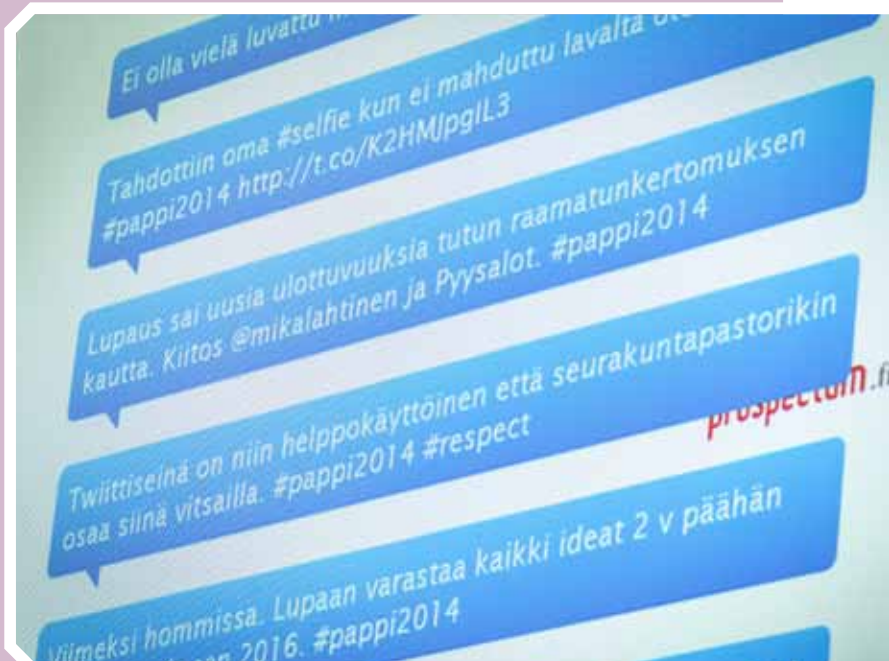
VIESTISEINÄ JAKOI MIELIPITEITÄ

Päivillä kokeiltiin ensi kertaa viestiseinää eli laajaa valkokangasta salin molemmilla puolilla, johon saattoi lähettää twitterissä tai tekstiviestein kommentteja. Seinä herätti huomiota ja kirvoitti erilaisia kannanottoja. Yhtäältä kiiteltiin sitä, että seinä tuo virkeyttä ja vuorovaikutuksen mahdollisuutta. Toisaalta kritisoitiin sitä, että seinä vie huomiota itse lavalla tapahtuvilta asioilta.

Itse ajattelen, että päivien kokemus osoitti viestiseinien moderoinnin eli ohjaamisen tarpeen. Kyse ei ole sensuurin ihanteesta, vaan vuorovaikutustilanteiden mahdollisimman hyvästä järjestämisestä. Suuresta väkijoukosta löytyy aina joku, joka haluaa näsäviisastella tai mainostaa. Ongelmallista on myös

se, jos lavalla puhuva henkilö ei näe viestiseinää, kuten tällä kertaa kävi. Tilaan muodostuu tällöin toinen keskustelutodellisuus, jonka yleisö tuntee, mutta puhuja ei. Tämä vaikuttaa yleisön asenteisiin ja sitä kautta myös puhujaan, joka ei kuitenkaan tiedä asioiden taustaa. Esimerkiksi päätöspäivänä piispa Peuran luennon aikana tapahtui juuri näin.

Oma ehdotukseni on, että viestiseinän kommentit julkaistaisiin pienellä viiveellä ja tarkistuksen jälkeen, kuten esimerkiksi Yleisradion televisio-ohjelmissa usein tehdään. Tällöin voidaan koota parhaat palat osaksi yhteistä diskurssia. Samalla on toki se vaara, että kriittiset mielipiteet sensuroidaan, mutta tämä on mahdollista ehkäistä rohkealla linjanvedolla.

PAPPISLUPAUS ENNEN JA NYT

Papiston päivien toinen päivä käynnistyi aamuhartaudella, jonka jälkeen dosentti **Esko M. Laine** johdatti kuulijat pappislupauksen historialliseen kehitykseen. Tapojensa mukaisesti Laine puhui sekä informatiivisesti että värikkäästi. Hänen kiinnostava esitelmänsä on luettavissa liiton kotisivuilla. Laineen kokonaisarvio oli, että pappislupauksen sisältö on säilynyt reformaatiosta lähtien yllättävän samana, vaikka sen muoto ja nimikin on vaihdellut.

Seuraavaksi koettiin Papiston päivien sähköisin sessio. **Kimmo Saares** juonsi paneelikeskustelun, jossa Laine, pastori **Marjaana Toiviainen** ja toimitusjohtaja **Jari "Jaffa" Jaanto** ruotivat kirkon nykytilaa kriittisen solidaarisesti. Jaffa, joka on tunnettu IRC-gallerian perustajajäsenenä, on ollut mukana kirkon aikuistyötä pohtivassa työskentelyssä. Hän peräänkuulutti ihmisten luo menemisen olennaisuutta ja lähimmäisenrakkauden sanoman keskeisyyttä. "Kirkko voisi paimentaa inspiraatiolla ihmiset laupiaiksi samarialaisiksi", Jaffa kiteytti. Hyvän tekemisen kautta ilmentyy, mistä ihminen saa voimaa, eli kristityn tapauksessa jumalausko tulee todeksi.

Sähköisimmät puheenvuorot käytti kuitenkin Marjaana Toiviainen, joka on noussut kahden viime vuoden aikana näkyväksi julkisuuden hahmoksi Helsingissä

Esko M. Laine
ja Kalle Virta

Kimmo Saares ja Jari "Jaffa" Jaanto

toteutettujen lähimmäisenrakkautta ilmentävien tempausten kautta. Asunnottomille on avattu kotien ovia: on huomionarvoista, että heti kun joku aidosti toteuttaa Kristuksen radikaalia opetusta, se myös herättää vastakaikua. Samalla on huomattava, että esimerkiksi diakoniatyön radikaalius ei pääse tarpeeksi esiin. Toiviainen on monella tapaa sellainen hahmo, jota media rakastaa. Hän on sanavalmis, älykäs ja valmis käytännön toimintaan. Punatukkainen radikaalina pidetty naispuolinen pastori on hahmo, joka jää ihmisten mieleen.

Toivaisen kritiikki kohdistui keskustelussa vahvasti virastoluonteisuuteen kirkossa. Kirkon työntekijät menevät virastotaloihin töihin ja lukitsevat ovet takanaan. Seurakuntalaisia ei käytännössä tarvita: systeemi pyörii itselleen.

Jaffa ja Toiviainen

Saares: Millainen papin tulee sitten olla? Pitääkö olla hajuton, mauton, erottumaton? Toiviainen: Niin kuin Jeesus oli?

(Tai pyöri viime vuosiin asti, kunnes talous alkoi murentua.) Toiviainen peräänkuulutti yhdessä tekemistä ja pappien jatkuvaa läsnäoloa julkisessa tilassa. Samalla hän korosti luterilaisen teologian rikkauksia, jotka eivät pääse tällä hetkellä riittävästi esiin kirkon elämässä.

Esko M. Laine nosti esiin kansankirkollisen tilanteen hyviä puolia. Ihmisen ei tarvitse nostaa esiin omaa erinomaisuuttaan, vaan yhteinen usko kantaa. Yhteisöllisyyttäkin tapahtuu: esimerkiksi kasuaalitoimitukset luovat yhteyksiä pappien ja seurakuntalaisten välille. Laine oli sinänsä Toiviaisen kanssa yhtä mieltä siitä, että pappien pitäisi keskittyä muuhun kuin touhuun.

Kimmo Saares luotsasi ansiokkaasti keskustelua ja lopuksi ohjeisti panelisteja pohtimaan, pitäisikö

pappislupausta tarkentaa tai sen sisältöjä kuvata uudella tavalla. Ajatuksella leikiteltiin ja erilaisia konkretisointeja kokeiltiin. Saares itse kiteytti tavoitteeksi sen, että "Jumalan aivan holtittoman armon varassa uskallettaisiin lihassa leipoa rakkautta".

Käytävillä oli virittynyt tunnelma keskustelun jälkeen. Vahvat mielipiteet herättävät aina monenlaisia tunteita, mutta moni oli selvästi vaikuttunut kuulemastaan. "On totta, että meiltä puuttuu rohkeutta", totesi eräs kokenut pastori. Huomiota kiinnitettiin siihen, että paneelin puhujat tulivat kaikki Helsingistä. Tätä voisi pitää puutteena, mutta toisaalta todettiin, että kristinuskon tulevaisuus ratkaistaan nimenomaan kaupungeissa. Se, mitä Helsingissä tapahtuu, näyttää osittain suuntaa myös muulle maalle. ✕

Keskustelun kirvoittamia kommentteja:

Viestiseinältä:

"Nyt on hyvää poweria lavalla: aitoutta, rehellistä haastamista ja konventtien ravistelua! Kiitos SeSaares & co"

"Mitä jos virastopäivystys olisikin ihan jossain muualla kuin virastossa? Puistossa, kapakassa, kaupassa?"

"Tylsää kun papeille ei enää suoda omaa kivaa ja elitismiä"

"Srklaiset on aikuisia, ei lapsia, ja heillä on ihan oikea usko, vaikka se olisi 'vain' toivoa ja aavistelua"

Keskustelijoilta:

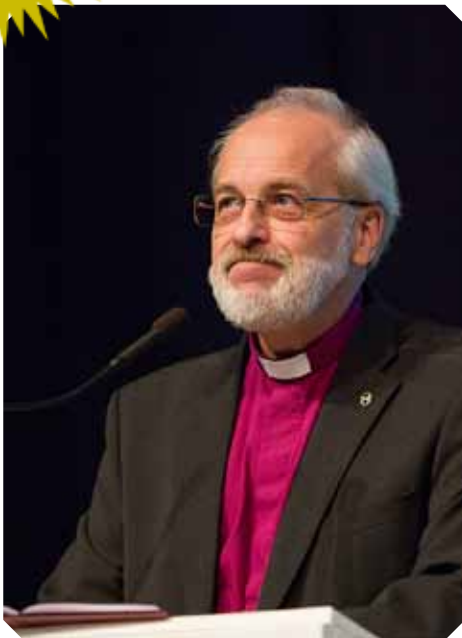
"Tulee kafkamainen olo, kun ihan Jyväskylään asti tullaan keskustelemaan, että miten ihmisiä pyydetään mukaan. Pyydetään! Ei siinä sen ihmeellisempää." (Toiviainen)

"Tehtävänä on, että toimitaan ihmisten puolesta Jumalan kautta." (Jaffa)

Laine: Kerran Jakomäessä kohtasin lauseen, jossa ilmeni pastorin kontekstuaalinen uskottavuus. Minulle huikattiin terassilta: "Kyllä on juopon näköinen pappi!"

Saares: Onko papin pakko palaa?

Toiviainen: Jo se on paloa, että kerran elämässä [seurakunnan jäsen] kysyy: "Mitä täällä luterilaisena kristittynä eläminen on?"

PIISPA PEURA: LUPAUKSEN VARASSA

Päätösesitelmässä, joka on luettavissa liiton kotisivuilla, piispa **Simo Peura** pureutui luterilaiseen pappiskäsitykseen. Tuttu kaksiulotteisuus piirtyi jälleen esiin. Yhtäältä "ketään ei vihitä arvoon, vaan viran hoitamiseen"; toisaalta papistolle on annettu "Pyhän Hengen erityinen lahja", joka saa aikaan "tietynlaisen pysyvyyden" pappeuden suhteen. Luterilainen pappiskäsitys ilmeni Peuran puheessa katolisen ja reformoidun käsityksen välimaastoksi.

Peura kiinnitti huomiota siihen, että pappislupauksissa tulee vain ohuesti esiin spiritualiteetin vaaliminen. Hän kehotti piispallisesti papistoa varjelemaan sekä hengellistä elämäänsä että perhe-elämäänsä ja osallistumaan jumalanpalveluselämään myös vapaa-ajalla.

Lupauksen täyttämisen suhteen Peura vetosi lohduttavana tekijänä Jumalan työhön. Papistolle on annettu Pyhän Hengen erityinen lahja. "Kun epäroit, ota esille pappeuskirjasi. Sen minkä Jumala on luvannut, sen hän on myös antanut", Peura kiteytti.

KOTIA KOHTI

Alkupuheenvuorossaan liiton johtohahmot totesivat Papiston päivien järjestämisen syyt: jotta jäsenet voisivat tavata toisiaan, virkistyä sekä saada uusia virikkeitä ja intoa. Palautteen ja omien kokemusten perusteella tämän voi todeta toteutuneen. Toisen päivän illansuussa näkyi ilahtuneita ja voimaantuneita pastoreita kotimatalla.

PAPPISLUPAUS JA SIIRTYMÄRIITTI

Ordinaatioprosessi on harvinaisen selkeä siirtymäriitti. Teorian mukaiset kolme vaihetta esiintyvät kaikissa kirkkaina: a) menneestä irrottautuminen, b) välajakso ja c) uuteen kiinnittävä rituaali.

Menneestä irrottautuminen alkaa viimeistään silloin, kun kapituli vahvistaa pappiskutsun (vocatio externa). Alkaa prosessi, matka, jossa entisestä siirrytään kohti uutta. Tämä on liminaalinen jakso, välitila, jossa ollaan kahden statuksen välissä. Ordinaatioretriitti on kaikista vahvin liminaalinen vetäytyminen arjesta, eräänlainen ”pyhiinvaellus”.

Pappisvihkimyksessä yhteisö vahvistaa ja asettaa uuden statuksen. Eräiden kirkkojen perinteessä esiintyvä uuden pappisnimen antaminen tuo vielä lisää siirtymäriitin piirteitä (vrt. muinainen kastekäytäntö ja uuden kastenimen antaminen).

Kuten jo Mircea Eliade korosti, pyhiksi asetetut asiat ovat identiteetiltään kaksikulotteisia. Ne ovat sekä oma entinen itsensä että pyhä asia. Pyhä puu on sekä puu että pyhä. Tämä erilleen asettamisen dynamiikka pätee myös pappau-

teen. Pastori on yhä se vanha Mirja tai Matti ja samaan aikaan nyt myös pappi, erilleen asetettu, pyhitetty, pyhä. Jos joku kavahtaa ihmisen sanomista pyhäksi, on lohdullista se, että kristinuskossa pyhyys on lopulta aina Jumalasta johdettua pyhyyttä.

Muiden ihmisten suhtautuminen pappeihin sisältää myös mielenkiintoisen kaksikulotteisuuden, joka ikään kuin heijastelee pappien pyhitetyn aseman kaksiluonteisuutta. Papilta odotetaan sekä samankaltaisuutta että erilaisuutta. Jotta pappiin saa yhteyden, hänen ihmisyytensä on tultava esiin. Mutta jos pappi on aivan samanlainen kuin kaikki muutkin myös roolinsa kannalta, hän ei enää erotu papina eikä täytä funktiotaan. Tästä seuraa se outo tilanne, joka on tuttu lukuisille pastoreille. Heidän seurakuntalaisensa kaipaavat kahta erisuuntaista asiaa.

Luterilainen teologia yleensä kiemurtelee kahden asianlaidan välillä, kuten Papiston päivilläkin hyvin kävi ilmi. Yhtäältä pappi ei ole muita ”korkeammalla” ja toisaalta hänet on kuitenkin erotettu vir-

kaansa. Nähdäkseni olisi rehellistä myöntää tämä kaksikulotteisuus. Koska luterilainen virkakäsitys sisältää sekä yhtäläisyyksiä että eroja roomalaiskatoliseen käsitykseen nähden, edellä kuvatus kaksikulotteisuuden myöntäminen selvittää sitä, miten luterilainen käsitys eroaa myös reformoidusta näkemyksestä.

Oma ulottuvuutensa on sitten se, kuinka pappi Kristuksen kuvana heijastelee Jeesuksen kaksiluontoa. Myös Jeesus on sekä samankaltainen että erilainen: ihminen sekä Jumala. Siinä määrin kun hyväksymme Pyhän Hengen ja Kristuksen ja sitä kautta Jumalan läsnäolon kristityssä, myönnämme myös tietyn yhtäläisyyden Kristuksen kaksiluontoisuuden kanssa. Tuomo Mannermaa tutki tätä jumalallistamis-teeman kautta (theosis, vanhurskauttaminen ja pyhitys). Papin, kuten jokaisen kristityn, tehtävänä ja lahjana on kasvaa Kristuksen kaltaisuudessa, ainaisen vajavaisuutensa keskellä.

Panu Pihkala
pastori, tutkija, Helsinki

MONIPUOLISTA KANAVATYÖSKENTELYÄ

Papiston päivillä oli kahtena päivänä tarjolla liki kymmenen erilaista kanavaa, jotka esitellään tässä lyhyesti.

TEKSTI: PANU PIHKALA

Pastori, tutkija, Helsinki

KUVAT: PEKKA HOVI

Tarinoita tunnettaviksi – kokemuksellinen raamattukanava

Draamapedagogi **Mika Lahtinen** johdatti osallistujia eläytymään Raamatun henkilökuviin. Uusia näkökulmia paljastui sekä näihin hahmoihin että omaan itseän.

Lupaava pappi – papin persoonaa työvälineenä

Mediasta tuttu Kallion kirkkoherra **Teemu Laajasalo** korosti kasvojen merkitystä ja kutsui osallistujia keskustelemaan laajasti omista kokemuksistaan. Laajasalo painotti sitä, kuinka kirkon toiminta herättää

valtavasti myönteistä vastakaikua, vaikka julkisuudesta saatava kuva on usein aivan toisenlainen. Kirkon tulisi hyödyntää tämä myötämielisyys, jota esimerkiksi lapsi- ja nuorisotyö sekä kirkolliset toimitukset herättävät, ja keinona siihen on kasvojen tutuiksi tekeminen.

Kallion seurakunnassa kasvoja on tehty tutuiksi siten, että seurakuntalaiset ovat soittaneet alueelle muuttaneille ihmisille ja kutsuneet heitä kirkkoon tilaisuuteen, jossa saa vierailla kirkontornissa ja kahvitella kirkkoherran kanssa. Kanavassa pohdittiin paljon Laajasalon ideaa siitä, että kirkon tulisi luoda

rakenne, jossa muuttavan ihmisen aiempi seurakunta on yhteydessä uuteen seurakuntaan. Laajasalo totesi, että jos kopiokoneomyyjät osaavat hoitaa tämänkaltaisen vaihdoksen, eikä kirkonkin olisi syytä?

Keskustelussa nostettiin esille lukuisia näkökulmia. Pappien lisäksi korostettiin muiden kirkon vastuunkantajien, kuten suntioiden, kasvojen merkitystä. Maaseudun ja kaupunkien eroja pohdittiin. Esiin tuotiin myös vaikea kysymys kirkollisen työn henkilöitymisestä esimerkiksi tietyn pasturin ympärille. Yhtäältä tämä luo kasvot. Toisaalta on vaarana, että työ katkeaa, jos kyseinen pastori vaihtaa maisemaa. Narsismin vaarojakin pohdittiin, mutta samalla todettiin, että työn henkilöitymistä ei tulisi lähtökohtaisesti kieltää.

Vaikuttava pappi – reseptit mieleenpainuviin puheisiin

Puhetaidon surkeasta asemasta Suomessa (ja kirkossa) on puhuttu viime aikoina paljon. Kaksi teologian tohtoria on noussut kansallisiksi keskustelijoiksi aiheesta. Toinen heistä, **Antti Mustakallio**, johdatti kanavan osallistujia pohtimaan vaikuttavan puhumisen keinoja. Kanavan suosio kertoi aiheen tärkeydestä.

Kirkonkellarissa – kielletty ja sallittu puhe

Kanava pureutui kirkolliseen keskustelukulttuuriin **Kari Latvuksen** ja **Johanna Korhosen** johdolla. Osallistujat pääsivät pohtimaan, vaietanko joistain asioista ja miksi. Samalla

esiteltiin Kirkonkellari-internetsivuston missiota avoimesta keskustelusta. Keskisuomalainen-lehti julkaisi aiheesta uutisen Onko avoimessa kirkossa yhä tabuja? (2.10.2014)

Koeteltu lupaus – dialogia ihmistä isommasta virasta

Helena Paalanne puheenjohti neljän keskustelijan joukkoa, aiheenaan syvät kysymykset papin identiteetistä. Yleisö sai osallistua äänestämällä "kyllä" tai "ei" sellaisiin kiperiin väitelauseisiin kuten "Pappisvirka on ihmistä suurempi virka", "Pappi voi puhua julkisesti epäilyistään" ja "Minulle on päivänselvää, mitä kirkon tunnustuksessa pysyminen tarkoittaa". Kaksi vakiojäsentä keskustelijoina olivat pastorit **Päivi Jussila** ja **Visa Viljamaa**, minkä lisäksi tiistaina piispoista osallistui **Kaarlo Kalliala** ja keskiviikkona **Jari Jolkkonen**. Viljamaa vihittiin papiksi vasta viime kesänä ja Kalliala 25 vuotta sitten, joten vaihteluväliä oli. Itse seurasin

tiistaisen keskustelun, joka piti kuulijat tiiviisti otteessaan.

Jussila kantoi keskustelussa kaikista kyselevintä roolia, jollainen hänellä oli myös Oulun "agnostikkoiltojen" yhteydessä. Jussila korosti papin ja seurakuntalaisten tasa-arvoa ja liitti tähän myös ajatuksen siitä, että tässä mielessä pappi ei ole erotettu seurakunnasta. Toiset toivat esiin virasta väistämättä seuraavan tietyn erillisyyden. Kaikki olivat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että papin ja muiden seurakuntalaisten välillä tulisi vallita terve yhteys ja vuorovaikutus.

Papin omat epäilyt ja ahdistukset eivät saaneet tiistain sessiossa

aivan yhtä suurta sijaa kuin kanavakuvauksessa. Kalliala pohti "pimeää yötä" kristityn elämään lähes väistämättä kuuluvana vaiheena. Elämän traagisuuteen liittyen hän muistutti, että kristittyjen ei pitäisi tanssia älyllistä piiritanssia Jumalan ympärillä, koska se ei kuitenkaan onnistu. Viljamaa kertoi kokeneensa, että vihkimyksen myötä tietty nuoruuden huolettomuus väistyi. Alkoi tuntua, että synkkä yö on aivan mahdollinen. Jussila mainitsi János Pilinszky'n traagiset runot, joita myös Kalliala suosittelee. Syvistä vesistä nousemista helpotti kanavassa (kelluttaessa) viljelty huumori.

Pappi verkossa, mutta missä verkossa?

Sosiaalinen media ja Facebook ovat nykyään kaikkien huulilla sekä kämmenissä. Muutos on nopeaa, minkä huomaa, kun muistelee tilannetta kymmenen vuotta sitten. Kotimaa Pron kanssa toteutettu kanava pohti sitä, millainen mahdollisesti on tulevaisuuden muutos ja mistä verkoista löydämme itsemme räpiköimästä muutaman vuoden päästä.

Pätkätöitä luvassa?

Miten lupaus kantaa pätkätöistä? Ammattiliiton näkökulmasta tämän kanavan aihe on mitä keskeisin. Taloudellinen tilanne on laittanut etenkin tuoreemmat papit ahtaalle. Töitä on hyvin vaikea saada, ja jos niitä saadaan, ne yleensä koostuvat pätkistä. Seuraukset ovat moninaiset. Työolot ja -edut ovat heikommalla tasolla. Koulutuksiin on vaikea hakeutua ja päästä, mikä vaikuttaa ammatillisen osaamisen kehittämiseen.

Ylipäättään identiteetti on koetuksella. Pappeuden alkuvaiheet eivät ole kenellekään helppoja, ja jos samaan aikaan joutuu taistelemaan töistä sekä kohtaamaan hylkäämiskokemuksia, tilanne vaikeutuu huomattavasti. Lapuan hiippakunnan työntekijät luotsasivat tärkeää ja kipeitä tunteja esiintuonutta kanavaa.

Arbete i kyrkan – ur rikssvenskt perspektiv

Ruotsin kirkko on joutunut kohtaamaan yhteiskunnallisen muutoksen jo ennen Suomen kirkkoa. Länsinaapurissa on myös käynnissä mittavia kirkollisia rakennemuutoksia.

Monica Heikel-Nybergin (oik.) ja Ruotsissa työskentelevien pappien **Krista Riipisen** (vas.) ja **Lena Hildénin** johdolla pureuduttiin näihin keskusteluihin, jotta niiden antia voitaisiin soveltaa Suomen oloihin.

Kunnon pappi, kokonainen pappi

Pappi on ruumiin ja sielun muodostama kokonaisuus, jonka kroppa kaipaa myös huomiota. Tiistaina käveltiin ja juostiin lähiympäristössä, keskiviikkona perehdyttiin joogaan sisätiloissa. Katso myös lehtijuttu juoksevista papeista Keski-suomalainen-lehdessä. Vastuupastoreina juoksuseura Hurskaan kilvoittelijat **Jari Pulkkinen** ja **Antti Toivio** sekä keskiviikkona joogaohjaajana toimiva **Helena Turja**.

Materiaalinäyttely oli kätevästi ruokalaan vievän tien varrella.

Kirkkokahvit

Papiston päivät sisälsivät tällä kertaa kaksi tapahtumaa julkisissa tiloissa. Pantapäivän kirkkokahvit Kirkkopuistossa olisivat keränneet ehkä vielä enemmän katseita, ellei viileä sää olisi pakottanut monta pantakaulusta piiloon kaulahuivien alle.

Juhlamessu

Kaupunginkirkko oli tunnelmallisen täynnä.

Liturgiasta vastasi aluekappalainen **Eivor Pitkänen**. Taustalla **Ihanaiset-kuoro**, joka musisoi riemullisesti taitavan solistinsa **Anu Mäki-Latvalan** kanssa **Maria Salmelan** johdolla.

Eläköitynyt AKIn toiminnanjohtaja **Esko Jossas** paljasti saarnaajankykynsä. Saarna on luettavissa AKIn kotisivuilla.

Kynttiläkulkue kaupungin halki

Jumalanpalveluksen lopuksi kokoonnuttiin kirkon pihalle, sytytettiin kynttilät ja vaellettiin kaupungin keskustan halki takaisin kokouspaikalle. Lähes koko matkan ajan laulettiin hengellisiä lauluja, mikä herätti ansaittua huomiota kaupunkilaisten keskuudessa. Loppumatkasta koettiin jopa lievää kilpalaulantaa, kun peräpään körtit veisasivat väkevästi virttä 310 ja etupää muita lauluja.

Kulkue lähdössä kaupunginkirkolta.

Laulava joukkio etenee keskustan halki. Kulkueen savuttua Paviljongin eteen muodostettiin kynttilöistä risti.

Papiston illat ja yöt

Yhteisen illallisen aluksi julistettiin kunniajäseneksi liiton pitkäaikainen vaikuttaja **Jukka Huttunen**, joka vitsailikin Facebookissa lopettavansa liiton jäsenmaksun maksamisen.

Jatkoilla stand up -koomikko **Ali Jahangiri** veisteli pastoreista vitsejä, mutta nämä jääkööt papiston öiden hämärään.

PAPEILLA RUNSAASTI ÄÄNIONGELMIA

Ääniongelmat on yleisesti yhdistetty tiettyihin ammatteihin, kuten esimerkiksi opettajan ammattiin. Ann-Marie Hagelbergin Pro gradu -tutkielman mukaan papeilla on opettajiin verrattuna enemmän ääniongelmia. Kyseessä on ensimmäinen laaja tutkimus Suomessa, jonka tarkoituksena on kartoittaa ääniongelmiin esiintyvyyttä evankelis-luterilaisilla papeilla.

ANN-MARIE HAGELBERG
Puheterapeutti, FM, Turku

Ääniongelmiin esiintyvyys on tavallista ammattiteissa, joissa äänenkäyttö on tärkeä osa työtä. Monet ovat työnsä puolesta riippuvaisia toimivasta äänestä, sillä ääni toimii työvälineenä. Ääniongelmat vaikuttavat haitallisesti työkykyyn ja voivat jopa vaikuttaa elämänlaatuun. Ääniongelmiin riskitekijät löytyvät usein työympäristöstä tai terveyteen liittyvistä tekijöistä. Ääniongelmat luokitellaan harvemmin ammattitautteiksi, vaikka ne sitä usein ovatkin. Voi myös olla vaikea todistaa, että ääniongelmat johtuvat riskitekijöistä työpaikalla.

Monissa ääniongelmissa koskevissa tutkimuksissa mainitaan, että

papin ammatti on vaativa äänelle. Aihetta on kuitenkin tutkittu kovin vähän kansainvälisesti ja julkaisuja tutkimuksia on vain muutama. Yhdessäkään tutkimuksessa kohderyhmänä eivät ole olleet evankelis-luterilaiset papit. Tutkimukseni arvoa lisää myös se, että se on kokonaistutkimus, suunnattu koko ammattikunnalle.

Kohderyhmä ja tutkimuksen aihe

Aloitin tutkimuksen syksyllä 2012, ja se valmistui keväällä 2014. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa ääniongelmiin esiintyvyys evankelis-luterilaisilla papeilla. Tarkoitus

oli myös selvittää, mitkä riskitekijät vaikuttavat ääniongelmiin syntyyn. Kohderyhmänä olivat kaikki Suomen evankelis-luterilaiset papit. Sähköinen kyselylomake lähetettiin suomeksi ja ruotsiksi 2 115 papille, joista 2 044 vastaanotti sähköpostin. Sähköpostiosoitteet sain Suomen kirkon pappisliitolta. Yhteensä 901 pappia vastasi kyselyyn, joten vastausprosentti oli 44,08, mikä on tämän kaltaisessa tutkimuksessa erittäin korkea. Ilmeisesti asia koettiin tärkeäksi, koska niin moni vastasi kyselyyn. Lopullinen osallistujamäärä oli 889, muutama vastaaja poistettiin, koska he eivät kuuluneet kohderyhmään. Vastaajista suurin osa oli opiskellut Helsingin yliopis-

” KYSELYYN VASTANNEISTA
26,7 %:LLA OLI USEIN
TOISTUVIA ÄÄNIOIKEITA

” PUOLET VASTAAJISTA ILMOITTI KÄYTTÄVÄNSÄ ÄÄNENVAHVISTINTA AINA SAARNATESSAAN.

tossa (85,1 %), Itä-Suomen yliopistossa oli opiskellut 5,3 % vastaajista ja Åbo Akademiassa yhteensä 9,5 %. Vastaajat olivat keskimäärin työskennelleet papin virassa noin 17 vuotta, pisimpään työskennelleet olivat toimineet pappeina 41 vuotta, ja lyhin aika papin virassa oli alle yhden vuoden. Noin puolet kyselyyn vastanneista olivat ikäluokassa 46–60. Toiseksi suurin ikäryhmä oli 31–45-vuotiaat (31,8 %).

Äänioireista äänihäiriöön

Kyselylomake sisälsi kysymyksiä terveyteen liittyvistä asioista, työpaikkaan ja työtehtäviin liittyvistä asioista sekä äänenkäyttöön ja ääniongelmien liittyvistä asioista. Vastaajista 24,5 % kertoi hakeneensa apua ääniongelmien, naiset merkittävästi enemmän kuin miehet. Vastaajista yhteensä 21 % koki kärsivänsä ääniongelmista ja 18 % oli saanut diagnoosin äänihäiriö. Myös merkittävästi useampi nainen koki kärsivänsä ääniongelmista ja oli saanut diagnoosin äänihäiriö. Kaikista kyselyyn vastanneista 26,7 %:lla oli usein toistuvia äänioireita (viikoittain tai päivittäin esiintyviä äänioireita). Äänioireiden esiintyvyydessä oli merkitsevä ero miesten ja naisten välillä. Noin kolmasosalla naisista (33,5 %) oli kaksi tai useampia usein toistuvia äänioireita. Vastaava luku miehillä oli 20,8 %, mikä voidaan myös katsoa erittäin korkeaksi. Yleisimmät usein toistuvat äänioireet olivat tarve selvittää kurkkua, yskä tai rykiä pu-

huessa (32 %), äänen rasittuminen tai väsyminen (23 %) ja äänen malduminen tai käheytyminen puhuesssa (18,3 %). Muut äänioireet olivat kipu, jännitystä tai palan tunne kurkunpään tienoilla (14,5 %), äänen saa huonosti kuulumaan (7,8 %) ja ääni pettää, sortuu tai katkeilee puhuessa (6,7 %). Merkitsevä kytkös löytyi useasti toistuvien äänioireiden ja eri ympäristötekijöiden välillä. Nämä ympäristötekijät olivat puhuminen ulkona, puhuminen meluisassa ympäristössä, puhe etäällä oleville kuulijoille, oleskelu työtiloissa, joissa on kuiva ilma tai joissa tuntuu vetoisalta. Merkitseviä kytköksiä löytyi myös usein toistuvien äänioireiden ja terveyteen liittyvien riskitekijöiden välillä. Nämä riskitekijät olivat toistuva tai pitkäaikainen nuha, hengitystieallergia, refluksitauti, astma ja astmalääkkeiden käyttö.

76,1 % papeista vastasi käyttävänsä ääntään paljon työpäivän aikana. Yksi ääniongelmien riskitekijöistä onkin se, että joutuu käyttämään ääntään suuren osan päivästä. Laulaminen oli monen mielestä (79 %) tärkeä osa heidän työtään, ja laulaminen on äänen kannalta vaativa työtehtävä. Yhteensä 18,9 % vastasi, että laulaminen oli vaikeutunut. Laulaminen voi vaikeutua eri syistä, esimerkiksi ääniongelmien takia. Muutaman vastaajan mielestä oli hankalaa olla poissa töistä esimerkiksi flunssan vuoksi, kuitenkin sairaana töihin meneminen saattaa johtaa ääniongelmien. Yhteensä yli kymmenesosa

(11,6 %) vastaajista oli joutunut olemaan poissa töistä ääniongelmien vuoksi kerran tai useamman kerran vuodessa. Ääniongelmien takia ei ollut aina helppoa saada sairauslomaa.

Papeilla paljon ääntä vaativia tehtäviä

Oli positiivista huomata, että puolet vastaajista ilmoitti käyttävänsä äänenvahvistinta aina saarnatessaan ja 35 % ilmoittivat käyttävänsä sitä usein. Papeilla on paljon ääntä vaativia tehtäviä, esimerkiksi laulaminen, saarnaaminen, jumalanpalvelukset, toimitukset, seminaarit ja kokoukset, kotikäynnit. Rippileirit kuuluivat myös ääntä vaatiiviin tehtäviin, samoin vanhuksille ja huonokuuloisille puhuminen. Vastaajat luokittelivat lähes kaikki papin työtehtävät ääntä vaativiksi. Laulu oli monelle harrastuksena tuttu, mutta jotkut olivat ääniongelmien takia joutuneet luopumaan harrastuksestaan, toiset taas kertoivat oppivansa paljon äänestänsä lauluharrastuksen kautta.

Tutkimus osoitti, että papeilla on ääntä vaativa ammatti ja että ääniongelmat ovat tavallisia. Papit tarvitsevat lisää tietoa äänestä jo opintojen aikana, sillä jopa 66,7 % vastanneista kertoi, etteivät he tienneet tarpeeksi äänestänsä. Olisi tärkeää pyrkiä ennaltaehkäisemään ääniongelmia aikaisessa vaiheessa. Työpaikan terveydenhuollon pitäisi myös saada lisää tietoa ääniongelmista ja ääniongelmien riskitekijöistä papeilla.

Lopuksi, kiitos kaikille kyselyyn vastanneille! ✕

Ann-Marie Hagelbergin tutkielman ohjaajana toimi puheterapeutti, logopedian professori Susanna Simberg Åbo Akademiasta.

Yhteinen rippi saattoväelle

Hautaan siunaamisen jälkeen muistotilaisuudessa vainajan lapset ja sisaret kiittelivät minua ruokapöydässä siitä, miten siunauspuheeni oli ollut niin satuttava, lohduttava ja totta. Minulle ja siunattavalle oli pari kuukautta ennen sattunut syvästi koskettava tilanne, jonka kertominen teki siunauspuheestani saattoväkeä ja minuakin koskettavan. Keskusteluun siunauspuheesta liittyi myös leski. Hän sanoi kiertelemättä: ”Minä en kuullut siunauspuhetta lainkaan. Saadessani kuulla synnintunnustuksen ja synninpäästön ajatukseni jäivät sille tielle. Minulla on niin paljon asioita, jotka olisi pitänyt tehdä toisin. Anteeksiantaminen oli minulle kaikkein tärkeintä siunauksessa.”

Yhteinen rippi on kirkollisten toimitusten kirjan hautaan siunaamisen kaavassa sisennettyä merkiksi siitä, että se voidaan jättää pois. En tunne kirjan laatijoiden kohdan 4 sisennyksestä liittyviä perusteluja. Sen kuitenkin tiedän kokemuksestani työssä, että ihan tavallisen hyvän elämän eläneillä saattajilla on usein tunnolla syyllisyyttä. Eletty elämä tuskin koskaan menee niin, ett-eikö eron hetkillä omaatuntoa

piinasi ajatus siitä, että paremminkin olisi voinut toimia ja kohteliaamminkin olisi voinut puhua.

Olen varma siitä, että urani aikana siunauspuheeni ovat saattaneet olla myös kohtalaisen mitäänsanomattomia, kalseita ja koskettamattomia. Mutta olen ollut varma siitä, että ainakin yhteinen rippi ja synninpäästö tulevat surijan tarpeeseen, vaientavat syyttävää omaatuntoa, lohduttavat ja armahtavat katuja.

Haluan rohkaista kollegoja synnintunnustuksen ja synninpäästön käyttöön hautajaisissa. Toivon, että seuraavassa toimitusten kirjan remontissa kohta neljä korjataan sisennyksestä muiden arvokkaiden kohtien kanssa samaan ruotuun. ✕

HANNU KUUSNIEMI
Rovasti, Kokkola

”Yhteinen rippi ja synninpäästö tulevat surijan tarpeeseen, vaientavat syyttävää omaatuntoa, lohduttavat ja armahtavat katuja.”

RÖSTPROBLEM HOS PRÄSTER

Det är vanligt att röstproblem förekommer hos personer som arbetar i röstkrävande yrken. Allt flera personer använder rösten som arbetsredskap och är därför beroende av en välfungerande röst. Röstproblem kan försämra arbetsförmågan och påverka livskvaliteten negativt. Riskfaktorer för röstproblem är ofta omgivningsrelaterade, men också individens hälsa kan inverka på uppkomsten av röstproblem.

ANN-MARIE HAGELBERG
Talterapeut, FM, Åbo

Förekomsten av röstproblem hos en del yrkesgrupper, som till exempel lärare, har undersökts mycket medan få studier har gjorts om förekomsten av röstproblem hos präster. Syftet med den här studien var att utreda prevalensen av röstproblem hos finländska evangelisk-lutherska präster och att kartlägga riskfaktorer som kan leda till uppkomsten av sådana problem. Materialet till studien samlades in med en elektronisk enkät som skickades till 2 115 evangelisk-lutherska präster. Sammanlagt svarade 901 präster, vilket innebär att svarsprocenten var 44,08. Det slutliga antalet deltagare var 889, eftersom en del exkluderades för att de inte tillhörde målgruppen.

PRÄSTER BEHÖVER MER INFORMATION OM RÖSTEN REDAN UNDER STUDIETIDEN.

Resultaten av studien visade att det förekom mycket röstproblem bland prästerna. Av deltagarna hade 24,5 % sökt hjälp för röstproblem och 18 % uppgav att de hade blivit diagnostiserade med en röststörning av en läkare. Sammanlagt 21 % ansåg att de för tillfället hade röstproblem och 26,7 % rapporterade ofta återkommande röst-

symtom (varje vecka eller dagligen återkommande symtom). Det vanligaste röstsymtomet var behovet att harkla sig eller hosta (32 %) följt av symtomet rösten blir ansträngd eller trött (23 %) och rösten blir låg eller hes (18,3 %). Betydligt fler kvinnor än män rapporterade röstsymtom, men andelen män med röstsymtom var också hög. Det fanns signi-

fikanta samband mellan ofta återkommande röstsymtom och flera riskfaktorer i omgivningen och hälsorelaterade riskfaktorer. Över hälften av deltagarna ansåg att de hade fått mindre än fem timmar information om rösten och röstanvändning. Resultaten visade att präster behöver mer information om rösten redan under studietiden. Det är ytterst viktigt att förebygga röstproblem i ett tidigt skede. Arbetsplatshälsovården borde också få mer information om röstproblem och riskfaktorer för röstproblem hos präster. En mera omfattande version av rapporten kommer att publiceras i en vetenskaplig tidskrift. Ett stort tack till alla som svarade på enkäten, era svar var mycket värdefulla! ✕

KUULUMME SAMAAAN PERHEESEEN:

Anglikaanis-luterilainen seurakuntayhteys (5 op) kurssi Turun kristillisellä opistolla keväällä 2015

KURSSIN LÄHIPÄIVÄT:

Jakso I 18.–20.3.2015

ANGLIKAANISUUDEN OLEMUS

Jakso II 27.–29.5.2015

KÄYTÄNNÖN EKUMENIA

Kurssin tavoitteena on vahvistaa hengellistä yhteyttä ja vuorovaikutusta Porvoon kirkkoyhteisön anglikaanisten ja luterilaisten kirkkojen kesken. Kurssin suoritettuaan opiskelija

- tuntee anglikaanisen tunnustuskunnan erityispiirteet
- tunnistaa anglikaaneja ja luterilaisia yhdistävät ja erottavat tekijät
- osaa hyödyntää omassa työssään anglikaanista materiaalia ja käytänteitä
- osaa kehittää omassa työssään anglikaanis-luterilaisia yhteyksiä

Kurssihinta täysihoidon kanssa molemmilta jaksoilta yhteensä 660 €, ilman majoitusta 400 € ja ilman majoitusta ja aterioita 200 €.

Kurssiin sisältyy myös erikseen hinnoiteltava vapaaehtoinen opintomatka Salisburyyn ja Lontooseen tutustumaan anglikaanisuuteen. Moduulin laajuus on kaikkiaan (kurssi ja matka) 8 op.

Kurssin järjestää Turun kristillinen opisto yhteistyössä Kirkon ulkoasiain osaston, Turun arkkihiippakunnan, Suomen anglikaanisen kirkon ja Anglican-Lutheran Societyn kanssa.

Ilmoittautumiset 28.2.2015 mennessä:

kurssipalvelut@tk-opisto.fi

Tiedustelut: Jaana Rantala, p. 0400 477 836, jaana.rantala@tk-opisto.fi

SAATTOHOIDON ASKELISSA

Terminaalista saattohoitoon. Kirsti Aalto kirjoittaa
suomalaisen saattohoidon vaiheista.

Suomessa arvioidaan noin 15 000 parantumattomasti sairaan tarvitsevan saattohoitoa.

KIRSTI AALTO
Rovasti, Helsinki

Ruotsalainen kirjailija **Henning Mankell** sai syöpädiagnoosin tammikuussa 2014. Neljä kuukautta myöhemmin hän kirjoittaa kuuntelevansa kotinsa verannalla, miten ”mustarastas imitoi Bachia”. Hän itse haluaa laulaa häntä hoitaneen sairaalan ylistystä: hän kiittää henkilökunnan kyvykkyyttä, kärsivällisyyttä, heidän erinomaista työtään ja rakastavaa vastaanottoaan. Hän ei unohda kiittää syöpätutkimusta, mitä se oli ennen ja mitä se on nyt, ja mitä se tulee huomenna olemaan.

Me lukijat saamme seurata kirjailijan tunteja sairauden diagnoosin päivästä lähtien. ”Teen sen elämän perspektiivistä, en kuoleman”, hän kirjoittaa. Hän ei voi tietää, mitä on edessä. Hänen lähestymistapansa on silta tähän artikkeliin, jossa kerroon suomalaisen saattohoidon vaiheista.

Ensimmäisiä askeleita: mikä on hospice, mikä terminaali?

Lääkintöhallituksen antaessa terminaalihoidon ohjeet vuonna 1982

alettiin opetella aikaisempaa avoimempaa suhtautumista kuolemaan. Ohjeiden nimi oli kiertoilmaisuus; ei uskallettu puhua kuolevan potilaan hoidosta. Terminaali tunnettiin lähinnä lentokentiltä. Kuolemassakin on kyse lähtemisestä: ihminen lähtee tästä elämästä. Alkaa jokin uusi, tuntematon. Terminaalista lähdetään matkalle. Ensimmäisessä terminaalissa saatetaan lähtijää, toisessa terminaalissa ollaan saatettua vastassa.

Vuonna 1982 pohdittiin tulevan vuoden Yhteisvastuukeräyksen aiheita. Yksi ehdotus keräyskohteeksi oli kuolevien hoidon kehittäminen hospice-hoidon tapaan. Hospicen juuret ulottuvat vuosisatojen taakse luostareiden yhteydessä toimineisiin vierasmajoihin, joissa matkustaja sai lepopaikan, pakenija turvan ja kuoleva hyvän hoidon. Kuoleva haluttiin saattaa turvallisesti ja arvokkaasti loppuun asti. Siten myös tämän päivän hospiceissa, saattokohteissa, huolehditaan kuolevan fyysisistä, psyykkisistä, sosiaalisista ja hengellisistä tarpeista. Siellä otetaan ystävällisesti ja lempeästi vastaan kaikki vieraat, myös kuolema.

Sana terminaalihoito koettiin kylmäksi ja vieraaksi. Sille haluttiin löytää suomenkielinen vastine. Kirkon hospice-ryhmään kuulunut juristi **Timo Arjas** löysi sen: saattohoito. Sana vakiintui nopeasti käyttöön. Se määriteltiin hoidoksi siinä vaiheessa, kun kuoleman tiedetään olevan väistämättä lähellä eikä parantavia hoitoja enää ole. Lääketieteessä käytetään saattohoidosta nimitystä palliatiivinen hoito. Se tulee latinan kielen sanasta, joka tarkoittaa viittaan kiedottua. Kuolevalle se tarkoittaa hänen kaikkien oireittensa mahdollisimman hyvää hoitoa elämän päättymiseen asti.

Rajankäyntiä saattohoidon ja eutanasian välillä

Radion kirjallisuusohjelmien toimitaja **Seppo Puttonen** kuvasi Suomea saattohoidon erityisalueeksi. (YLE 18.5.2014) Nimitys on osuva, koska kansamme ikääntyneiden määrä on niin suuri, että elämän päätösvalhetta elävien määrä on samoin korkea. Mutta saattohoito ei kuulu ainoastaan vanhuksille. Myös lasten saattohoidon tarpeesta on keskus-

Kirkon panos saattohoidossa on kuolevien sielunhoidon ja hengellisen tuen järjestämisessä. Se on tavallisesti sairaalapapin vastuulla: hän on saanut tehtävään erikoistumiskoulutuksen ja osaa toimia potilaiden, heidän omaistensa ja läheistensä sekä henkilöstön tukena.

teltu, itse asiassa kuitenkin melko vähän.

ETENE on seurannut saattohoidon kehitystä pitkään. Vuonna 2001 lähetettiin kysely sairaanhoitopiireille ja terveyskeskuksiin. Vuonna 2009 ETENEn kysely kohdistettiin sairaanhoitopiireille ja suurimmille kaupungeille. Tämä kysely uudistettiin vuonna 2012. Suomessa arvioidaan noin 15 000 parantumattomasti sairaan tarvitsevan vuosittain saattohoitoa. Saattohoidon saatavuudessa on edelleen alueellisesti suuria eroja.

Joulukuussa 2011 ETENE julkisti kannanoton Ihmisarvo, saattohoito ja eutanasia. Kannanoton mukaan ”saattaa olla yksittäisiä tilanteita, joissa ei ole eettistä perustetta täysin sulkea pois eutanasian mahdollisuutta”. Kannanoton virittämä keskustelu yltyi, kun Terhokodin ylilääkäri **Juha Hänninen** kertoi Oulun lääkäripäivillä ke-

vällä 2012 torjuvan kantansa eutanasiaan muuttuneen. Hän korosti, että eutanasian mahdollisuudesta puhuttaessa on kyse pienestä, rajatusta potilasmäärästä.

Kannanotossaan ETENE korostaa, että on selvítettävä, miten saattohoitoa voidaan kehittää lievittämään erityisesti kuolinapua pyytävien potilaiden kärsimystä. ETENE korostaa ihmisarvon kunnioittamista kuolemaan asti. Ulkopuolisen on usein vaikea ymmärtää ja määritellä toisen kärsimyksen määrää.

Keskustelu nosti monella taholla painopisteen eutanasian sijasta saattohoidon kehittämiseen. Palliativisen hoidon ja saattohoidon osamista korostetaan, kun halutaan torjua eutanasian laillistamisen vaatimukset.

Vuonna 2013 sekä Pirkanmaan Hoitokoti että Terhokoti viettivät 25-vuotisjuhlaansa; molemmat on

perustettu vuonna 1988. Näin saattohoito sai paljon myönteistä julkisuutta. Sitä on lisännyt kirkon yhteisvastuukeräyksen vuoden 2014 kotimainen kohde, saattohoidon kehittäminen. Tavoitteena on luoda koko maata kattava verkosto, joka antaa asiantuntija-apua saattohoidon ongelmatilanteissa. Tavoitteena on myös kehittää lääkäreiden ja muun hoitohenkilöstön ammatillista osaamista, ennen muuta kivunlievityksessä. Kevään 2014 aikana on yli kahdellasadalla paikkakunnalla pidetty saattohoitoa käsitteleviä koulutus- ja luentotilaisuuksia. Ensi vuonna tämä toiminta vahvistuu entisestään kautta maamme.

Tarvitaanko saattohoitolakia?

Joidenkin saattohoitolääkäreiden mielestä maassamme tarvitaan laki, joka määrittelee hyvän saattohoidon kriteerit ja takaa hoidon saata-

” Hyvän saattohoidon tavoitteena on lähtörauha.

vuoden jokaiselle sitä tarvitsevalle. Niinpä he ovat tehneet kansalaisaloitteen saattohoitolain saamiseksi. Ei ole itsestään selvää, että laki toisi oleellista parannusta kuolevien potilaiden hoitoon. Tärkeämpää on hyvä saattohoidon peruskoulutus terveydenhuollon ammattihenkilöille ja täydennyskoulutus niille terveydenhuollossa työskenteleville, joiden työhön jo nyt kuuluu kuolevan potilaan hoitaminen.

Saattohoidon koulutukseen kuuluu myös kuolevan hengellisten tarpeiden tunnistamisen opettaminen. On tärkeää oppia puhumaan avoimesti kuolemasta, osata kohdata surevia omaisia ja läheisiä. Surun monenlaista ilmenemistä oppii jokaisen saattamisen myötä.

Kotona tapahtuva saattohoito vaatii omaishoitajien aseman parantamista. Omaishoitaja jaksaa ympäri vuorokauden kestävää tehtäväänsä vain, jos hän saa siihen muilta tukea ja välillä myös omaa aikaa.

”Ettei ihmisen tarvitse kuolla yksin.” Näin kirjoitti Uusi Suomi syksyllä 1986 juuri päättyneestä saattohoidon vapaaehtoisurussista. Otsikko tavoitti osuvasti vapaaehtoisten merkityksen: tuoda inhimillistä läheisyyttä ja turvallisuutta kuolevalle. Terhokodissa 25 vuotta vapaaehtoisena toiminut **Seppo Laurell** sanoo vapaaehtoisena toimimisen auttaneen häntä kuoleman

ymmärtämisessä. Samalla se on vähentänyt hänen kuolemanpelkoaan.

Tavoitteena lähtörauha

Hyvän saattohoidon tavoitteena on lähtörauha. Kuolevan henkisiä tai hengellisiä tarpeita kutsutaan myös eksistentiaalisiksi tarpeiksi. Ne koskevat koko olemassaoloa, sen taroitusta ja mieltä. Nämä tarpeet voidaan jakaa neljään ryhmään:

1. tarve tulla sovitetuksi itsensä, läheisten ja Jumalan kanssa,
2. tarve suojautua kaiken uhatessa tuhoutua,
3. tarve löytää elämän eheys,
4. kiitollisuuden ja täyttymyksen saavuttaminen.

Ihminen on arvokas syntymästä kuolemaan, ja vielä kuolleenakin. Siksi kaikissa saattokodeissa on myös sakraali tila, kappeli tai jäähyväishuone, jossa omaiset voivat sanoa jäähyväiset kuolleelle läheiselleen. Vainajan näkeminen ja rukoushetken viettäminen on tärkeä osa alkanutta surutyötä. Sairaalapapin työhön kuuluu saattohartauksien toimittaminen.

Kirkon panos saattohoidossa on kuolevien sielunhoidon ja hengellisen tuen järjestämisessä. Se on tavallisesti sairaalapapin vastuulla: hän on saanut tehtävään erikoistumiskoulutuksen ja osaa toimia potilaiden, heidän omaistensa ja lä-

heistensä sekä henkilöstön tukena. Runoilija **Rainer Maria Rilke** tiivistää kuolevan hyvän hoidon ainekset vuonna 1903 kirjoittamassaan runossa: Oi Herra, kullekin suo kuolemansa, / se joka kypsyy hänen ruumiistansa, / kaipuustansa, hellydestään, hädästään. ✕

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva sairaalasielunhoidon johtaja, ETENEn varajäsen.

OSALLISTAVASTA MUSIIKKITOIMINNASTA ILOA SEURAKUNTALAISTEN ELÄMÄÄN

Seurakunnat ovat merkittävä alueellinen vaikuttaja ja toimija tarjoten monipuolisia palveluita eri-ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville seurakuntalaisille. Perinteisten toimintamuotojen rinnalle uudeksi mahdollisuudeksi on noussut osallistava musiikkitoiminta, jossa osallistujat pääsevät itse aktiivisesti vaikuttamaan yhteisöllisen toiminnan sisältöön. Työmuotoja voivat olla esimerkiksi koko perheen musiikkityöpaja tai nuorten rumpukerho. Osallistava musiikkitoiminta tarjoaa seurakunnille tilaisuuden laajentaa omaa toimintaansa ja vaikuttaa alueensa ihmisten hyvinvointiin.

SONJA MUNTER-MÄKELÄINEN

Musiikin maisteri, musiikkipedagogi AMK, Helsinki

Metropolia Ammattikorkeakoulun Musiikki elämään -hankkeessa on saatu hyviä kokemuksia osallistavasta musiikki-toiminnasta muun muassa ikäihmisten ja syrjäytymisuhan alla olevien nuorten parissa: hankkeen osaprojekteissa havaittiin esimerkiksi arjessa jaksamisen ja itseilmaisun lisääntymistä.

Nauru raikui ja tarinat lähtivät soimaan Musiikki elämään -hankkeen ikäihmisten musiikkityöpajoissa Vantaalla. Vanhusten kotiapusäätiön mielenterveysyhteisössä järjestetyissä pajoissa ylitettiin yhdessä rajoja ja heittäydettiin hulluttelemaan musiikissa. Tunnelmat vaihtelivat tutun joululaulun synnyttäneistä kyyneleistä tarinointamisen aiheuttamiin naurun re-mahduksiin.

Musiikki elämään -hanke aloitti yhteistyön Vanhusten kotiapusäätiön

mielenterveysyhteisöjen kanssa vuonna 2011. Toiminnan tavoitteena oli ikäihmisten osallisuuden ja toimijuuden kokemusten lisääminen osallistujille mielekkään musiikkitoiminnan kautta ja tätä kautta toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen. Samalla haluttiin rakentaa uusia osallistavan taidetoiminnan malleja sekä kehittää musiikin opiskelijoiden koulutusta musiikkipedagogien uudenlaisia työnkuvia vastaaviksi.

Osallistavan musiikkitoiminnan anti voi kantaa pitkälle osallistujien elämässä. ”Muutama ryhmäläinen ihmetteli omaa rohkeuttaan osallistua tähän, vaikka ’ei osaa edes laulaa’. Tämä kynnys on tosiaan musiikkityöpajoissa ylitetty: kaikki osaa ja pystyy, ja jokainen voi nauttia musiikista omalla tavallaan”, työpajatoiminnassa mukana ollut viriketoiminnanohjaaja **Tiina Mattila** iloitsee.

Työskentelyllä on vaikutusta myös työntekijöiden hyvinvointiin ja jaksamiseen. ”Taidetyöskentely antaa myös työntekijöille rohkeutta ilmaisuun”, kertoo vastaava hoitaja **Marja Helvamo**. ”Työpajoissa syntyneet positiiviset tunnemuis-tot auttavat lähtemään helpommin mukaan uuteen, erilaiseen toimintaan.”

Musisointia ja monikulttuurisuutta

Musiikki elämään -hankkeessa käytetty Paukepiiri-soittomenetelmä on osoittautunut toimivaksi matalan kynnyksen musisoinnin työkaluksi monen ikäisille ja eri taustoista tuleville ihmisille. Paukepiirissä musisoidaan erilaisilla itse rakennetuilla rytmisoittimilla: esimerkiksi sadevesiämpäristä voidaan rakentaa rumpu ja salaojaputki toimii guirona.

Musiikki elämään (2011–2014) oli ESR-rahoitteinen hanke, joka edisti taiteen käyttöä sosiaalisen hyvinvoinnin välineenä. Hankkeessa kehitettiin kolmannen sektorin valmiuksia tuottaa osallistavan musiikkitoiminnan palveluita. Lisäksi mukana olevat ammattikorkeakoulut kouluttivat opiskelijoitaan osallistavan musiikkitoiminnan ammattilaisiksi kolmannelle sektorille. Musiikki elämään -hankkeen toteuttajina olivat Metropolia, LAMK, Oamk, Centria sekä Konserttikeskus.

OSALLISTAVA MUSIIKKITOIMINTA VOI OLLA SEURAKUNNILLE HYVÄ TAPA TAVOITTAU UUSIA IHMISIÄ.

Hankkeen projektissa Vantaan Länsimäen koulussa Paukepiiristä saatiin niin hyviä kokemuksia, että työtapaa tullaan hyödyntämään koululla iltapäiväkerhotoiminnan muodossa. ”Paukepiirissä kaikki ovat samalla viivalla, jolloin nekin, jotka eivät menesty niin hyvin perinteisissä kouluaineissa, voivat näyttää yllättävää, mutta muuten piiloon jäävää osaamistaan. Menetelmänä Paukepiiri on kielestä riippumaton ja sopii hyvin monikulttuuriseen kouluympäristöön”, kertoo Länsimäen koulun 5 B:n luokanopettaja **Outi Weckström**.

”Paukepiirissä puhalletaan yhteen hiileen, ja se toimiikin hyvin esimerkiksi ryhmäytymisessä. Mielestäni menetelmä sopii hyvin vaikkapa rippikoululeireille”, Musiikki elämään -hankkeen projektipäällikkö **Suvi Hartikainen** visioi. ”Paukepiirissä ei tarvitse pelätä

”virheitä”, vaan tärkeintä on yhdessä musisoimisen riemu.”

Mahdollisuus tavoittaa uusia ihmisiä

Yhteisöllisellä musiikkitoiminnalla voidaan ylläpitää ja edistää psyykkistä toimintakykyä ja tuoda toivon näkökulmaa elämään. ”Sain uusia virikkeitä ennen kaikkea jokapäiväisessä elämässä jaksamiseen. Osallistuminen toi yhteenkuuluvai-

suuden tunteen ja jokainen sai antaa oman luovuutensa kukoistaa”, eräs hankkeen työpajoihin osallistunut rouva iloitsi.

”Hyvinvointivaikutusten lisäksi osallistava musiikkitoiminta voi olla seurakunnille hyvä tapa tavoittaa uusia ihmisiä”, projektipäällikkö Suvi Hartikainen pohtii. ”Kaikki toiminta lähtee osallistujista, mitä he haluavat tehdä ja luoda. Näin toiminnasta saadaan osallistujille mielekästä ja merkityksellistä. Tämä sitouttaa

osallistumaan toimintaan ja antaa seurakunnille mahdollisuuden laajentaa toimintaansa.”

Musiikki elämään -hanke on julkaissut oppaan osallistavan musiikkitoiminnan tuottajille, tilaajille ja kouluttajille. ”Tässä sähköisessä kirjassa kerrotaan tekstien, elävän kuvan sekä valokuvien avulla muun muassa mitä osallistava musiikkitoiminta on, mitkä ovat sen vaikutukset sekä kenelle ja minne sitä voidaan viedä. Opas on luettavissa osoitteessa www.musiikkielamaan.fi”, Hartikainen kertoo.

Viime kädessä kyse on kuitenkin ihmisten kohtaamisesta ja merki-

tyksellisten kokemusten mahdollistamisesta. ”Halaaminen ja henkilökohtainen huomioiminen on ollut tärkeä kokemus monelle osallistujalle”, muistuttaa Mattila. Toiminnan merkityksestä kertoi myös erään hankkeen toimintaan osallistuneen ikäihmisen kommentti: ”Tämä oli ihana kokemus, tämän minä muistan loppuelämäni!” ✕

Lisää tietoa osallistavan musiikkitoiminnasta sekä sen tilaamisesta, tuottamisesta kouluttamisesta löytyy juuri ilmestyneestä oppaasta osoitteessa www.musiikkielamaan.fi.

HETKEN ILO JA LÄSNÄOLO

”Jotain vanhaa, jotain uutta, jotain sinistä, jotain lainattua.” Voisiko omaan työnkuvaansa suhtautua morsiamen pukeutumisohejeen lailla? Ottaisi haasteen, joka ensi tuntukselta olisi tuiki tuttu, asennoituisi siihen täysin uudella tavalla, pitäisi taivaallisen kutsumuksensa mielessään ja hankkisi työkalupakkiinsa ammattitaitoa itselleen vieraamalta työalalta.

Jotain tällaista tavoittelimme Olarin seurakunnan kirkkomuusikkojen kesken. Sitouduimme kahden vuoden ajan ”Musiikkia hoivakodeissa” –hankkeeseen, johon saimme taloudellista tukea Espoon seurakuntayhtymän Korsi-projektin myötä.

Korsi-projektin tarkoituksena oli toteuttaa uudenlaisia toimintamalleja lasten, nuorten ja vanhusten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Hoivamusiikkityöskentelyä johti muusikko **Uli Kontu-Korhonen**, joka oli osallistunut kahden vuoden koulutukseen ”Music in health settings” Pariisin Musique et Santé –instituutissa. Instituutti kouluttaa ammattimuusikoita työskentelemään erilaisissa hoivayhteisöissä.

Hankkeellemme luotiin selkeä aikataulu, joka koostui seuraavista osista: valmentautuminen tehtävään, käytännön työskentely, jatkuva prosessin arvioiminen osallistujien kesken, loppuarviointi ja dokumentointi. Musiikillisten taitojen lisäksi opiskelimme perustietoutta muistisairauksista ja potilaiden kohtaamiseen liittyvistä asioista sekä

tutustuimme hoivatyöhön sairaalasielunhoidon näkökulmasta.

Hoivamusiikkouden keskiössä ovat vuorovaikeus ja yhdessäolo musiikin parissa. Musiikko tuo tullessaan hetken iloa, virkistystä, unohdusta huolista ja kivuista. Tilanteet hoivayhteisöissä kulkevat potilaiden/asukkaiden ehdoilla. Vierailevan muusikon työkalupakkiin kuuluvat laajan musiikkillisen osaamisen lisäksi intuitiivinen herkkyyks, hienotunteisuus, vaitiolovelvollisuus ja rohkeus heittäytyä hyvinkin haastavaan hetkeen. Musiikko ei ole terapeutti, vaikka musiikki itsessään terapeutista onkin.

Hoivamusiikkouden hienoimmat piirteet avautuvat vasta kokemuksen kautta. Kanttoreilla on paljon kokemusta hartaus- ja yhteislaulutilaisuuksista. Ne ovat osa hoivamusiikkoutta, mutta osastoilla ja huoneissa potilaiden vuoteen äärellä musisointi syventää kuvaa hoivamusiikkoudesta olennaisesti. Musiikin herättämät muistot, keskustelut, hiljaiset ja riehakkaatkin hetket ovat parasta palautetta työstä. Työssään kaiken kokenut kanttorikin liikuttuu, kun vaikeasti muistisairas ihminen herää hetkeksi vuorovaikeuden virtaan vaipeukseen jälleen maailmaan, johon meistä kukaan ei toivoisi joutuvansa.

SARI RAUTIO
A-kanttori, Olarin seurakunta

Nostalgian hengessä

Senioreiden englannin piirissä pohdimme retired substantiivin juurta. Päädyimme siihen, että se tarkoittanee suunnilleen sanojen return ja tired yhtymää, eli uudelleen väsynyttä. Jäin miettimään, että olinko minä uudelleen väsynyt tai yleensä väsynyt jäädessäni mielestäni ansaitulle eläkkeelle. Myönnän, että odotin ”vapautuksen päivää” 1.10.2010, jolloin muuten toinenkin tunnettu turkulainen Jukka (Paarma) eläköityi. Tunnistin itsessäni halun jättää virkavastuun ja siihen kuuluvat asiat. Siinä suhteessa olin siis väsynyt.

On kuitenkin asioita, joista olen aina työssäni nauttinut ja innostunut. Ensimmäinen ja tärkein oli, ja on edelleenkin, messu ja sen toteuttaminen. Tunnistan sen olleen työni ydin. Tästä johtunee itseni löytäminen messun äärestä aina sunnuntaisin. Tämä tapahtuu, joko lähikirkkojen tai kotikirkon penkistä tai radio ja TV jumalanpalvelusten seuraamisena.

Mahdollisuus olla tarkkailijana herättää monta ajatusta tiestä, jota kirkossa tällä rintamalla nyt kuljetaan. Muusikkona kuuntelen korva tarkkana, miten virsi kajahtaa, vai kajahtaako ollenkaan, se on emerituksen yksi huolista? Parhaimmillaan virsi ilmentäne kirkossamme yhteisöllisyyttä nykyisen yksilökeskeisyyden vastapainona. Kanttorin sijaisuuksien myötä saan välillä käytännössä palata tämän ”rakkaan” pariin.

Liittomme, jonka työssä olen ollut hyvinkin tiiviisti mukana parina viime vuosikymmenenä, aloitti seniorityön. Tähän oli tullut aloite meiltä liiton seniorijäseniltä, joita on mukana yllättävän runsaasti. Tiedän, että toiset eivät halua olla missään tekemisessä entisen työnsä kanssa, mutta meitä ”vireästi” asioita seuraavia ja niihin osallistuvia on kuitenkin vielä monta. Tämä johti siihen, että minut ja neljä muuta hyvin tuntemaani aktiivista ja läheistä kollegaa kutsuttiin koolle. Meille hallitus antoi tehtäväksi suunnitella, mitä tämä työ tulisi olemaan. Se pohdiskelu johti niin sanotun ”nostalgia-ryhmän” perustamiseen.

Niinpä olemme noin parikymmenpäisenä ryhmänä matkanneet viime syksynä Tallinaan ja nyt syyskuussa Ahvenanmaalle. Reissuissa nautimme toistemme seurasta nostalgian hengessä. Olemme nähneet paljon ja kuulleet muun muassa sikäläistä musiikkia. Kuvaukset olemme saaneet tietysti kirkollisesta elämästä ja osallistuneet siihen myös kuorona.

Seuraavat kanttoripäivät ovat helmikuussa synnyinkaupungissani Oulussa. Sinne on mahdollista osallistua ja sinne on myös suunnitteilla ”nostalgia-ryhmän” työpaja. Toivon sen toteutuvan. Uusi suunnitteleva ryhmä on nyt aloittamassa, ja se tarvitsee pulppuavia ideoita. Anetaan niitä.

Työurani, noin viisikymmentä vuotta olen saanut tehdä kasvavien

JUKKA KUNINKAANNIEMI
Kanttori emeritus, Paimio

resurssien antamisessa mahdollisuuksissa. Yksi suurimmista uudistuksista oli virkaporrastus, ja osin siitä johtunut palkkauksen ”oikeudenmukaistuminen”. Maailman muuttuminen globaaliksi ja hektisemmäksi on saanut aikaan myös sen, että musiikin genret (tyylit) kohtaavat samalla kiertoradalla pelottavan lähellä. Parhaimmassa tapauksessa ne rikastuttavat toisiaan. Toivottavasti ammattimaisuutta ei meteli voita ja se tehdään edelleen ukko Bachin hengessä -”Soli Deo Gloria”.

Selvästi materiaalisesti vähenevissä kirkon resursseissa toivon viisautta, taitoa ja oveluutta nykyisille työssäkäyville sekä kouluttajille opilaitoksissa. Kirkon pitää kulkea ajassa, miten, siinäpä pulma. Oma osuuteni kirkon työssä jatkuu vielä tovin kirkkovaltuutettuna kotipitäjässäni Paimiossa. Ilmeeni on odotettava ja ihmettelevä. ✕

HUSAAREJA, PUSTAN POIKIA JA **VEIJOISIA VEISAAMASSA**

Kauniaisten musiikkiopiston Madrigaalikuoro ja Hele -kuoro sekä lauluyhtye Res Mira tekivät kuorovierailun Unkariin toukokuun alussa. Matkanjohtajana toimi Kauniaisten suomalaisen seurakunnan kirkkoherra Mauri Vihko. Musiikkiopiston kuoroja johti Raisa Lahtiranta.

ANNA MARTE

Kanttori, Kauniaisten suomalainen seurakunta

Nuori nainen halkoo vuosikalla sadeilmaa – pullo unkarilaista valkoviiniä hajoaa palasiksi kosteaan maahan.

Mustat ikkuna-aukot tuijottavat ohikulkijoita, taivas aution renessanssitalon takana kaupungin ytimessä on kirkkaan sininen. Sisällä talossa hohkaa kylmyys ja lika, pulunjätköksiä ja ilmassa leijuvia pölyhiukkasia lepää lattialla paksuna kerroksena.

Valkoiseksi kalkittu maalaiskirkko huokuu rauhaa – mies naapuritalosta asettelee virsitauluun numeroita. Seurakuntatalossa kattilat soittavat porisevaa sävelmää – rouvat valmistavat illallisherkuja kuorovierailua varten.

Modernin taiteen museossa Picasson muskettisoturi hallitsee valkoista huonetta.

Sissin linnassa puhutaan refluktisidusta ja kuningattaren huonoista hampaista, anoreksiastakin. Salin seinillä kiemurtelee runsas lehtikultaköynnöskuviointi muistuttaen Itävalta-Unkarin loiston ajoista.

Seurakuntakodin pihalla ratsastaa kuusivuotias poika isolla hevosella leikkien husaaria.

Illalla maalaiskirkossa soivat vanhat kirkkosävelmät uusin maustein, piee cantiones -teinilaulut kauniailmaisittain saapuivat Unkarin maaseudulle.

Monta kuvaa, monta kerrosta

Kuoromatka Unkariin oli sekoitus suurkaupunkia ja maalaiselämää, Unkarin historiaa ja nykypäivää, toisinaan molempia yhtäikää.

Saapuessamme Budapestin kentälle, astuimme koleasta Suomen kevästä suoraan kukkeaan kesään. Vieraillessani Budapestissa kolme vuotta aiemmin, huhtikuun alussa, kaupunki heräili kevättä ja magnoliapuu kukki muuten harmaassa kaupunkikuvassa helein vaaleanpunaisin kukin. Tänä vuonna, toukokuun alussa, tuota magnoliapuuta ei enää erottanut ruusujen ja akasoiden runsauden alta. Kevätorvokit karkeloivat kirjavina istutuksina vielä paikoin, toisaalla ne olivat vaihtu-

neet kesän paahteesta nauttiviin anansilmiin ja pelargonioihin sekä isokirjopeippeihin. Aiemman kevään herkkä muisto tukehtui kesän loistoon ja runsauteen.

Sankareiden aukiolla, Unkarin kuningaspatsaiden silmien alla, nuoret pojat temppuilevat skeittilaudoilla kuten missä tahansa muussa suurkaupungissa. Siellä kulkiesamme puheenaiheeksi nousee kysymys Unkarin poliittisesta ilmapiiiristä. Unkarin demokratiaa ja poliittista johtoa on arvosteltu viime vuodet Suomen medioissa. Samoin oli kolme vuotta sitten. Oppaamme kertoi, että historioitsijana hän seuraa tarkasti aikaansa ja on kuullut sananvapauden rajoittamisesta esitetyt kritiikit, mutta mitään todistetta sensuurista hän ei ole huomannut.

Esille nousee Unkarin kierroksen aikana monesti myös Sissi-elokuvat ja Itävalta-Unkarin loistokausi. Tuon aikainen Budapest kukoisti kuin Wien - kaupungit olivat kuin sisaret kilpaillen palatsien koreudessa, eri kulttuurien kirjossa ja tai-

teen tasolla. Ilman Neuvostoliiton aikaa menneen loiston voisi aistia luontevammin. Poliittiset kytkökset, maailmansota ja sosialismi himmensivät loiston ja kultakauden mahdin merkit.

Vierailu Gödöllön luterilaiseen seurakuntaan

Gödöllön luterilainen seurakunta toimii pääosin vapaaehtoisvoimin ja avustuksin. Suomessa Gödöllöllä on ystävyysseurakunta Forssassa. Gödöllön luterilaisilla on yksi oma pappi, kirkkorakennus ja seurakuntatalo, jonka yhteyteen rakennuksessa talossa papin perhe asuu. Sunnuntaiaamuna ennen messua, jossa lauloimme, **pappi Gabor** oli jo ehtinyt pitää yhden messun ja kesken kahvien hän poistui paikalta suunnaten viettämään seuraavaa messua. Kirkon lämmityksestä, virsitaulusta, kahvituksesta, vieraiden muonittamisesta ynnä muusta vastasivat seurakunnan vapaaehtoiset. Papin rouva Emese vetää kuorotoimintaa seurakunnan alueella ja taitaa ottaa vastuuta myös monista muista vapaaehtoisten tehtävien koordinoimisista.

Kauniaisten seurakunnalla on läheiset suhteet Gödöllöön kirkkoherran vaimon **Minna Vihkon** kautta, joka on lapsena laulanut **Emese Joobin** rinnalla Tapiolan kuorossa **Erkki Pohjolan** johdolla monta vuotta. Emese Joob on myös yksi uusimman Tapiolan kuoron historiikin kirjoittajista. Ilman ystävyysseurakunta-statustakin välit unkarilaisiin sisariimme ja veljiimme ovat siis lämpimät. Musiikkiviemisinä kauniaislaiset kuorot veivät Gödöllöön muun muassa Piaa cantiones -sävelmiin pohjautunutta kuoromusiikkia. Sovittajaniminä Kaj-Erik Gustafsson, Heikki Klemetti ja Eino Linnala sekä Jaakko Mäntyjärvi. Ohjelmiston toisen

Madrigaalikuoro Gödöllön konsertissa. Kuvassa Anna Marte (toinen vasemmalta), kanttori emeritus Mikko Nurmi (takarivissä toinen oikealta), kirkkoherra Mauri Vihko (takarivissä toinen vasemmalta), musiikinopettaja Minna Vihko (keskellä toinen oikealta).

”

PERINTEITÄ, RIIPASEVIA KOHTALOITA, SÄVÄYTTÄVIÄ TULKINTOJA JA MODERNEJA SOVITUKSIA SEKÄ JOTAIN YLLÄTTÄVÄÄKIN VOI KOKEA MUSIIKKIMATKALLA.

puolen säveltäjänimiä olivat Johann Wenzel Kalliwoda, Erkki Tuppurainen, Jean Sibelius, Juha Hilander, Juhani Komulainen ja Pekka Kostiaainen.

Piaa cantiones -laulujen lisäksi Tiernapoikeatinit lauloivat husaarista, ratsuväen sotilaasta ”Husaari olen minä sodassa, ja uskollinen sotamies”... Alkujaan Unkarilaista ratsusotilasta tarkoittanut sana on sittemmin yhdistynyt yleisesti ratsulla taistelevaa sotilasta tarkoittavaksi sanaksi. Gödöllössä, vain puolen tunnin ajomatkan päässä

Unkarin pääkaupungista, hevosella ratsastava kuusivuotias, husaaria leikkivä pappilan poika jatkaa vuosituhantista Unkarilaisten hevosmiesten, pustan poikien, perinnettä.

Perinteitä, riipaisevia kohtaloita, säväyttäviä tulkintoja ja moderneja sovituksia niin kuva-, rakennus- tai säveltaiteen saralta sekä jotain yllättävääkin voi kokea musiikkimatalla. ✕

Kirjoittaja matkusti Unkariin kuoron riveissä.

MIEHEN PAIKKA

Onko miehen paikka kotona vai kapakassa, työmatkalla vai harjoituksissa, sohvän takana vai pullataikinaa veivaamassa? Jaakko Löytty on Suomen eturivin gospelmuusikoita. Hän on ollut esiintymismatkoilla paljon. Joitakin vuosia sitten hän sanoi Aamulehden haastattelussa, että miehen paikka on kotona.

ISMO KUNNAS

Kappalainen, diakoniapappi, Tampereen eteläinen seurakunta

Kuka määrittelee miehen? Nuori nainen seurusteli nuoren miehen kanssa. Lapsi oli tulossa. Nuoren naisen mielestä nuori mies oli jotenkin vetelä, päättämätön ja saamaton. Hän käytti nuoresta miehestä nimitystä ”Toijalapöksy.” Toinen nainen määritteli avioeron: ”Vaihdoin sohvän pääl-lisen”.

Psykologian professori **Markku Ojanen** määrittelee kirjassaan Ilo, onni, hyvinvointi, kuinka löytää syvempi onnellisuus: ”Useimmiten koko asian ydin on siinä, että jotakin pitäisi lopettaa tai jotakin pitäisi aloittaa.”

Kuinka aloittaa uutta?

Itseluottamus kohoaa, kun taidot ja tiedot karttuvat tai kun omaa elämää haittaavat tavat ja tottumukset vähenevät. Mutta oman elämän hallinta kaiken voittavana sankarina

on sula mahdollisuus.

Vaikka emme hallitse elämäämme, olemme vastuussa itses-tämme ja teoistamme. Tämä vastuu ei vaadi meitä olemaan kauniita, rohkeita, taitavia tai edes sankareita, vaan aidosti ihmisiä, jotka on luotu toistensa yhteyteen. Jos elä-mässä on sankaruutta, se näkyy kirkkaimmin siellä, missä lähim-mäistä tuetaan, autetaan ja palvel-laan.

Itseluottamus tarkoittaa menes-tyksen tai onnistumisen odotusta, uskoa siihen, että omat yritykset tuottavat tulosta.

Luotatko itseesi? Onko jotain, joka tukee itseluottamustasi?

Itsearvostus tarkoittaa sitä, että ih-minen hyväksyy itsensä, kunnioit-taa ja arvostaa itseään.

Itseluottamus painottaa teke-mistä, hallintaa, itsearvostus ole-mista, hyväksymistä. Ojasen mu-

kaan naisilla on havaittu usein matalaa itseluottamusta mutta myönteistä itsearvostusta.

Hyväksytkö itsesi juuri sellaisena kuin olet?

Itseluottamus on herkkä haavoittu-maan. Toisaalta pienetkin onnistu-miset vahvistavat itseluottamusta. Paras tapa lujittaa itseluottamusta on harjoitella paljon ja valmistau-tua huolella juuri siihen asiaan, mikä on tärkeää. Mitä paremmin on valmistautunut, sitä varmemmin selviää hyvin.

Jos/kun ihminen ei luota itseensä, masennus on lähellä. Itseensä luottavalla, myönteisesti tulevaisuuteen suhtautuvalla, tällai-sia ongelmia ei ole, vastoinikäymiset eivät lannista.

Aggressiivisuuteen liittyy usein vähäinen itsearvostus, joka piilou-tuu uhoamisen ja kovuuden taakse. Itseluottamus näkyy siinä, että roh-

keutta kaikenlaiseen koheltamiseen riittää.

Avarakatseiset elämäntaiteilijat näkevät ehkä kokonaisuuden niin laajasti, että osaavat asua kommuunissa eikä ruoan hankkiminen esimerkiksi dyykkaamalla ole mikään ongelma.

Tanskalainen psykoterapeutti ja pappi **Bent Falk** sanoo, että: ”Olemassaolon ahdistus on eräänlainen terveyden merkki. Olemassaolon ahdistus on osoitus siitä, että olet havainnut, miten epävarmaa ja hallitsematonta elämä on. Ainoa mahdollisuus välttyä hukkumasta tähän ahdistukseen on katsoa sitä silmiin, jolloin alat elää elämää, mikä sinulla on, niin kauan kuin se sinulla on.”

Mies pärjää mainiosti, paitsi jos joutuu työttömäksi. Kodista, koulusta, kavereilta ja koko ympäröivästä paletista on tarttunut malli, jossa vanhanaikaisesti sanottuna leipä tienataan. Omanarvontunto on syntynyt työn kautta tai työ on tukenut sitä. Jos menettää työn, niin täytyy olla vahva itsetunto, että polvet eivät notkahda.

Yksi miehen ongelma on, että ei ole naista, tai suhdetta - tai että on nainen, tai suhde. Kun pääsin Tampereelle töihin, tarkalleen ottaen Harjun seurakuntaan, opin, että on neljän A:n miehiä. Neljän A:n miehet ovat menettäneet akan, ammatin (työpaikan), asunnon ja auton. Pahinta on vaimon menettäminen eli avioero. Jos avioeron myötä menettää välittömän yhteyden lapsiinsa, niin se on miehelle kuin miehelle rankimpia kriisejä. Jos avio-

”Vaikka emme hallitse elämäämme, olemme vastuussa itsestämme ja teoistamme. Tämä vastuu ei vaadi meitä olemaan kauniita, rohkeita, taitavia tai edes sankareita, vaan aidosti ihmisiä, jotka on luotu toistensa yhteyteen”, sanoo Ismo Kunnas.

erosta selvitään yhteishuoltajuuteen ilman lapsen tai lasten tapaamisella kiristämistä, niin se on ihmeellistä, ellei suorastaan sivistynyttä. Tosin on sanottava, että tunnen miehiä, jotka ennen avioeroa viinan kanssa läträttyään ovat jollain ihmeellisellä voimalla kyenneet ryhtiliikkeeseen. Vaimo on entinen, mutta suhde lapsiin on aktiivinen ja ojasta on noustu. Suomen suurimman kansalaisjärjestön eli kirkon ideologian mukaisesti elämänhallinta niin, että meillä todella olisi koko ajan kaikki langat käsissämme, on mahdotonta, kuten Ojanen jo edellä painotti.”

Suhtautuminen viinaan

Musiikissa ja kirjallisuudessa suhtautuminen viinaan ja sen käytön kuvaukset ovat vähintäänkin värikkäitä. Alkoholin vaikutuksen alaisena olemiselle on monia kansan

ahkerasti viljelemiä nimityksiä, kuten kännissä, jurrissa, hönössä ja juovuksissa. Vastaavasti, jos tekee jotain tarpeeksi ”normaalista poikkeavaa”, niin saatetaan sanoa ”ajattella, ja ihan selvin päin!”

Pyrkimättä nostamaan helposti heristävää etusormea pystyyn, en voi olla miettimättä, paljonko eri läträyskuvaukset antavat toiminnan mallia.

Jaakko Heinimäki on saanut supistettua paljon lyhyeen kuvaukseen janosta kirjaansa Outo hartauskirja: ”Illalla juodaan kaikki. Aamulla juodaan vielä marjamehuthkin, mutta jano ei sammuu.”

Olin -80-luvun puolivälissä Tukholmassa töissä. Seuraava juttu kuvaa paikallisten säälivää ja ironista asennetta huonosti asettuneita suomalaisia kohtaan. ”Pekka ja Toivonen lähtivät ryyppäämään. Kolmannen päivän aamuna Pekka

sanoi: "Viina on loppu." Toivonen vastasi: "Puhumaanko tänne on tultu?"

Ja sanonta Fyzesgyarmatista, Unkarista "Vesi on käsien pesemistä varten, mitä haluat juoda?"

Eppu Normaali rallatteli Rupisia riimejä, karmeita tarinoita -levyllä laulussa Hyi meitä: "Olen iloinen kuin käki, nyt kutsuu viinamäki, nyt mennään ravintolaan tuttuun, aiomme me sikaniskat vetää lärvit ruttuun."

Juha Vainio lauloi: "Kun mä rupesin ryyppäämään, niin pullossa luki että Alko, kun minä lopetin tykkänään, niin pullossa luki, että lakkaa."

Irwin Goodman kertoi aika nopeasta saunomisesta: "Viideltä saunaan ja kuudelta putkaan."

Kaikkien hauskojen kertomusten ja tarinoiden jälkeen mietin, mitä tehdä? Kuinka päästä viinasta eroon, tai ainakin ongelmakäyttämisestä? Läheltä seuraamissani tilanteissa näyttää siltä, että muutaman lasillisen illanistujaisissa tapahtuvaan sosiaaliseen juomiseen ei ole paluuta.

Suhtautuminen alkoholistiin

Viinasta puhumisen ongelma on, että sitä ei ole tarpeeksi. Mutta vakavasti puhuen, miten puhua ja suhtautua ilman moralisoivaa paatosta, joka tukkii raittiimmankin mummun korvat? Toisaalta, jos puhuu ja vaikka kuulostaisi diakonisoiden priimukselta, niin mitä sen on väliä? Jos puhumisella saadaan joku kuilun partaalla roikkuva ärsyyntymään tai muuten vaan kylästäytymään ja lopettamaan juominen, niin eikö silloin kannattanut paasata?

Kirjaskylässä on ainakin raitis-
tumispaikka 30 kilometriä Parka-
nosta metsään päin. Mitä tapahtuu,
kun joutuu lähtemään pois ja im-
pulsseihin eli mainoksiin, kapakoi-

hin ja ryyppykavereihin törmää jat-
kuvasti?

Mikä itseäni harmittaa tai suututtaa alkoholistissa?

Tässä alkoholistilla tarkoitan enem-
män tai vähemmän jatkuvasti kän-
nissä olevaa.

On ihmeellistä, että vaikka ei olisi rahaa, tuntuu, että tarjoajia riit-
tää. Kun minut valittiin Vuoden pa-
piksi, sain muun muassa konjakkia ja
shampanjaa (kumpikin vielä kork-
kaamatta). Minulla ei ole ongelmaa,
ainakaan vielä. Hurriganes-kitaristi
Albert Järvinen matkusti Lontoo-
seen ja lentoemäntä sanoi: "Kyllä sä
yhden voit ottaa." Albert palasi Lon-
toosta sinkkiarkussa.

Ruotsalaisilla on yksi todella
tiukka määritelmä alkoholistista: Jos
suunnittelen tulevaa viikonloppua
tai erityistä juhlaa ja mietin, mitä sil-
loin juodaan, olen alkoholisti.

Saatoitte nähdä TV:n ajankoh-
taisohjelman, jossa silloinen val-
takunnansovittelija esiintyi joita-
kin kuukausia ennen kuolemaansa.
Ohjelmassa kysyttiin hänen viinan
käytöstään, mutta hän ei kokenut
minkäänlaista ongelmaa olevan ole-
massa.

Miksei sitä saa juoda niin pal-
jon kuin sielu sietää ja maksa kes-
tää, kunnes ei enää kestä? Olisiko
niin, että meillä kaikilla on jonkinlai-
nen vastuu omasta elämästä toisille,
läheisille, vaikka aina välillä Eppu
Normaaliala jälleen lainatakseni "tui-
jottelen ainoastaan omaan napaan,
sillä Taivaassa vasta vaan".

Palaan nyt tämän alkujorinan jäl-
keen uudelleen omaan suhtautumi-
seeni viinan suurkuluttajaana, ellei
peräti väärinkäyttäjään, ellei peräti
alkoholistiin. Mistä voisi ostaa leh-
män hermot, joiden avulla jaksaa
sellaista ihmistä, joka on tarpeeksi
läheinen ja tärkeä, että välittää, että
menee hermot? Kaikki tiedämme,

että jos itsellä ei ole halua katkaista
juomista, saan huutaa naama pu-
naisena ja se ei johda mihinkään.
Helppo sanoa, mutta vaikka halua
juomisen katkaisemiseen ei syntyisi,
meidän ei silti pitäisi hylätä läheistä,
tuttua juoppoa. Ehkä meillä tässä
vaihtokaupassa on lupa välillä suut-
tua tai menettää hermomme, että
sitten taas jaksaisimme. Harjulai-
nen viisaus oli, että alkoholistin pe-
lastaa rakastuminen, naiseen tai Jee-
sukseen.

En koe olevani alkoholisti enkä
absolutisti. Paljonko on sopivasti?
TV2:n suuressa viinaillassa joita-
kin vuosia sitten paikalla olleelle
lääkärille annettiin viimeinen sana.
Lääkäri sanoi, että yksi drinkki
tai paukku on sopivasti. Ja todel-
lakin, makuhan ei muutu, vaikka
joisi seitsemän sen ensimmäisen jäl-
keen. Paitsi jos alkaa juoda sekai-
sin ja kaikkihan te tiedätte saman
kuin presidentti Ahtisaari, että vii-
meistään seuraavana aamuna soi-
vat mandolinit. Tämä oli Ahtisaaren
krapulakuvaus -ohjelmassa joskus
1994 tai 1995.

Jos oma suhde alkoholiin kiin-
nostaa, mielenkiintoinen voisi olla
alkoholilaskuri, joka internetistä löy-
tyy ainakin osoitteesta Lintukoto/
Testit/alkoholilaskuri.

Kaiken tämän viinalla läträämi-
sen jälkeen täytyy muistaa, että on
paljon miehiä, joille "ihan selvin
päin" oleminen ei ole jotain ihmeel-
listä, vaan normaali olotila. Elämä
on pääsääntöisesti jotenkin kasassa
ja läheisten kanssa on puhevälit. On-
gelmia ja vaikeuksia kohdataan jo-
tenkin täyspäisesti ja selväjärkisesti.
Jostain mieleeni hiipii Ratkaisukes-
keisen auttamismenetelmän kurssin
vetäjä **Liisa Tuovinen**. Liisa sanoi:
"Kun viimeksi kaikki oli hyvin, mitä
silloin oli toisin?" ✕

Kirjoittaja on Vuoden pappi 2014.

Teologstuderanden och kaffet

Vi dricker mera kaffe i Finland än någon annanstans i världen. Egentligen dricker vi närmare 160 liter kaffe årligen per person, det är nästan fyra koppar varje dag. Det är stora mängder kaffe som man avnjuter antingen ensam eller med vänner och kolleger. Vid de flesta institutioner samlas man varje dag för att byta ut några snabba - eller långa - ord medan man tar sig en kopp.

Jag är inte något annorlunda alls; själv jag dricker kaffe i mängder. Mest sker mitt kaffedrickande på Mysrummet – även kallad Mysis - som är kafferummet på Teologiska Fakulteten vid Åbo Akademi. TF är min studieplats, mitt andra hem, en plats där jag kan studera och ta paus, men ändå känna att mitt teolog-jag utvecklas för varje dag som går. Målet är att denna mognad skall resultera i ett framtida yrke.

En del av mognaden händer på föreläsningar och kurser, men en annan minst lika viktig del äger rum vid kaffebordet i Mysis på TF eller campus. För att vara ärlig så är det inte bara kaffet som lockar mig dit - utan människorna, studiekompisarna och framtida kollegerna. Det är diskussionen och mötet oss emellan som jag njuter av. Det är hit jag går då jag behöver ta paus från kandidatavhandling, få ventiler och delta i intensiva diskussioner om diverse aktuella frågor.

För några år sedan hamnade jag i en diskussion med en av de mest spralliga och gladlynta prästerna jag mött om kaffets relevans inom

arbetslivet. Efter en stunds funderande sade hon med stor pondus:

”Ja du, en av de absolut viktigaste egenskaperna en präst skall ha är att dricka kaffe”.

Det här rådet har jag aldrig glömt, och jag tänker på det ofta när jag sitter med mina studiekompisar – då vi förbereder oss för framtiden.

Desto mera jag funderat, desto mera övertygad har jag blivit om att det hon sade verkligen stämmer. Däremot tror jag att prästen nog inte bara syftade på själva kaffedrickandet, utan snarare situationen man hamnar i när man slår sig ner med andra kring kaffebordet. Här är man ofta lite mera avslappnad och ibland händer det att man kan diskutera friare kring saker man annars inte har tid att prata om. Här kan man ha själavård, här kan man

MARINA VON SCHANTZ
Teologistuderande
Åbo Akademi

bli vänner och här kan man också vara tyst om man så vill.

Visst blir prästen oftast bjuden på kaffe, men kanske skulle det vara helt okej att ta en kopp té istället ibland? Tänk på det.

TF är min studieplats, mitt andra hem, en plats där jag kan studera och ta paus, men ändå känna att mitt teolog-jag utvecklas för varje dag som går.

YLISTYSVIRSI JA EETTINEN ELÄMÄ

Mihin jumalanpalveluksen lopun ylistysvirsi suuntautuu?
Yksinkertainen vastaus on toki, että siinä ylistetään Jumalaa.
Mutta ylistyksellä on monta ulottuvuutta.

*Jeesus, askeliisi
meidät kastetaan,
sinun maailmaasi
aina suostumaan.
Ihmiskunnan tähden,
niin myös luonnon muun,
kutsut kärsimykseen,
liität taisteluun.*

*Niin me ylistämme,
niin voi elämämme
tarkoitustaan täyttää.
(417:3, Jeesus, askeleesi.
San. Pekka Kivekäs)*

Kirjoitussarja käsittelee virsien
ja hengellisten laulujen kautta
jumalanpalveluksen teologiaa.

”

Jumala palvelee ihmisiä,
jotta he palvelisivat koko
luomakuntaa Jumalan
apukäsinä.

PANU PIHKALA
Pastori, tutkija, Helsinki

kivanha kristillinen teema on se, että Jumalaa ylistetään toteuttamalla Hänen tahtoaan. Kiittämisen lisäksi korostuu lähimmäisten, koko luomakunnan rakastaminen. Jumalanpalvelusten ylistysvirsissä tulisi ilmentyä myös tämä piirre riittävän usein.

Sisäpiirin juttu?

Jumalanpalveluksen loppuosa on paluuta kohti talon ovea ja ulkopuolella odottavaa arjen maailmaa. Ylistysvirren eettiset piirteet tukevat sitä kehotusta arjen jumalanpalvelukseen, jota lähettäminen ilmentää. Jumalanpalveluksessa ei olekaan kyse vain kristillisen sisäpiirin hengellisestä kohotuksesta, vaan sillä on universaali, maailmaa kohti avautuva luonne. Jumala palvelee ihmisiä, jotta he palvelisivat koko luomakuntaa Jumalan apukäsinä. Tämä on ollut luterilaisen teologian vahva korostus. Luther painotti,

että kristitty on vapaa, koska Jumala antaa hänelle lahjansa. Mutta jatko on olennainen: tätä vapautta tulee käyttää toisten rakastamiseen. Ehtoollisrukouksen vaikea mutta vahva lause kuvaa tätä: ”Auta meitä antamaan itsemme eläväksi uhriksi Kristuksessa, sinulle kiitokseksi ja kunniaksi.” Tämän lauseen ja ylistysvirren suhteesta, vaikkapa juuri säkeistön 417:3 kautta, saa kelpo saarnanaiheen.

Muita vastaavia virsiä

Tähän kirjoitukseen liitetty Pekka Kivekkään virsi sanoittaa vahvasti Kristuksen seuraamista ja sitä, kuinka se liittyy sekä toisiin ihmisiin että muuhun luontoon. Toinen hieno eettistä elämää esiin nostava virsi on Taas kutsut meitä pöytäsi (232), jonka säkeistöt 5 ja 6 saattavat ehtoollisvieraat maailmaan (tämän virren esiin nostamisesta kiitos vaimolle). Myös virren 429, Ylitse

kaikkien rajojen, kertosaie sisältää vahvan korostuksen lähettämisestä ja huolenpidosta. ✕

Säkeistö pyhään -kirjoitussarja päättyy tähän. Ensi vuonna Crux käsittelee ka-suaalitoimituksia ja jumalanpalvelusta, joihin liittyy myös kirjoitussarjani Toimitusten teologiaa ja antropologiaa (rouhea nimi, eikö?). Kiitos kaikille kirjoituksista palautetta antaneille.

KOLME PUHEENVUOROA

KOTIMAISEN SIELUNHOIDON TUTKIMUKSEN ALALTA

KAROLIINA NIKULA

Kotka-Kymin seurakuntayhtymän johtava sairaalapastori, väitöskirjatutkija

Helsingin yliopiston käytännöllisen teologian nettisivujen mukaan sielunhoito on vuodesta toiseen yksi opiskelijoita eniten kiinnostavista käytännöllisen teologian oppiaineista. Seurakuntapappien käymien sielunhoidollisten keskustelujen määrä on vähentynyt merkittävästi (ks. esim. Paavo Kettunen Auttava kohtaaminen I 2013, 203, tai kirkon nelivuotiskertomukset 2008 ja 2011). Sielunhoidon kotimaista tutkimusta ja kirjallisuutta on niukasti tarjolla. Sielunhoidon tutkimuksen tekemiseen kannustaa esimerkiksi Sairaalasielunhoidon Euroopan verkosto (ks. lausunto Salzburgista kesältä 2014, www.enhcc.eu). Siksi tällä kertaa nostetaan esiin kolme kiinnostavaa puheenvuoroa kotimaisen sielunhoidon tutkimuksen alalta (ko. gradut löytyvät verkosta).

SELUNHOITAJA SIUNAUKSENA LÄHIMMÄISELLE

Isto Peltomäen *systemaattisen teologian gradu: Sielunhoito papin profession valossa. Käsiteanalyttinen tutkimus sielunhoidollisesta auttamisesta* (Helsingin yliopisto, 2014)

Arvosana: laudatur

MITÄ: Tutkimuksessa tarkasteltiin papin ja seurakuntalaisen keskinäistä, ennalta sovittua sielunhoidollista keskustelua. Sielunhoitoa tarkasteltiin toimintana. Käsiteanalyysin keinoin kuvattiin sielunhoitoteoriaa ja sielunhoitomenetelmää.

Peltomäen mukaan sielunhoitoa ei voida ymmärtää ilman käsitystä hengellisyydestä ja sielunhoidon teologiasta, jotka määrittävät seurakunnan olemusta. Nämä nähdään perustana sielunhoidolle, jota papin professioon sitoutunut sielunhoitaja harjoittaa. Sielunhoito nähdään pappeuden palvelutehtävän muotona, jossa lähimmäistä palvelee auttaen. Sielunhoitajan tärkeimpänä taitona esitetään aktiivinen kuuntelu. Teologisessa mielessä sielunhoito nähdään armon konkreettisena välittämisenä.

MIELENKIINTOISTA: Siunauksen teologian näkökulma avaa tärkeitä näköaloja sielunhoidon ymmärtämiseen.

Sielunhoito on papin professiota keskeisesti määrittävä toimintamuoto, jonka ydin on siunauksena oleminen lähimmäiselle.

Papin ja seurakuntalaisen kertomuksen kuljettaminen läpi työn on toimiva idea.

HYÖDYKSI: Tutkimuksen tehtävä ”selvittää, mistä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä harjoitettavassa sielunhoidossa on kyse eli mitä sielunhoito on” on vaativa ja tarpeellinen. Käsitteen määrittely on tarpeen, jotta voidaan jatkossa tutkia esimerkiksi sielunhoidon vaikuttavuutta. Peltomäen gradu on oiva osoitus (nyky)systemaattisen teologian tarjoamista mahdollisuuksista sielunhoidon tutkimukselle.

HAASTEELLISTA: Naispastori-käsitteen käyttö (esim. s. 2, 62, 100) ei ole ongelmattonta. Onko naispastori jotain muuta kuin pastori?

KATSO IHMISTÄ!

Maiju Vammaskosken *käytännöllisen teologian gradu: Tutkielma ihmisyydestä, pahuudesta ja vankielunhoitajasta* (Itä-Suomen yliopisto, 2013)

Arvosana: cum laude

MITÄ: Tutkielman tavoite oli ymmärtää, millaista on toimia vankielunhoitajana. Tutkimuksessa kuvataan muun muassa pahuutta ja vankilaa työympäristönä. Ihmisiä kohdattaessa ei tulisi katsoa ensisijaisesti tekoja, vaan ihmisyyttä. Vankielunhoitajaa kuvaavat sisällöt on luokiteltu neljään luokkaan: 1) vankilassa ei voi olla suuri parantaja, 2) ihmisenä ihmisen rinnalla, 3) alansa asiantuntija, 4) hengellisesti kypsä.

MIELENKIINTOISTA: Hyvän ja pahan raja ei kulje ihmisryhmien välissä, vaan ihmisen sisällä. Kiinnostavaa on huomata, että kaikki aineiston suomalaiset vankilapapit (Sielunhoidon

Aikakauskirjan nro 14) ovat miehiä, vain vankiladiakoni on nainen.

HYÖDYKSI: Pahuus on aina ajankohtaista. Tutkimus on hyödyksi vankilapapin työstä tai musiikin viemisestä vankiloihin kiinnostuneille.

HAASTEELLISTA: ”Vaikka yhteiskunnassa on havaittavissa ajattelutapaa, jonka mukaan voimme nousta vankien yläpuolelle, tulisi sielunhoitajan kyetä laskeutumaan asiakkaansa rinnalle kulkemaan tasaveroisena matkakumppanina vaikeassa elämäntilanteessa.” Lause on ristiriitainen, sillä se sisältää sen, että jotakin laskeuduttavaa on. Jos todella olemme tasaveroisia, olemme jo samalla tasolla.

Johtava
sairaalapastori
Karoliina Nikula
esittelee kolme
mielenkiintoista
tutkimusta
kotimaisen
sielunhoidon
tutkimuksen
alalta.

APUA MUISTISAIRAAN VANHUKSEN HENGELLISTEN TARPEIDEN KOHTAAMISEEN

Mari Metsävainion käytännöllisen teologian gradu: Elizabeth MacKinlayn käsitys muistisairaana vanhuksen hengellisistä tarpeista ja niihin vastaamisesta (Itä-Suomen yliopisto, 2014)

Arvosana: cum laude

MITÄ: Käsitys ihmisen kokonaisvaltaisuudesta on yksi syy sille, että hoitoyössä kiinnitetään enemmän huomiota potilaiden hengellisiin tarpeisiin. Tutkielmassa esitellään menetelmiä, joita voidaan käyttää muistisairaana hengellisiin tarpeisiin vastattaessa. Esitellyt menetelmät on valittu uskon harjoittamista silmällä pitäen.

MIELENKIINTOISTA: Symbolien ja rituaalien käyttö, toiminta, konkreettisuus, musiikki, valokuvat, hengellinen muistelutyö (spiritual reminiscence). Metsävainion mukaan kotimaisessa kirjallisuudessa muistelutyön vaikutuksia tarkastellaan usein vain fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ulottuvuudesta käsin, jolloin hengellisiä kysymyksiä ei käsitellä osana muistelua.

HYÖDYKSI: Muistisairaiden ja vanhusten määrä on suuri ja kasvava, aihe on tarpeellinen. Tutkimus nostaa esiin menetelmiä muistisairaana vanhuksen hengellisiin tarpeisiin vastaamiseen (muistelu

ja muistelutyö, hengellinen muistelu narratiivisen gerontologian osa-alueena s. 62), muistisairaana huomioimisen ja hengellisyyden merkityksen ja haasteet muistisairaalle. Tutkimus nostaa esiin muistelun tärkeyden koko kristillisen yhteisön voimavarana läpi historian.

HAASTEELLISTA: Metsävainio on hyvin itsekin problematisoinut dementia-käsitteen käyttöä, mutta silti tiivistelmässä kääntää muistisairaouden dementiaksi. Elämän perimmäinen tarkoitus olisi ollut hyvä määritellä alussa ”tutkielmassa esiintyvät käsitteet” luvussa.

Toimitus pyytää lukijoilta vinkkejä kiinnostavista tutkimuksista osoitteeseen merja.laaksamo@akiliitot.fi ja kannustaa opiskelijoita laittamaan tutkimuksensa e-thesikseen tai muuhun vastaavaan.

LISÄÄ KIINNOSTAVAVIA TUTKIMUKSIA

Tutkimuksen nimen perusteella sielunhoidon kannalta kiinnostavilta graduilta vaikuttivat mm. seuraavat Itä-Suomen yliopiston gradut, jotka eivät olleet verkossa saatavilla:

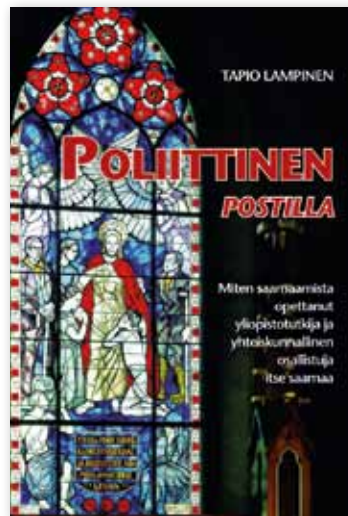
"Vain toivo, Jumala ja läsnäolo." Mitä ahdistus on, millaista ahdistusta sielunhoitajat kokevat sielunhoitotyössään ja miten he käsittelevät sitä? Juntunen, Marja-Riitta (2014)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappien käsitykset ja kokemukset rukouksesta parisuhteensa rekisteröineiden puolesta ja heidän kanssaan. Lehto-Korhonen, Anu (2014)

Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu. Hengellisyys, usko ja uskonto selviytymiskeinoina kriisissä. Ruohotie, Heidi (2013)

Teologian tohtori, dosentti **Tapio Lampinen** on kirkkososiologi ja sosiaalidemokraatti, joka ei häpeile sen enempää poliittista kuin kristillistä vakaumusta.

Yhteiskunnallinen osallistuja ja tutkija tekee tieteelliset havaintonsa yhteiskunnasta ja vetää teräviä käytännön johtopäätöksiä politiikan, etiikan ja hengellisen elämän näkökulmista. Kirjaan **Poliittinen postilla** hän on koonnut 45 saarnaa ja puhetta viideltä vuosikymmeneltä.

316 sivua. Ovh **24 €**.

Katso kirjan esittely ja tilaa: www.vaylakirjat.fi
Tilaukset: j.m.tapio.lampinen@gmail.com

Mainioita mm. tutustumiseen, ryhmäyttämiseen, mielenmatkoihin ja erilaisten kysymysten käsittelyyn.

• **Ideakortit**
Aiheina mm. ihmiset, luonto, eläimet ja esineet. 80 erilaista korttia. 37 €.

• **Matkakortit**
Aiheina mm. kulkuväylät, ikkunat, ovet ja pöydät. 50 erilaista korttia. 35 €.

Luontokirkkovuosi
Uusia virikkeitä ja näkökulmia miten hyödyntää luontoa jumalanpalveluselämässä. 30,30 €.

Salaisuuslaatikko
Elämyksellinen menetelmä hartaushetkiin missä vain! 21 €.

^{*)} Jäsenseurakunta-alennus -15 %.

ptk.fi

PTK - POIKIEN JA TYTTÖJEN KESKUS
Tutustu ja tilaa: puoti.ptk.fi • ptk@ptk.fi • 0400 630 430

28.12.

JEESUS PAKOLAISENA
Viattomien lasten päivä

Liturginen väri: violetti tai punainen

Mt. 2:13–21

Virret: 32: 1, 4 - 6 (alkuvirsi), 729 (kiitosvirsi), 503 (päivänvirsi), 733 (Ut:n jälkeen), 397 (uhrivirsi), 499 (päättövirsi)

Muuta musiikkia: Vastausmusiikki (urut), T. Nordström (PM274), I. Kuusisto: Nouse, elämän rohkea tuuli (SSAA), (HarL), A. Turpela: Muista meitä jokaista (SATB), (CE1), G. F. Händel: On alhoissa maan (HH)

Sivuhenkilön silmin

HANNA VANONEN

Kertomus Jeesuksen perheen paosta Egyptiin tutustuttaa kuulijansa useisiin henkilöhahmoihin, joista melkein kaikki tuntuvat päähenkilöiltä. Äkkiä ajatellen pääosassa ovat kiistatta toiminnan ja tunteen miehet Joosef ja Herodes, joita ilman koko kertomukselta putoaisi pohja pois. Toisaalta tapahtumien kulkuun vaikuttaa olennaisesti myös Herran enkeli, joka säätelee erityisesti Joosefin toimintaa. Kun taas kertomusta luetaan evankeliumin sille tarjoamassa kontekstissa, on selvää, että myös ja ennen kaikkea Jeesus on kertomuksen päähenkilö: tapahtumat ovat kertomisen arvoisia nimenomaan siksi, että ne liittyvät Jeesukseen ja luovat taustaa alkavalle suurelle kertomukselle hänestä. Kokonaisuuden valossa kertomus paosta Egyptiin pohjustaa esimerkiksi irtolaisuuden teemaa: Jeesuksen osana on alusta saakka elää jonkinlaisena kiertolaisena (ks. myöhemmin esim. Mt. 8:20), ja sama kohtalo tulee koitumaan myös hänen seuraajiensa osaksi (ks. esim. Mt. 10:5–15).

Kirkkovuoden neljännelle joulupäivälle antama otsikko ei kuitenkaan nosta esiin ketään näistä kertomuksen päähenkilöistä. Sen sijaan otsikko tuo keskiöön kertomuksen nimettömiksi, kasvottomiksi vuorosanattomiksi jäävät sivuhenkilöt: viattomat lapset, jotka Herodes kilpailevan kuninkaan pelossa surmauttaa. Näin kirkkovuosi ohjaa lähestymään evankeliumia hieman yl-

lättävästä kulmasta: sivuhenkilöiden kautta. Tästä perspektiivistä avautuu mahdollisuus pohtia vaikkapa syyttömänä kärsimään joutumista, pienen ihmisen ajautumista valtarakenteiden murjomaksi tai konfliktien varjossa elettyä lapsuutta ja perhe-elämää – valitettavan ajankohtaisia teemoja tänäkin päivänä. Näistä teemoista puhuttaessa on kuitenkin hyvä huomata, että Matteuksen kertomuksessa viattomien lasten kohtalolla ei mässäillä. Yksinkertainen lause Herodeksen käskyn sisällöstä sekä Jeremian profetian lainaaminen riittävät herättämään huomion ja panemaan ajatukset liikkeelle. Niinpä nykyajan näkökulmastakaan ei liene olennaisinta, miten kauheita tapausesimerkkejä viattomien lasten kohtalosta onnistumme nykyajasta löytämään ja miten värikkäästi ja tunteisiin vetoavasti osaamme niitä kuvata. Sen sijaan tärkeintä lienee, miten voimme toimia niin, ettei viattomien lasten kohtalo toistuisi uudelleen ja uudelleen. Tälle pohdinnalle on varmasti sekä kirkossa että yhteiskunnassa tarvetta.

Pää- ja sivuhenkilöiden raja hämärtyy, kun viattomien lasten joukkoon luetaan myös se heistä, joka pelastuu. Jeesushan on hänkin viaton lapsi, vaikkakin hiukan eri merkityksessä kuin surmatut betlehemiläispojat. Jeesus joutui kärsimään viattomana vasta myöhemmin. Tässä, kuten niin monessa muussakin joulun ajan evankeliumissa, pääsiäinen on sisäänkirjoitettuna. Matteuksen ja Luukkaan joulukertomukset yhdistyvät näppärästi tunnetussa joululaulussa, jossa ”heinillä härkien kaukaloön nukkuu lapsi viaton” ja jossa saman lapsen saattaa jo sielunsa silmin nähdä ”ristillä rinnalla ryöväriin”. Lopulta ylösnousemus tekee hetkellisesti maailmanhistorian sivuhenkilöksi luullusta hahmosta pääosan esittäjän – sen, mitä hän lopulta evankelistallekin on.

Viattomien lasten päivän kertomus on kiinnostunut ennen kaikkea 2. Mooseksen kirjan aiheista ja rakentuu niiden päälle: myös Mooseksen syntymään liittyy tapouhkaus ja ihmeellinen pelastuminen (vrt. 2. Moos. 1:22–2:10). Kertomuksen lomaan upotetut sitaattit taas viittaavat profeettakirjoihin. Syvätasolla kertomus tuo lukijansa pohdittavaksi sekä Tooran, profeetat että evankeliumin ja tekee samalla Jeesuksesta ikään kuin koko Raamatun päähenkilön. Saarnaajaa tämä kaikki kannustaa pohtimaan, ketkä tai mitkä ovat hänen saarnassaan pää- ja sivurooleissa – ja mitä seuraisi, jos sivuosan esittäjä joskus nostettaisiinkin pääosaan? ✕

31.12.

AIKAMME ON JUMALAN KÄDESSÄ
Uudenvuodenaatto

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 16:1-4 tai Lk. 13:6-9

Virret: 36: 1 - 3 (alkuvirsi), 38 (päivänvirsi), 387 (uhri-
virsi), 329: 1, 2, 5 (ylistysvirsi)

(Valon rukous/Vesper: Johdannon edellä 36: 1-3,
Valon hymni 755, kiitoslaulu 50, päätös 548)

Muuta musiikkia: Erhalt uns, Herr, bei deinem Wort
(urut) J. C. Bach (tai BuxWV 185 D. Buxtehude), I. Hok-
kanen: Nyt vuorten huippuun (Ps. 121), (LS), Hyvyyden
voiman ihmeelliseen suojaan, sov. I. Riihimäki (HarL)

Luemme aikojen merkkejä

JUHA TANSKA

Nuorena teologian ylioppilaana vietin yhden uuden-
vuodenaaton aamupäivän nunnaluostarin
suojissa Pariisissa. Meitä oli koolla kolmisen-
kymmentä nuorta Pohjoismaista, Britanniaista ja Länsi-
Saksasta. Nunnat kertoivat meille palvelutehtävästään.
He tarjosivat sairaanhoitoa, ruokaa ja tarvittaessa suo-
jaa kaupunginosan köyhille vanhuksille. Me hyvinvointi-
maista tulleet nuoret kuuntelimme kohteliaina, mutta ar-
vioivia kysymyksiä mielissämme hautoon.

– Mitä hyötyä tuosta on kaiken sen köyhyyden kes-
kellä, jota maailmassa on? Pisara meressä.

Kysymyksiä alkoi sinkoilla.

– Päinvastoin, nuori, Intiasta Ranskaan muuttanut
nunna vastasi ja jatkoi: – Kaikkialla maailmassa tavalli-
set ihmiset pyrkivät rakentamaan parempaa maailmaa
omassa elämänpiirissään. Siitä ei vain kerrota TV:ssä ja
radiossa ja sanomalehdissä. Näin käsityksemme todelli-
suudesta vääristyy.

Jeesuksen sanat uudenvuodenaaton evankeliumissa
asettavat meille saman kysymyksen: millaisia merkkejä
maailmasta me luemme? Jeesuksen aikalaiset olivat tot-
tuneet tarkastelemaan säätilan muutoksia enteileviä tai-
vaan ilmiöitä. He tiesivät, että sadepilvet tulevat aina
lännestä. Polttavan kuumat tuulet puolestaan puhalsivat
idästä. Muutokset ilta- ja aamutaivaan ruskotuksessa en-
nakoivat säätyypin vaihtumista.

Jeesus sanoo, että hänen aikalaistensa pitäisi pystyä
enempäänkin kuin sään ennusteluun. Mutta epäuskonsa
tähtien he eivät kykene tunnistamaan Jumalan tekoja.
Usko käy ymmärryksen edellä. Vain uskon valaisema
ymmärrys kykenee näkemään Jumalan työtä vähäisessä
ja jopa loukkaavalta näyttävässä Jeesuksen kärsivässä ih-
misen hahmossa. Evankeliumin kovat sanat pahasta ja
uskottomasta sukupolvesta viittaavat juuri uskon puut-
teeseen, uskottomuuteen Jumalaa kohtaan.

Entä me? Maailman tapahtumia seuraavalle vuosi
2014 on ollut raskas: Ukrainan kriisi, Gazan selkkaus,
Syyrian sota, ISIS, Ebola. Luettelo vielä täydentyy vuo-
den kääntyessä loppuun. Missä on Jumala kaiken kär-
simyksen keskellä, lasten, naisten, miesten, vanhusten
ja luomakunnan kärsimyksen keskellä? Näemmekö ajan
merkeissä muuta kuin kärsimyksen merkkejä, tyhjiä koh-
tia viittauksina siihen, että Jumala on poissa?

Uudenvuodenaaton molemmat psalmit 121 ja 102 ke-
hottavat katselemaan luomakuntaa, maata ja taivasta ja
saamaan luomakunnan tarkastelemisesta rohkeutta:

– *Minä kohotan katseeni vuoria kohti. Mistä saisin avun?*
Minä saan avun Herralta, häneltä, joka on luonut taivaan ja
maan -- Ps. 121:1–2.

– *Jo ammoin sinä laskit maan perustukset, sinun kättesi*
työtä ovat taivaat. Ne katoavat, mutta sinä pysyt. Ne kuluvat
loppuun kuin vaate, sinä vaihdat niitä kuin vaatekertaa, ja ne
vaihtuvat uusiin. Mutta sinä olet iäti sama. Ps. 102:26–28

Vanha sielunhoidollinen neuvo masentuneelle tai ah-
distuneelle on kehoitus mennä luonnon keskelle, kulkea
ja antaa luomakunnan vähitellen hoitaa uupunutta tai
surevaa mieltä. Jos olet liian surullinen tai maailman ta-
pahtumien masentama jaksaksesi uskoa Jumalaan, kat-
sele hänen luomistekojaan ja anna niiden puhutella.
Ehkä vähitellen elvyt ja alat jälleen nähdä Jumalan läs-
näoloa arkisessa ja tavallisessa, niissä ihmisissä, jotka
omassa elämänpiirissään rakentavat parempaa tulevai-
suutta, kärsivällisesti, Jumalan työtovereina tietäen tai
tietämättään.

Juutalaiset oppineet olivat varmoja tästä: Jumala on
muuttumaton. Me uudenvuoden aaton kirkkoon ko-
koontuneet kuulumme puolestamme luomakuntaan,
joka kuluu kuin vaate, joka vaihtuu kuin sukupolvet.
Olemme todellisesti ajan ja katoavaisuuden alaisia ja
siitä maailman tapahtumien lisäksi myös uudenvuoden-
aatto muistuttaa. Mutta aaton sanat myös lohduttavat tu-
levaisuuden toivolla:

– *Palvelijoittesi lapset saavat asua turvassa, heidän lastensa*
lapset ovat huomassasi. Ps. 102:29 ✕

1.1.

JEESUKSEN NIMESSÄ

Uudenvuodenpäivä

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 4:12-16

Virret: 42 (alkuvirsi), 126 (kiitosvirsi), 317 (päivänvirsi), 338 (Ut:n jälkeen), 40 (uhrivirsi), 318 (ehtoollisvirsi), 305: 1, 7, 8 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: M. Nyberg: Vanha vuosi vaipui hautaan (SATB), (CE 1), Herran pyhää nimeä (TZ 51), E. Raiski: Toccata (uruille), (PM 277), J. S. Bach: Mun kanssain käy (HH)

Jeesuksen nimessä, tässä hetkessä

SATU SAARINEN

Uusi vuosi on alkanut. Vuoden ensimmäinen päivä on joulun oktaavi, eli viikon kuluttua vietettävä ”jälkijuhla”. Ensimmäisen vuosikerran mukainen evankeliumi kertoo Jeesuksen ympärileikkauksesta ja nimenannosta kahdeksan päivän ikäisenä. Tähän liittyen vuosi alkaa Jeesuksen nimen merkitystä pohtivalla pyhällä.

Kolmannessa vuosikerrassa ollaan tilanteessa, jossa kastettu Jeesus ”käärii hihansa” ja lähtee työhön, tekemään nimeään ja Isän nimeä tunnetuksi. Evankeliumi kertoo, miten Jeesus vaihtaa paikkaa kotiseudultaan Nasaretista ylemmäs Galilean Kapernaumiin. Pian hänen nimensä tulevat tuntemaan Sebulonin ja Naftalin heimot, sillä nyt alkaa Jeesuksen julkisen toiminnan aika opetuslasten kutsumisella.

Päivän evankeliumi on rohkaiseva uutta vuotta aloittavalle seurakunnalle. Jeesuksenkin piti tehdä työtä tehdäkseen nimensä tunnetuksi ja tehdäkseen Jumalan nimi tunnetuksi. Valontuojana hänen pitää etsiä sopivat työtoverit ja tunnistaa sopiva maasto, josta lähteä viestiä viemään.

Vuoden alussa saattaa tuntua siltä, että kaikkea mahtavaa on edessäpäin. Uusi vuosi, uudet mahdollisuudet ja tiet! Saattaa myös tuntua, että edessä on umpihanki raskaan syksyn jälkeen. Onneksi ollaan menossa valoa kohti pohjoisessakin.

Uuden vuoden päivä on taitekohta. Menneen ja tulevan välissä on vain tämä hetki. Kun etsimme suuntaa tästä eteenpäin, tarvitsemme valoa ja johdatusta. Eivätkä mukavat matkakumppanitkaan ole huono ajatus. Ehkä Jeesuskin ajatteli näin. Maailman valoksi ja Vapahtajaksi lähetettynä hänellä oli kova homma edessä. Jeesus tarvitsi työkavereita. Ja tarvitsee yhä.

Jokainen kastettu on kastettu kolmiyhteisen Jumalan nimeen, Jumalan valon lähettilääksi tähän maailmaan. Jokaisella kastetulla Jeesuksen työtoverilla on oma nimi. Sillä nimellä kutsuen hänet on liitetty opetuslasten porukkaan. Sillä nimellä hänet on liitetty myös itseensä Jeesukseen, hänen elämäänsä, kuolemaansa ja ylösnousemukseensa.

Moni vanhemmaksi valmistautuva miettii lapsen nimeä jo odotusaikana. Kuka sinun nimesi on keksinyt ja päättänyt? Jeesuksen nimi ilmoitettiin Marialle odotusaikana.

Entä moniko meistä tietää, mitä oma nimemme tarkoittaa? Varsin moni perisuomalaiseltakin kuulostava nimi on muinaisgermaaninen tai -skandinaavinen, mutta vielä useampi Raamatun maailmasta heprealais- tai kreikkalaisperäinen. Jeesuksen nimi tarkoittaa ’Herra on apu, Herra pelastaa’.

Jokaisessa kasteessa sytytetään kynttilä muistuttamaan Kristusvalosta, joka loistaa kirkkautena kuoleman varjon maassa eläville. Jeesuksen nimi kertoo hänen merkityksensä myös alkavana vuonna, menneen ja tulevan välissä. Tässä hetkessä ja kaikissa tulevissakin. ✕

”Jeesuksen nimi
kertoo hänen
merkityksensä myös
alkavana vuonna,
menneen ja tulevan
välissä.”

4.1.

HERRAN HUONEESSA
2. sunnuntai joulusta

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 7:14-18

Virret: 197: 1, 3, 5 (alkuvirsi), 130 (kiitosvirsi), 196 (päivänvirsi), 200: 1-4 (Ut:n jälkeen), 172 (uhrivirsi), 230 (ehtoollisvirsi), 211: 1-2 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: K. Jylhä: Pyhäamu Herran tempelissä (SATB), (CE1), M. Syrjäniemi: Toccata (urut), (Neljä kappaletta uruille, Ostinato), J. Salminen: Turvapaikka (NSV2010)

Köyhän kutsu

ARI OINAS

Jerusalemiin oli kokoontunut sekä kansaa että suuri joukko juutalaisia merkkimiehiä ja arvostettuja opettajia viettämään lehtimäajuhlaa. Silloin köyhä puuseppä Jeesus meni temppelialueelle ja alkoi opettamaan. Moni suhtautui häneen epäillen, vaikka hän osoittautuikin taitavaksi opettajaksi. Mielessään he pohitivat, mitkä ovat Jeesuksen motiivit ja onko mahdollista, että köyhä puuseppä voi ymmärtää, mitä Jumala tahtoo?

Oikeassahan he toisaalta olivat, sillä Jeesus oli tosiaan köyhistä oloista. Siinä oli kuitenkin etunsa, sillä köyhän viisaus ei ole pelkkää tieto-taitoa, vaan myös elämänkokemusta, jota Jeesus osasi käyttää opetuksessaan. Se oli ihmissuhdeosaamista, joka oli kehittynyt puuseppä- ja sekatyömiehen työn ohessa! Se oli lopulta myös arvokain omaisuus, jota ilman Jeesus ei olisi voinut toimia ihmisten pelastajana. Hän tiesi, mitä on elää tässä maailmassa. Heprealaiskirjeen kirjoittajan sanoin: "Nämä lapset ovat ihmisiä, lihaa ja verta, ja siksi hänkin tuli ihmiseksi, heidän kaltaiseksi."

Korkeasti oppineet teologit olivat omissa norsunluutorneissaan joutuneet niin kauas elämästä, että he olivat menettäneet kosketuksen tavallisten ihmisten arkeen. He olivat unohtaneet, että oleellista ei ole, kuka seurakuntaa johtaa, vaan että koolla on Jeesukseen uskovien ihmisten joukko, joka antaa kunnian yksin Jumalalle. Jos kuu-

lijakunta olisi vain kuunnellut tuota köyhää ja oppimattomaa miestä!

Jeesus sanoi: Joka vain tahtoo kuunnella, pääsee kyllä selvyyteen, onko opetukseni lähtöisin Jumalasta, vai etsinkö vain omaa kunniaani. Se edellytti, että ei katsota siihen, kuka puhuu vaan siihen, mitä Jeesus sanoo. Maailma on edelleen täynnä karismaattisia henkilöitä ja saarnaajia, jotka etsivät vain omaa kunniaa. Onko meistä siihen, että vain kuuntelemme ilman ennakkoluuloja myös köyhän puhetta? Ehkä köyhällä on paljon enemmän annettavaa kuin vaikutusvaltaisilla ja oppineilla johtajilla?

Raamatun mukaan temppelialueen rakentaja oli viisain koskaan elänyt ihminen, Jeesusta lukuun ottamatta. Rakentaja oli elänyt yli tuhat vuotta aikaisemmin. Hän oli silloin vaikutusvaltainen kuningas Salomo. Hänellä oli tapana sanoa, että: "Viisaus on parempi kuin voima. On parempi kuunnella viisaan hiljaisia sanoja kuin houkkien johtajan huutoa. Viisaus on sota-aseita parempi." (Saarn. 8) Miten sitten voi erottaa omaa kunniaansa etsivän houkan viisaasta puhujasta? Hyvä keino voisi olla, että katsoo, miten puhe vaikuttaa itseän. Jos sen seurauksena alat seurata puhujaa, kyseessä on houkka. Jos taas alat seurata Jumalaa, kyseessä on viisas. Katso siis, kuka saa kunnian!

Jeesuksen kohdalla moni käänsi katseensa Jumalaan ja yritti toteuttaa Jumalan tahtoa elämässään. Monien mielestä hän kuitenkin vain pilkkasi Jumalaa ja asettautui Jumalan vertaiseksi. Miksi niin kävi? Ehkä Jeesus asettautui yleistä mielipidettä vastaan, sillä oli helpompaa seurata houkkien johtajaa kuin antautua Jumalan johdettavaksi.

Jeesuksen opetusta ja toimintaa hallitsevat kirjoitukset ja Isän kunnioitus sekä luja luottamus Jumalan hyvään tahtoon. Sen myötä voimme olla varmoja siitä, ettei hänessä ole vääryyttä. Jeesus kutsuu meitä myös tänään. Hän on meitä ja lähimmäisiämme varten olemassa. Paavalin sanoin: "-- silloin emme enää ole alaikäisiä, jotka ajalehtivät kaikenlaisten opin tuulten heiteltävinä ja ovat kavalien ja petollisten ihmisten pelinappuloita. Silloin me noudatamme totuutta ja rakkautta ja kasvamme kaikin tavoin kiinni Kristukseen, häneen, joka on pää. Hän liittää yhteen koko ruumiin ja pitää sitä koossa kaikkien jänteiden avulla, kunkin jäsenen toimiessa oman tehtävänsä mukaan, ja näin ruumis kasvaa ja rakentuu rakaudessa." (Ef. 4:13-16) ✕

6.1.

JEESUS, MAAILMAN VALO
Loppiainen

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 2:1–12

Virret: 43: 1-3 (alkuvirsi), 726 (kiitosvirsi), 45: 1-3, 6 (päivänvirsi), 47 (Ut:n jälkeen), 428 (uhrivirsi), 742 (ehtoollisvirsi), 422: 1-2, 7 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: Kulkemaan kanssasi (TZ 95), H. Kataja-Kantola: Tähtilaulu (LV), P. Nyman: Kannatko kultaa luokse kuninkaan? (laulu/huilu/säestys), (PM221), J. H. Hopkins jr.: We Three Kings of Orient Are (TB + urut), (IMSLP)

Loukkaako noitien kumarrus?

NIKO HUTTUNEN

Tarina. Siltä tämä minusta vaikuttaa: tarina. Tarina opettaa niin kuin laupias samarialaisen tai tuhlaajapojan tarinat. Jos nyt ryhtyisi ruotimaan sitä, onko näin oikeasti tapahtunut, koko pointti menisi ohi. Tarina voi käyttää menneisyyttä, historiaa tai tuttuja aineksia, mutta sotkee niihin yllätyksen. Tarinan kuuluu vaikuttaa näkemyksiimme ja muuttaa arvostuksiamme.

Mikä oli evankeliumin lukijalle tuttua? Hallitsijoiden syntymäkertomuksiin liitettiin yleisesti kuvauksia erikoisista taivaanilmiöistä. Väitettiin, että Roomassa nähtiin tulevasta hallitsijasta enne ennen Augustuksen syntymää. Siksi senaatti päätti kieltää, että ketään tuona vuonna syntynyttä poikalasta ei saa kasvattaa. Juutalainen historioitsija Josefus puolestaan tiesi kertoa, miten egyptiläinen kirjuri varoitti faaraota: israelilaisten keskuudessa syntyy joku, joka nöyryyttää egyptiläisiä. Siksi faarao käski heittää virtaan kaikki israelilaisten poikalapset.

Tähän asti liikutaan tutuilla vesillä, mutta sitten tapahtuu kummia. Paikalle saapuu perin omituista sakkia. Käännös väittää heitä tietäjiksi. Pikemminkin voisi sanoa taikurien tai noitien tulleen paikalle. Tietäjäksi käännetty sana *magos* onkin toisaalla Uudessa testamentissa käännetty noidaksi (Ap. t. 13:6, 8), jollaiset harjoittavat noituutta, *magiaa* (Ap. t. 8:9, 11). Vierailijoiden omituisuus ei jäänyt antiikin kristityiltä huomaamatta.

110-luvulla kirjoittanut Antiokian piispa Ignatios totesi, että tähden ilmestyttyä kaikki magia lakkasi (Ign. Ef. 19:2–3). 150-luvulla kirjoittanut Justinos Marttyyri puolestaan totesi pahan hengen riivanneen noitia, jotka vapautuivat käytyään Jeesus-lapsen luona (Dial. 78.9). Myöhempi tulkintaperinne nosti noitien statusta kohottamalla heidät tietäjiksi. Ehkä Ciceron lukemisella oli osuutta asiaan. Cicero kertoo noitien (*magi*), ”joita persialaiset pitävät viisaina ja oppineina miehinä”, selittäneen Kyyroksen unen. (De divinatione 1.46)

Ciceron sanat eivät ole mikään persialaisnoitien ylistys. Ne vain osoittavat, että barbaaritkin osaavat jossain määrin ennustaa. Barbaareja paremmin homma tietysti osattiin Roomassa, Cicero ajattelee. Matteuksen lähtökohdista tarkasteltuna viisaus piili tietysti juutalaisten keskuudessa, mutta juuri tätä käsitystä hän ravistelee. Kirjoittajan näkökulmasta ”meihin” kuuluva juutalainen kuningas Herodes ja hänen oppineet teologinsa eivät tunnista tai tunnusta Vapahtajaansa.

Loppiaista on perinteisesti pidetty lähetystyön juhlanä. Vierasmaalaisten noitien vierailun voikin nähdä ennakointina evankeliumin lopussa olevalle lähetyskäskelelle kastaa ja opettaa kaikki kansat. Mutta yksi asia on tässä kertomuksessa toisin. Nämä barbaariset noidat tunnustavat Vapahtajansa aivan itse. Kenenkään ei tarvitse kertoa heille hänestä.

Kertomuksen hengessä voisikin kysyä, miten Kristuksen tähti loistaa siellä, missä meidän mielestämme on ehkä pelkkää pimeyttä ja taikauskoo? Varhaiskristillinen teologia loi ensimmäisinä vuosisatoina niin sanotun *praeparatio evangelica* -ajatuksen, jonka mukaan Jumala on valmistanut kansoja vastaanottamaan evankeliumin. Apostolien teoissa Paavali viittaa tähän ajatukseen Jumalan hapuilemisena (Ap. t. 17:27). Matteuksen kertomukseen sisältyy kuitenkin erityinen loukkaus. Kristuksen luo ei tule ketä tahansa eksoottisia vierasmaalaisia vaan noitia. Hekö kumartaisivat Vapahtajaa? Matteus jättää meille loukkauksen ilman selityksiä – ja juuri se on kiinnostava asia. Ignatios ja Justinos halusivat selittää noituuden rauenneen. Mutta pitikö tässä muodostaa käsitystä noituudesta vai iloita siitä, että noidat kumartavat Jeesusta? ✕

11.1.

KASTEEN LAHJA

1. sunnuntai loppiaisesta

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 3:15–18, 21–22

Virret: 490 (alkuvirsi), 328 (kiitosvirsi), 219 (päivänvirsi), 217: 3–6 (Ut:n jälkeen), 502 (uhrivirsi), 498 (ehtoollisvirsi), 492 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: J. Salminen: *Annan kaareni nousta* (LV), J.-M. Sjöberg: *Poikani, rakkaimpani* (Ps. 89:20–29), (LS), P. Laaksonen: *Kastelaulu*, (KL), *I've Got a Feeling*, (trad. spiritual), (EFS)

Kaikilla aisteilla

HANNA VANONEN

Kertomus Jeesuksen kasteesta toistuu Matteuksen, Markuksen ja Luukkaan evankeliumissa hyvin samanlaisena: varsinaista kastetta ei kuvata ol- lenkaan, mutta kasteen jälkeiset välittömät tapahtumat sitäkin tarkemmin. Matteus ja Markus kertovat Jeesuksen nousevan kasteen jälkeen vedestä, ja vaikka Luukas ei tätä yksityiskohtaa mainitse, on selvää, että hänenkin kertomuksessaan kysymys on nimenomaan upotus- kasteesta. Kaste on todella konkreettinen ja tuntuva: vesi ympäröi kastettavan kokonaan ja jättää jälkeensä mää- rän tunteen iholla. Myös vedestä nousemisen jälkeiset tapahtumat ovat korostetusti aistein havaittavia: Pyhä Henki laskeutuu Jeesuksen ylle näkyvässä muodossa ja taivaasta kuuluu ääni, joka korostaa Jeesuksen erityislaa- tuista roolia. Kertomus tuntuu korostavan, että nyt ei ole käsillä vain teoreettinen ja käsitteellinen vaan kaikin ais- tein havaittavissa oleva tapahtuma. Jeesuksen kaste tun- tuu, näkyy ja kuuluu.

Aisteihin vetoaminen auttaa lukijaa tai kuulijaa eläy- tymään kertomuksen maailmaan: kuulija voi tempautua kuvittelemaan, miltä tuntuu nousta vedestä, nähdä edes- sään Pyhä Henki kyyhkysen kaltaisena ja kuulla ääni taivaasta – millaisena se ikinä hänen korviinsa mieli- kuvissa kantautuukaan. Aistit avaavat mielikuvia ja aut- tavat tekemään kertomuksen eläväksi, muistettavaksi ja samastuttavaksi. Ne tarjoavat myös nykyajan saarnaa-

jalle mahdollisuuden eläytyä saarnatekstiinsä ja toisaalta myös tuottaa havainnollista, mieleenpainuvaa puhetta. Eri aisteihin vetoavan saarnatekstin äärellä on hyvä ti- laisuus pohtia, miten kasteen sunnuntain messu voisi vedota mahdollisimman moniin aisteihin. Taannoisen Kotikirkko tutuksi viidellä aistilla -hankkeen materiaa- leja lienee sovellettu paljon etenkin lasten kanssa – mutta aikuisillakin on aistit.

Kasteen sunnuntain messussa voisi hyvin kokeilla kai- kenikäisten seurakuntalaisten aistien herättelyä vaikkapa kuvien, tuoksujen, erilaisin tunnusteltavin materiaalien tai tavallisuudesta poikkeavien äänien kautta. Yksinker- taisia tapoja voivat olla esimerkiksi kasteveden tippu- misen, solinan, lorinan tai pärskähtelyn kuunteleminen synninpäästön yhteydessä tai esirukouksen toteuttami- nen seinään heijastettavien kuvien, joiden äärellä jokai- nen voi mielessään sanoittaa rukouksensa. Toisaalta jos konkreettinen eri aisteihin vetoaminen tuntuu hankalalta toteuttaa tai ei nouse luontevasti messun osien sisällöstä, on hyvä muistaa, että myös kielellä voidaan vedota eri aisteihin. Kuten Tytti Issakainen sen sanoo: ”Aistimuk- selliset kuvaukset auttavat kuulijaa luomaan sisäisiä ku- via, tuntemaan, koskemaan, liikkumaan tapahtumien keskellä itse.” Issakaisen helppo- ja nopealukuisesta arti- kkelista ”Kieli tekee näkymättömän näkyväksi” (kir- jassa Kuunteleeko kukaan puhettasi, toim. Lisa Enckell) voi etsiä lisää inspiraatiota kuulijan aistien herättelemi- seen.

Eri aisteihin vetoaminen liittyy myös nykyaikai- seen kristilliseen kastetoimitukseen. Luterilainen sakramenttioppi korostaa, että sakramenteissa Juma- lan sana liittyy aineeseen ja siten Kristus tulee konk- reetisella tavalla havaittavaksi. Kasteveden pehmeä vii- leys, kastekynttilän liekin lämpö, alttarikukkien tuoksu, virren sävelet, kastemekon valkoinen väri, juhlapöydän antimien arjesta irrottava maku – nämä kaikki vetoa- vat kastetilaisuuden osallistujan aisteihin. Kaikki tämä materiaaliselta tuntuvakin muistuttaa, että Kristus ei ole vain käsite vaan jotakin elävää ja todellista. Kasteen sunnuntai tarjoaa saarnaajalle hyvän mahdollisuuden pohtia tätä tematiikkaa. ✕

“Kristus ei ole vain käsite vaan jotakin elävää ja todellista.”

18.1.

JEEBUS ILMAISEE JUMALALLISEN VOIMANSA
2. sunnuntai loppiaisesta

Liturginen väri: vihreä

Lk. 4:16-21 tai Mk. 1:14-15

Virret: 327 (alkuvirsi), 728 (kiitosvirsi), 175 (päivänvirsi), 340 (Ut:n jälkeen), 447 (uhrivirsi), 318 (ehtoollisvirsi), 339: 1, 4 (ylistysvirsi)

Muuta musiikkia: J. Yli-Annala: 1. lukukappale - Sionin tähden minun on puhuttava (laulu/urut), (PM 284), Vaiti kaikki palvokaamme (SATB), sov. T. Nikkola (CE1), V. Viitasalo: Muista joka päivä (SATB), (CE1), Jeesus Kristus on juhлариemu (TZ 4)

Hän on tullut keskellemme

JUHA TANSKA

Evankeliumiperikooppi luonnostelea muutamalla ääriiviivalla tapahtuman näyttämön: ollaan Jeesuksen kotikaupungissa, vietetään sapattia ja Jeesus osallistuu tapansa mukaan synagogapalvelukseen. Hän nousee lukemaan ja avustaja ohjentaä hänelle profeetta Jesajan tekstiä sisältävän kirjakäärön. Jeesus rullaa käärön auki ja lukee. Sanat ovat evankeliumissa yhdistelmä kahdesta Jesajan kirjan kohdasta, Jes 61:1-2 ja 58:6. Ne lupaavat köyhille ja sorretuille Herran riemuvuotta. Sitä vietettiin – ainakin teoriassa – joka 50. vuosi. Riemuvuoden viettoon liittyi mm. viljelysmaan jättäminen lepäämään yhdeksi ylimääräiseksi vuodeksi ja maistaan talousahdingon vuoksi luopumaan joutuneille maidensa saaminen takaisin.

Tavallisen sapattipalveluksen kulku saa dramaattisen käänteen. Käännö ei ole ulkoisesti näyttävä, mutta sisällöltään se on järisyttävä. Jeesuksen sananselitys hui pentuu yllättäviin sanoihin: ”Tänään, teidän kuultenne, on tämä kirjoitus käynyt toteen.” Erityinen paino on sanassa ”tänään”. Sanan taustalla voi kuulla Vanhan testamentin profeettojen julistuksen, jossa toistuu läpi vuosisatojen yhä uudelleen lupaus edessä olevasta Jumalan päivästä. ”Sinä päivänä” Jumala toteuttaa kansansa nähden tai kansansa keskellä pelastavat tekonsa ja oikeudenmukaiset tuomionsa. Se päivä, Herran päivä, odottaa kirjoituksissa vielä toteutumistaan:

– Sinä päivänä kuurot kuulevat kirjan sanat, sokeat pääsevät synkästä pimeydestä ja heidän silmänsä näkevät. Jes 29:18

– Siksi kansani saa nähdä minun nimeni voiman. Sinä päivänä minä sanon heille: Tässä minä olen. Jes 52:6

– Sinä päivänä minä luon rauhan: Villieläimet, taivaan lintu, maan matelijat eivät enää tuota vaaraa. Minä särjen jou sen ja miekan, niin ettei sotia enää käydä. Minä annan kansani asua turvassa. Hoos 2:18

– Sinä päivänä, sanoo Herra, minä kokoan ontuvat, tuon yhteen hajalle joutuneet, kaikki, joita olen rangaissut. Miika 4:6

Jeesus sanoo, että tänään kirjoitusten lupaukset ja vuosisatainen odotus ovat täyttyneet. Jumalan pelastavat teot ovat läsnä, synagogavieraiden nähden ja kuullen. On merkityvää, että Jumalan pelastava läsnäolo toteutuu synagogassa, sanaa luettaessa ja kuultaessa. Myös kristillinen perinne tuntee saman liturgisen ajan kokemuksen, sellaisen, jossa ajan väijäämätön yhdensuuntainen kulku murtuu hetkeksi ja Jumala on lohduttavana kansansa keskellä.

Tässä elämässä Jumalan valtakunnan merkkejä tulee etsiä ennen kaikkea yhteisestä messusta ja ehtoollisesta. Muuten emme tässä maailmassa Jumalan valtakunnan esille murtautumista saada havaita kuin murtuneena, Kristuksen murretussa ja pahoinpidellyssä ruumiissa, elämään ripoteltuina fragmentteina. Mutta messussa, Jumalan liturgisen läsnäolon kokemuksena, lupaukset toteutuvat hetkittäin jo nyt. Tapahtuu jotakin sellaista, mistä Ilmestyskirja puhuu:

– Katso, Jumalan asuinsija ihmisten keskellä! Hän asuu heidän luonaan, ja heistä tulee hänen kansansa. Jumala itse on heidän luonaan, ja hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyynleen. Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut. Ilm 21:3–4

Tärkeää on se, että saarnaaja puhuu messussa juuri tänään läsnä olevasta Kristuksesta ja hänessä tänään toteutuvasta lohdutuksesta. Tänään, meidän(kin) kuultemme, tässä messussa, Jeesuksen sanat ovat totta. Jeesuksen sanat eivät viittaa itsensä ulkopuolelle, johonkin etäälle, vaan kantavat mukanaan sen, mistä puhuvat. Siksi on tällä kertaa erityisen tärkeää rakentaa messusta ehyt kokonaisuus, jossa virret, rukoukset, saarna ja toimittajien läsnäolo siinä, mitä tekevät, palvelevat pysähtymistä Kristuksen pelastavan läsnäolon salaisuuden äärelle. ✕

25.1.

JEESUS HERÄTTÄÄ USKON

3. sunnuntai loppiaisesta

Liturginen väri: vihreä

Mk. 1:29-39

Virret: 540 (alkuvirsi), 334: 1, 5-8 (kiitosvirsi), 481 (päivänvirsi), 310: 6-8 (Ut:n jälkeen), 517: 1-3 (uhrivirsi), 309 (ehtoollisvirsi), 293: 1, 4 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: L. van Beethoven: Jumalan voima ja varjelus (HH), A. Sonninen: Herra, Sinun armosi ulottuu taivaisiin, (HH), L. Mason: Sua kohti Herrani (SATB), (CE1), T. Kalenius: Lähden mielin luottavaisin (NSV2010)

Kristuksen käsinä

SATU SAARINEN

Jeesuksella on tekemisen meininki päällä! Eikä minikä tahansa tekemisen, vaan ihmeiden tekemisen meininki. Sairaita paranee kylissä ja kaupungeissa, riivaavat henget häädetään pois.

Loppiaisien jälkeen kirkkovuodessa esillä ovat tekstit, joissa Jeesus on aloittanut julkisen toimintansa, opettamisen ja parantamisen. Ja samalla aloittanut niin uskon kuin pahennuksenkin herättelyn. Ne, jotka uskovat, näkevät nasaretilaisessa puusepän pojassa Messiaan. Niitä, jotka eivät usko, hermostuttaa Jumalan Pojaksi itseään tituleeraavan alati kasvava kansansuosio.

Voisi kuvitella, että jatkuva sairaiden ja tarvitsevien kohtaaminen kiihtyvän suosion keskellä veisi voimia itseltään Jeesukselta. Hän ei vedäkään itseään piippuun, vaan ottaa aikaa itselleen, vetäytyy yksinäisyyteen ja rukoilee. Miten lohdullista ja miten tärkeä esimerkki meille ”korvaamattomille”: Jumalan Poikakin tarvitsi omaa rukousrauhaa ja palauttavaa hiljaisuutta!

Kunpa muistaisimme tämän omassa arjessamme. On nimittäin tutkittu juttu, että hetken keskittyminen, rukous, hengitysharjoitus tai rentoutus auttaa jakamaan, kestäämään paineita, tarkastelemaan asioita rauhallisesti ja hätäntymättä. Kun levollisuus omassa sielussa ja ruumiissa lisääntyy, voimme kohdata lähimmäisenkin levollisesti ja kärsivällisesti. Myös hänet, joka tarvitsee aikaamme ja energiaamme.

Evankeliumitekstissä kerrotaan yleisesti, että Jeesus paransi paljon sairaita ja ajoi ulos pahoja henkiä. Mutta Simon Pietarin anopin parantaminen kuvaillaan yksityiskohtaisemmin. Siihen, kuten moneen muuhunkin Jeesuksen ihmetekoon, erityisesti parantamisiin, liittyy koskettaminen.

Meille kerrotaan, miten Jeesus ”meni hänen luokseen, otti häntä kädestä ja auttoi hänet jalkeille”. Voimme helposti nähdä tämän kaiken sielumme silmin ja tuntea omassa ruumiissamme! Onhan moni meistä auttanut sairastuneella makaavaan ylös sängystä, ja yhdessä on lähdetty sairaalan kanttiinini tai jääty oman sängyn laidalle istumaan, jos askeleita ei olekaan jaksettu ottaa. Käsi on voinut olla tulikuuma tai kovin viileä. Ihme paranemista on tuossakin hetkessä rukoiltu ja toivottu. Vaikkei toivoa paranemisesta aina ole, voi usko silti kantaa. Ja näin ollen toivokin voi olla erityisen kirkasta.

Toisen ihmisen läheisyys ja hellä, arvostava kosketus on edelleen se, mikä on tärkeintä sairaan hoidossa. Lääketiede yltää ihmeisiin, ilman muuta. Mutta toisen ihmisen katseesta ja kosketuksesta välittyvä rakkaus on uskon ja toivon vahvin ylläpitäjä tilanteessa, jossa vain ihme voi pelastaa.

Vaikkemme kosketuksellamme ihmeitä saa aikaan, saamme välittää ihmeellisen armon ja rakkauden sanomaa jokaisessa kohtaamisessamme. Avilan Teresan nimissä kulkeva rukous muistuttaa: ”Kristuksella ei ole muuta ruumista kuin sinun ruumiisi. Ei muita käsiä tai jalkoja maailmassa kuin sinun kätesi ja jalkasi. Sinun silmilläsi hän katsoo myötätuntoisesti tätä maailmaa, sinun jaloillasi hän kiiruhtaa tekemään hyviä töitä.”

Jokainen voi olla arjessa Kristus toiselle ja näin todistaa Hänestä. Pieniä ihmeitä tapahtuu näissä hyvissä kohtaamisissa. Joskus pieni arjen ihme avaa uskon silmät ja toivon suuret näkymät. ✕

“Jokainen voi olla arjessa Kristus toiselle ja näin todistaa Hänestä.”

1.2.

ANSAITSEMATON ARMO
3. sunn. ennen paastonaikaa

Liturginen väri: vihreä

Lk. 17:7–10

Virret: 547 (alkuvirsi), 131 (kiitosvirsi), 305 (päivänvirsi), 399: 1, 4 (Ut:n jälkeen), 275 (uhrivirsi), 276 (ehtoolisvirsi), 265 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: B. Lundin: *Kuin kevein aalto (LS)*, J. Salminen: *Saviruukku (HarL)*, J. Schopp: *Enkö Her-
raa Jumalaani (HH)*, J. Löytty: *Sun luoksesi (UML)*

Periluterilainen Luukas-tulkinta

NIKO HUTTUNEN

Nyt vaikuttaa siltä, että pyhän otsikko ja evankeliumi ovat pahasti epäsuhtaisia. Evankeliumi ei puhu mitään ansaitsemattomasta armosta. Päinvastoin: palvelijan täytyy omalla työllään ansaita leponsa. Tässäpä pieni pähkinä saarnaajan purtavaksi, mutta sehän luo vain kiinnostavaa jännitettä.

Tekstin ideana on korostaa jonkinlaista yhteiskunnalliseen rooliin sisältyvää velvollisuusetiikkaa. Tässä tapauksessa on kyse palvelijan tai oikeammin orjan roolista. Palvelija-käännöksen takana on – kuten melkein aina Uudessa testamentissa – orjaa tarkoittava sana *doulos*.

Pienessä talossa ei ole erikseen orjia eri tehtäviin. Sama orja saa ensin työskennellä koko päivän ulkotöissä ja sitten valmistaa ruokaa. Tässä ei ole antiikin ajan ihmisen mielestä mitään ihmeellistä. Jeesus puhuu itsensänselvyydestä: ettehan te – nyt puhutellaan orjien omistajia – anna orjan levätä ennen kuin olette saaneet itse syödä.

Jeesus vetoaa normaaliin käytäntöön orjien kanssa, ja yleistää sen sitten muillekin elämänalueille. Niin kuin orjat eivät saa kiitosta tehtyään heille kuuluvat työt, niin eivät muutkaan. Suhteessa Jumalaan olemme orjan asemassa.

Suomen kielessä on sanonta, kuinka joku teki vain sen, mitä piti. Lieneekö peräisin tästä raamatuntekstistä,

joka vuoden 1776 käännöksessä kuuluu: ”me teimme sen, minkä meidän piti tekemän”? Ajatus sinänsä on kaunis: kenenkään ei ole syytä ylpeillä sillä, että tekee velvollisuutensa.

Toisaalta samaan ajatukseen sisältyy vastuun puuttuminen. Orjat ovat arvottomia: he ovat tehneet vain sen, mitä on käsketty (*ta diatakthenta*). Orjat ovat vain välineitä isännän kädessä, joka on varsinainen toimija. Sotarikosten tekijöiden tavanomainen puolustus perustuu juuri tähän: ”Tein vain sen, mitä käskettiin.” Jumala on sanassaanakin käskenyt kaikenlaista.

Tämä on evankeliumin tarjoama kristityn kuva: tottelevainen velvollisuusetiikan noudattaja. Armosta ei puhuta sanaakaan – tai puhutaan, jos sanojen merkityksiä pikkuisen venytetään: ”Ei palvelija siitä saa kiitosta (*kharin*), että hän tekee, mitä hänen tulee tehdä.” Paitsi kiitosta *kharis* tarkoittaa myös armoa. Ja tässä kohtaa velvollisuusetiikkaan tulee uusi piirre.

Sana *kharis* palautuu etymogisesti iloon (*kharā*), ja siitä johdettuna se tarkoittaa ilosta nousevaa suosiota, kiitosta lahjaa tai armoa jotakin kohtaan. Merkityserot ovat liukuvia, mitä suomenkielen moninaiset käännösvastineet eivät voi ilmaista. Painopisteet toki vaihtelevat: kiitos-merkityksessä *kharis* on reaktio toisen tekoon, kun taas armo-merkityksessä se ilmaisee yksipuolista tekoa.

Tekstissä ajatellaan selvästi kiitos-merkitystä: orjan normaali toiminta ei synnytä reaktiota. Tästä ajatus voi lähteä kahteen suuntaan. Toinen painottaa edelleen reaktiota: kiitoksen saadakseen orjan tulisi ylittää normaalit velvoitteensa. Siis tarvitaan lisää tekoja ja itsensä ylittämistä.

Toinen ajatus nousee luterilaisesta esiymmärryksestä ja painottaa armoa: *kharista* ei saada tekemällä tekoja, vaan se saadaan jollain toisella tavalla. Luukas puhuu siitä Apostolien teoissa: käskyjen ikeen sijasta ”meidät pelastaa yksin Jeesuksen Kristuksen armo” (15:10–11).

Tekstin tulkinnassa on siis mahdollista päätyä myös oppillisesti onnelliseen lopputulokseen. Näin katsottuna evankeliumiteksti näyttää melkein päin perillä olevan: ensi katsomalta se korostaa voimakkaasti velvollisuusetiikkaa, dogmatiikan kielellä lakia. Lukija miltei ahdistuu sen äärellä, kunnes sisältä kuoriutuu armo. ✕

”Suhteessa Jumalaan
olemme orjan
asemassa.”

8.2.

KRISTUS, JUMALAN KIRKKAUDEN SÄTEILY
Kynttilänpäivä

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 2:22-33

Virret: 576: 1, 4, 5 (alkuvirsi), 727 (kiitosvirsi), 49 (päivänvirsi), 508 (Ut:n jälkeen), 452 (uhrivirsi), 229 (ehtoollisvirsi), 536: 1, 3, 5 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: J. S. Bach: *Jesus bleibet meine Freude*, koraali kantaatista BWV 147, J. Törmälä: *Kiitä Herraa, minun sieluni* (SSAA), (HarL), R. Toi: *Särävaim täht* (uruille virrestä 508), (OM)

Odutus palkitaan

ARI OINAS

Simeon luotti Jumalaan. Hän odotti kärsivällisesti. Ehkä hän joutui taistelemaan myös epäilyksiään vastaan. Olihan hän jo vanha mies, kroppa alkoi reistailla ja kuolema kolkutteli ovella. Kuitenkin, hän jaksoi uskoa, että hän vielä näkisi Vapahtajansa ennen kuin kuolisi. Niinpä päivästä toiseen Simeon meni temppeleihin rukoilemaan ja odottamaan luvattua Vapahtajaa, ja Valon, saapumista.

Ensimmäiset valon pilkahdukset tulivat maailmaan jo kauan sitten auringon, kuun ja tähtien muodossa. On hyvin vaikea ellei mahdotonta kuvitella, mitä pitää sisälleen maailma kokonaan ilman valoa. Tuota aikaa ennen kasvien, eläinten ja ihmisen luomista kuvataan, että silloin ”Maa oli autio ja tyhjä, pimeys peitti syvyydet.” Oli täydellinen yö ja pimeys, jossa ei voinut nähdä mitään. Voi vain aavistaa, mitä on todellinen pimeys ja mitä merkitsi valon ilmestyminen pimeyden keskelle.

Meillä suomalaisilla on etuoikeus ymmärtää ehkä jotain tästä, eli mitä merkitsee valon saapuminen yöhön, sillä talven yöt ilman lunta ovat kuin olisi pimeydessä. Kun lumi peittää kaiken, kaikki muuttuu. Yhtäkkiä kuun valo riittää valaisemaan myös yön. Ehkä se kertoo jotain myös siitä, mitä tapahtuu, kun ihmisen sisäinen pimeys päättyy.

Kun Simeon näki Jeesusvauvan, se merkitsi hänelle pimeyden päättymistä. Oli kuin koko temppeelialue olisi kylpenyt ennennäkemättömässä valossa. Siltä Simeonista tuntui. Simeonin mielessä ei ollut epäilyksen häivääkään. Jeesus on se todellinen valo, joka loistaa myös pimeydessä, ja jolla on voima valaista myös jokaisen ihmisen sisäinen pimeys.

Jos sinusta tuntuu, että oma sisäinen pimeytesi edelleen jatkuu, eikä valonsädettä näy, on hyvä muistuttaa mieleen, että Jumalan ensimmäisin ajatus oli tehdä valo maailmaan. Se valo on luotu myös sinua varten. Jos syntisi tuntuvat raskailta, niin Sovittaja on lähellä. Jumala on lähettänyt tuon poikalapsen pelastamaan myös sinun ja Jumalan välit.

Elämme maailmassa, jossa tapahtuu myös pahoja asioita. On vihaa, kateutta, katkeruutta, pettämistä, riistoa, sairautta, kärsimystä ja kuolemaa. Joka päivä me jouddumme kohtaamaan ne, näkemään synnin seuraukset ja oman elämämme tekojen vaikutukset.

Kynttilänpäivän valo liittyy Jumalan hyvään lahjaan, toisenlaiseen valoon kuin ovat aurinko, kuu, tähdet ja lumi. Siihen valoon, joka loistaa tuosta pienestä poikalapsesta. Aikuistuttuaan tuo vauva sanoi: ”Minä olen maailman valo. Joka minua seuraa, se ei pimeydessä vaella, vaan hänellä on elämän valo.”

Meitä kannustetaan luottamukseen, rohkeuteen ja valossa vaeltamiseen tänä kynttilänpäivänä! Kun otat askeleen Jeesusta kohti, voit itekin sanoa Simeonin tavoin: ”Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, valon, jonka olet kaikille kansoille valmistanut.”

Valossa eläminen tuo myös paljon iloa. Et kiinnitä liiaksi huomiota maailman murheisiin, vaan osaat nauttia myös elämän parhaista puolista. Pimeydessä elävä ei niitä huomaa. Valon tulemisen myötä elämäsi huo- maat, kuinka voit katsella iloiten Jumalan luoman maailman kauneutta. Ei kaikkea kaunista ole vielä menetetty. Voit nauttia pienen lapsen kirkkaasta katseesta. Voit nauttia rakastettusi lämmöstä vierelläsi. Voit istua metsäpolun varren kivelle. Voit haistella, maistella ja kuunnella ympäröivän luonnon tuoksua, naavan pehmeyttä ja lintujen ääniä. Kun toivo herää, se valo, joka Jumalasta lähtee, tulee silloin myös meidän ja toinen toistemme turvaksi. ✕

15.2.

JUMALAN RAKKAUDEN UHRITIE
Laskiaissunnuntai

Liturginen väri: vihreä

Mk. 10:32-45

Virret: 301: 1, 3, 6 (alkuvirsi), 726 (kiitosvirsi), 430 (päivänvirsi), 451 (uhrivirsi), 230 (ehtoollisvirsi), 510 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: O. Dienel: *Gott des Himmels und der Erden* (urut), (IMSLP - 43 choralsvorspiele Opus 52), Muistathan minua (TZ 20), L. Mårtenson: *Jumala rakastaa maailmaa* (SSAA), (HarL), P. Simojoki: *Rakkaus on lahja Jumalan* (NSV2010)

Tunteet peliin

HANNA VANONEN

Laskiaissunnuntain evankeliumi avaa lukijansa ja kuulijansa eteen kaksi erilaista tekstityyppiä: Ensimmäinen on yksityiskohtainen ennussana Jeesuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta, Jeesuksen itsensä Jerusalemiin vievän tien varrella lausuma. Toinen osa taas on dialogi Jeesuksen ja hänen oppilaidensa Jaakobin ja Johanneksen välillä; keskustelu, joka huipentuu Jeesuksen uuteen opetukseen, palvelemisen korostamiseen. Nämä kokonaisuudet ovat siinä määrin irralliset toisistaan, että saarnaaja voi hyvin valita lähtökohdakseen vain toisen ja ottaa toisen käsittelyyn saman vuosikerran sattuessa uudestaan kohdalle. Kuitenkin osilla on myös samankaltaisuuksia ja niitä voi käsitellä yhdessä.

Yksi yhteys kahden kertomuksen osan välillä on, että molempiin sisältyy kiistattomasti sanoitettuja tai hyvin vahvasti tekstiin sisäänkirjoitettuja tunteita: ensimmäisessä osassa opetuslapset ovat ymmällä (j. 32) ja Jeesuksen perässä kulkevat ihmiset pelkäävät (j. 32), toisessa osassa Sebedeuksen pojat ovat itsevarmoja ja oman arvontuntoisia (esim. j. 39) ja muut opetuslapset suuttuvat (j. 41). Saarnaa valmistellessa voi kokeilla hakea inspiraatiota lukemalla evankeliumikokonaisuutta kunkin siinä mainitun tunteen kautta: Mitä ajatuksia herää, kun lukee kertomusta ihmetellen ja ymmällä ollen? Mikä siinä ihmetyttää ja miksi? Entä jos lukee kertomusta pe-

loissaan? Mikä siinä vahvistaa pelkoa, mikä taas rohkaisee? Kehen itsevarma ihminen kertomuksessa samastuu tai miten itsevarmuus vaikuttaa lukemiseen ja tulkinnaan? Ja vielä: Miltä kertomus näyttää, jos sitä lähestyy vihasena? Mikä siinä suututtaa tai herättää muuten voimakkaita reaktioita, mikä taas liennyttää? Usein on hädelmällistä tarkastella saarnassa nimenomaan niitä kohtia, jotka tekstissä ovat kaikkein hämmäntävimpiä tai tunteita herättävimpiä; nehan ovat yleensä juuri niitä, jotka kuulijassakin herättävät kysymyksiä. Tunteiden kautta lukeminen auttaa huomaamaan, mikä tekstissä todella askarruttaa, hiertää, herättää ja jää mieleen.

Tunteita voi tarjota seurakunnalle myös alkavan paaston purtavaksi. Tunteet sinänsähän eivät ole oikeita tai vääräiä eikä tunteiden tukahduttaminen tai lietsominen ole itsetarkoitus. Evankeliumissakin tunteet saavat velloa vapaasti, eikä Jeesus vaikuta erityisemmin haluan suitsia niitä. Mutta se, mikä tunteet aiheuttaa tai se, mitä niistä seuraa, voivat olla (paasto)pohdinnan arvoisia. Mitä pelkään ja miksi, mitä pelko estää minua tekemästä? Mistä löydän rohkeutta? Mikä saa minussa aikaan itsevarmuutta, mikä taas epävarmuutta? Millaisiin seurauksiin itsevarmuuteni tai epävarmuuteni johtaa, mitä se saa minut tekemään tai estää minua tekemästä? Suutunko turhaan tai jätänkö suuttumatta aiheesta? Näitä kysymyksiä voi saarnaa valmistellessa kysyä itseltään tai seurakuntalaisilta ja niitä esittää myös varsinaisessa saarnassa.

Monien tunteiden evankeliumi huipentuu lopulta palvelemisen ylistykseen: Jeesuksen seuraajan tehtävä ei ole olla palveltavana vaan palvella. Tunteet eivät aina tunnu sopivan yhteen tämän ihanteen kanssa; ne voivat joskus suunnata huomion vain itseen tai muuten hankaloittaa ihanteen toteuttamista. Mutta tunteet voivat myös olla – ja ovatkin – palvelemisen voimavara: esimerkiksi epäoikeudenmukaisuudesta suuttuminen voi sytyttää palvelemaan niitä, joita on kohdeltu kaltoin, ja terve itsevarmuus voi auttaa tukemaan niitä, joiden on epävarmuutensa tähden vaikea saada ääntään kuuluviin. Paastosta alkava matka pääsiäiseen jää sekin paljon köyhemmäksi ilman tunteita: Jeesuksen kärsimystiellä tulevat vastaan pelko, pettymys, kipu, suru, tuska, turtumus, ilo ja hämmennys – ja kaikki tämä kietoutuu kristinuskon aivan olennaisimpien tapahtumien ympärille. ✕

22.2.

JEESUS, KIUSAUSTEN VOITTAJA

1. paastonajan sunnuntai

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mk 1:12-13

Virret: 202: 1, 6, 7 (alkuvirsi), 314 (päivänvirsi), 388 (Ut:n jälkeen), 417 (uhrivirsi), 221 (ehtoollisvirsi), 506 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: Y. Karanko: *Rukous – Tule Jeesus ja siunaa lastas (SATB), (CE1), Päivää neljäkymmentä* sov. J. Vintturi (UML), T. Nikkola: *Sinun rauhasi anna mulle (SSA), (Harl), P. Simojoki: Korkeimman suojassa (UML)*

Uskon hyppy ja uskallus

SATU SAARINEN

lyhyestä virsi kaunis! Ensimmäisen paastonajan sunnuntain evankeliumi on ytimekäs, vain kahden jakeen mittainen. Silti, tai juuri siksi se piirtää selkeän kuvan autiomaassa paastoavasta Jeesuksesta: *Henki ajoi Jeesuksen autiomaahan. Neljäkymmentä päivää hän oli autiomaassa Saatanan kiusattavana. Hän eli villieläinten joukossa, ja enkelit pitivät hänestä huolta.*

Tekstistä nousevaa (mieli)kuvaa voivat olla vahvistamassa myös visuaaliset muistumat taidehistoriasta tai vaikkapa elokuvamaailmasta, Jeesuksen elämästä kertovista speктаakkeleista. Itselleni läheinen kuva, joka tuo muistuman autiomaassa paastoavasta Jeesuksesta, on Oulujoen kirkossa Venny Soldanin ”Yksinäinen rukoilija”. Jos saarnaaja haluaa tuoda tällaisen kuvan mukaan hetkeen, voi sen heijastaa seinälle tai jakaa pieninä kopiona kirkkoon saapuville vaikka virsikirjan välissä.

Markus tosiaan tarjoaa evankeliumissaan kaikkein niukkasanaisimman kuvauksen autiomaassa kasteensa jälkeen paastoavasta Jeesuksesta. Luukkaalla ja Matteuksella on tarkempaa kuvausta kiusaamistapahtuman kulusta ja paholaisen ja Jeesuksen keskusteluista. Markukselta sen sijaan puuttuu kuvaus siitä, miten Saatana houkuttaa nälkäistä Jeesusta muuttamaan autiomaan kivet leiviksi. Poissa on myös yllytys hypätä temppelin

muurinharjalta, samoin maailman valtakuntien loiston väläytys.

Millaisia ovat ne kiusaukset, joita paholainen meille itse kullekin väläyttellee, aivan arjessamme? Nyt alkava 40 päivän mittainen paastonaika kutsuu tunnistamaan ja tunnustamaan sen, että jokaisella meistä on heikkouksia ja riippuvuuksia. Jotain, mikä sitoo meitä. Paastonaikana sellaisista voi yrittää luopua. Paastonaikana sellaisista on *lupa* luopua.

Joskus nimittäin hellimme harmejamme ja pidämme kiinni riippuvuukstamme siinäkin vaiheessa, kun jo oikeastaan tekee pahaa. Rehellisyyden nimissä olisimme valmiit luopumaan meitä sitovista huonoista tavoista ja tottumuksista. Miksi esimerkiksi pitää mennä mukaan kulutushysteriaan ja mässäilyyn? Miksi valvon liikaa ja roikun turhaan netissä? Minkä tähden vietän epäterveellistä elämää syömällä mihin aikoihin ja mitä tahansa, vaikka pienellä ryhtiliikkeellä moni harmi poistuisi?

Mukavuudenhalu ja tottumus ohjaavat valintojamme arjessa. Harvoin meitä ajetaan ”villieläinten joukkoon” autiomaahan paastojaksolle, jotta saisimme huomata sen, mikä todella on sitovaa.

Meidän pitää itse ajaa itsemme autiomaahan, vapaaehtoisesti. Paasto voi olla arjessamme turvallinen autiomaata, jossa villipetoina huutavat omat mielihalumme ja himomme. Niiden ulistessa on mahdollisuus miettiä arjen valintoja ja ehkä luopua jostain, ainakin vähäksi aikaa.

Klassinen uskon määritelmä on hyppy tuntemattomaan. Tempelinharjalta uskon hyppyyn loikatessamme emme voi olla varmoja, ottaako kukaan vastaan. Paaston aika kutsuu meitä rukouksen ja luottamuksen tielle. Kun karsimme ympäriltämme hälyä, runsautta ja kiirettä, keskeinen ja elämäämme kantava turvaverkko tulee näkyviin ja tunnistettavaksi.

Jos rakennan elämäni materian varaan tai sellaisen kestäättömän hyvän varaan, joka riistää muita, tunnistan kauhukseni heikon verkon. Mutta jos turvani on muussa kuin katoavan maailman näkyvissä aarteissa, turvani on – paradoksaalista kyllä – todellinen.

Miten on – uskallanko hypätä? ✕

“Millaisia ovat ne kiusaukset, joita paholainen meille väläyttellee arjessamme?”

1.3.

RUKOUS JA USKO
2. paastonajan sunn.

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 7:36-50

Virret: 207 (alkuvirsi), 440 (päivänvirsi), 289 (Ut:n jälkeen), 343 (uhrivirsi), 222 (ehtoollisvirsi), 382: 1, 2, 7 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: A. Maasalo: *Rukous (SSA)*, (HarL), Chr. Johansson: *Toistemme eestä rukoilemme*, (UML), H. Huhtala: *Arkinen rukous (UML)*, J. Salminen: *Pienen ihmisen huuto (NSV2010)*

Mielensäpahoittajan haaste

JUHA TANSKA

Evankeliumin näyttämöllä Jeesuksen kohtaa kaksi vastakkaista hahmoa. Toinen on uskonnon valossa epäpuhdas (nainen vailla nimeä, ”syntinen” vaikka syntisyys ei kerrota), toinen puhdas (mies, Simon fariseus). Naisen ja miehen arvoasemaa määrittelee heidän henkilökohtaisen elämänsä lisäksi myös vallitseva kulttuuri, jossa mies on lähes kaikissa tilanteissa naisen yläpuolella, lainsäädännössä, uskonnon harjoituksessa ja julkisessa toimintavapaudessa. Kumpikin heistä lähestyy Jeesusta omasta asemastaan käsin.

Fariseus Simonin toiminta vaikuttaa ulkoisesti hyveelliseltä, sillä hän on kutsunut matkalla olevan tai ehkä synagogassa puhuneen rabbin luokseen aterialle. Pienet yksityiskohdat kuitenkin paljastavat, että hän ei aidosti arvosta vierastaan. Jeesus toteaa tämän ääneen sanoessaan: ”Kun tulin kotiisi, sinä et antanut vettä jalkojeni pesuun, – Sinä et tervehtinyt minua suudelmalla, – Sinä et voidellut päätäni öljyllä.”

Omassa yhteisössään arvoton nainen puolestaan lähestyy Jeesusta tuoden sitä, mitä hänellä on. Todellisessa elämässä mahdollisuus tulla torjutuksi on suuri, sillä nainen lähestyy Jeesusta sekä yhteiskunnallisesti alempi-arvoisena että uskonnollisesti epäpuhtaan leimaa kantana. Nainen tuo lahjanaan öljyä, jolla voitelee Jeesuksen jalat, kyynelensä, joilla pesee Jeesuksen jalat, huultensa suudelmalla ja hiuksensa, joilla kuivaa Jeesuksen jalat. Hä-

nen eleensä näyttävät ilmaisevan kiihkeää jopa eroottista rakkautta Jeesusta kohtaan. Sanasta sanaan käännettynä Jeesus toteaa naisesta fariseukselle: ”Mutta tämä tulemistani lähtien ei ole lakannut suutelemasta jalkojani.”

Evankeliumikertomus asettaa eteemme peilin, joka haastaa tutkimaan omaa ajattelua ja tunteita.

On oikeastaan merkillistä, että meidän kristittyjen joukossa on niin monia mielensä pahoittajia. Ikään kuin emme osaisi katsoa ihmisten toimien ja kulttuuristen ilmiöiden lävitse. Juutomme pintatasolle fariseus Simonin lailla, joka paheksuu naisen toimintaa. Näytämme yleisissä mielikuvissa tuomitsevan ihmisiä, yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöitä vailla yrittystäkään ymmärtää.

Jeesus antaa sunnuntain evankeliumissa toisenlaisen mallin. Hän sallii naisen puhua omalla kielellään, omalla äänellään, vaikka se näyttää vallitsevien käsitysten perusteella paheksuttavalta. Hän näkee naisen toiminnan vaikuttimiin asti. Naisen teot ja lahjat ilmaisevat suurta rakkautta, kaipausta Jumalan armoa kohtaan. Nainen on jo anteeksiantamuksen vaikutuspiirissä. Jeesus toteaa kertomuksen lopussa naisen todellisen tilan. Hän ei ole ala-arvoinen ja epäpuhdas vaan armahdettu: ”Kaikki sinun syntisi on annettu anteeksi.”

Kertomuksen edetessä asetelma naisen ja fariseuksen välillä on muuttunut. Arvoton nainen on saanut julkisesti arvonsa. Fariseus on saanut haasteen tarkastella omaa arvomaailmaansa. Kertomus ei paljasta, mitä Simonin mielessä tapahtuu. Simon voisi olla se evankeliumin hahmo, hyvämaineinen hurskas, jonka ajattelua ja toimia vasten peilaamme saarnassa omia ajatuksiamme ja tunteitamme. Tämä vaatii saarnaajalta viisautta ja sielunhoidollista taitoa, sillä meidän on vaikea tunnistaa omia varjojamme ja ajattelumme kapeutuneisuutta. Kovat ja taitamattomat sanat eivät yleensä auta.

Tärkeää on, että anteeksiantamus on Jeesuksen olemuksessa ja sanoissa läsnä kaikille aterialla oleville. Vertauksellaan kahdesta rahanlainaajaasta Jeesus pyrkii avartamaan Simonin ja läsnäolevan ateriaseurueen ymmärrystä anteeksiantamuksen luonteesta. Evankeliumin kuvaama ateriaseurue metaforana – ihmiset ristiriitaisine asenteineen, ihmettelyineen ja vaikeuksineen ymmärtää anteeksiannon syvyyttä – käy messussa ehtoollispöytään. Siinä jokainen saa kuulla henkilökohtaisesti: ”Sinun puolestasi annettu.” ✕

NIKO HUTTUNEN*Uuden testamentin eksegetiikan dosentti, Helsingin yliopisto***ARI OINAS***Työelämän ja työyhteisöjen kehittäjä, työnohjaaja, Salon seurakunta***SATU SAARINEN***FT, Kirkkoherra, Oulujoen seurakunta***JUHA TANSKA***Kirkkoherra, Kymin seurakunta***HANNA VANONEN***Pastori, tutkija, Helsinki*

VIRRET JA MUSIIKKI

JENNY JOAS*Kanttori, Kotkan seurakunta***LAULUJEN LÄHTEITÄ**

PM XXX = Propriummusiikkia tilausnumero XXX. Nuottien jakelijana toimii SULASOL. Kustantaja on Kirkon keskusrahasto (sakasti.evl.fi)

HH = Hartaisiin hetkiin, hengellisiä lauluja, Bells 2007

TZ xx = Taize rukouslauluja nro XX, Kirjapaja oy, Helsinki 2005

HarL = Hartaita lauluja naiskuorolle, Suomen naiskuoroliitto ry. 2004

CE1 = Chorus Ecclesiae 1, Hengellisiä sekakuorolauluja a cappella, Bells Publishing Oy 2010

EFS = Eu'ry time I feel the spirit, An owl book, henry Holt and company, New York 1999

LV = Lasten virsi, Lasten keskus 2012

IMSLP / Petrucci Music Library <http://imslp.org/>

UML = Uusia Messulauluja, Kirjapaja 2007

NSV2010 = Nuoren seurakunnan veisukirja 2010, Kariston kirjapaino Oy 2010

KL = 100 Kauneinta laulua. Anna-Mari Kaskinen ja Petri Laaksonen. Karisto Oy 2003

OM = Roman Toi, Orelimuusika (Ostinato)

LS = Laulakaa ja soittakaa, Ruotsin kirkon psalmimusiikkia. Verbum 2009

Anna palautetta lehdestä
ja voita **Samsung**
kamerapuhelin

VASTAAMINEN ON HELPPOA.

1. Kirjautu osoitteeseen www.mcipress.fi/crux
2. Merkitse numerosarja 0248
3. Tämän jälkeen pääset lukijakyselyyn klikkaamalla Lähetä-painiketta.

Ja sitten vain onnea arvontaan!

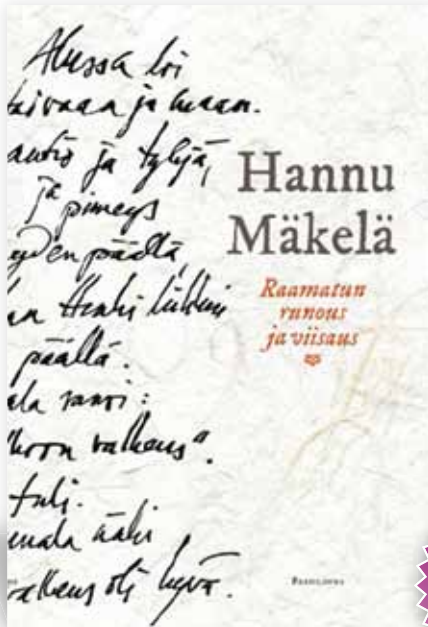
Samalla voit antaa aihe-ehdotuksia ja vaikuttaa lehden sisältöön. Vastaa heti lyhyeen kyselyyn osoitteessa www.mcipress.fi/lukijakyselyt

Lukijakyselyyn voi vastata kahden viikon sisällä lehden ilmestymisestä. Kyselyyn voivat osallistua kaikki MCI Press Oy:n tuottamien lehtien lukijat. Voit osallistua kyselyyn jokaisen ilmestyvän numeron yhteydessä, mutta vain yhdellä vastauksella lehden numeroa kohden. Kysely ja arvonta koskevat lehtiä, jotka ilmestyvät syyskaudella 2014. Palkinnon arvontaan osallistuvat kaikki vastanneet. Palkinto arvotaan 21.2.2015. Voittajalle ilmoitetaan sähköpostitse tai kirjeitse.

Arvottava palkinto on noin 500 euron arvoinen Samsungin Galaxy K zoom -kamerapuhelin.

Laajan valikoiman ja hyvän palvelun kristillinen kirjakauppa, josta löydät kaikkien kustantajien kristilliset kirjat. Tervetuloa ostoksille myymälään ja verkkokauppaan!

Hannu Mäkelä
Raamatun runous ja viisaus

Raamattu on kiinnostanut kirjailija Hannu Mäkelää ennen kaikkea kirjallisuutena, kertomuskokoelmana, joka on kestänyt ja kestää monenlaisten aikojen kulutusta. Nyt Mäkelä on valinnut kokoelmaksi sellaisia raamatuntekstejä, jotka ovat hänestä tuntuneet sekä keskeisiltä että esitystavaltaan elävimmiltä. Perustuu vuoden 1933 Vanhan testamentin käännökseen.

34,20 (38,00) PAASILINNA

34²⁰

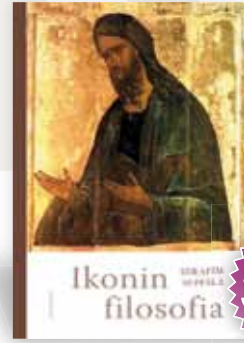

Torsti Lehtinen
Syntiset saarnat

Kirjoituksia maan ja taivaan väliltä
Kirjassa tehdään huomioita ja esitetään väitteitä tasapäisyydestä ja tasa-arvosta, elämän- ja kuolemanvieteistä, vaikeavasta Jumalasta, sallimuksesta ja sattumasta. Lehtinen pysähtyy pastori Juhani Rekolan elämäntyön ja ajatusten ääreen. Osansa huomioista saavat Jarkko Laineen anarkismi ja Nyky-Kullervot Timo K. Mukasta Kai Sadinmaahan.

22,00 (32,00)
ARKTINEN BANAANI

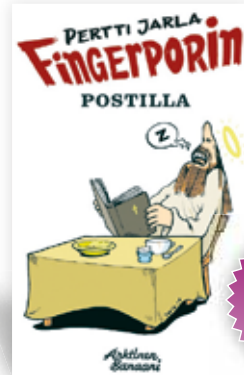
22⁰⁰

Serafim Seppälä
Ikonin filosofia

Ikonit ilmentävät visuaalisesti hengellisyiden kieltä. Ikonin filosofia avaa idän kirkon klassista kuvateologiaa tuoreesta näkökulmasta. Kaunis ikonikuvitus.

30,50 (33,90)

Fingerporin Postilla

Fingerporin uskonnollisaiheisten striippien parhaimmisto. Ei pilkkaa, vaan elämää varten!

13,00 (15,00) ARKTINEN BANAANI

13⁰⁰

Teemu Kakkuri
Suomalainen herätyks

– Herännäiskristillisyyden historia nälkävuosista Nokia-Missioon

Herätysliikkeet ovat vaikuttaneet monin tavoin suomalaiseen kulttuuriin ja uskonnolliseen ajatteluun. Ne ovat haastaneet kirkon ja muokanneet käsityksiä uskosta, elämästä ja yhteiskunnasta. Mitä niistä tulisi tietää? Miten ne ovat syntyneet, ja miten ne vaikuttavat nykyään?

35,00 (38,90)

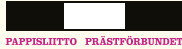

ILMOITUKSEN HINNAT OVAT SEURAKUNTAHINTOJA.

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

Finlands kyrkas prästförbund R.y.
www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDET

Puheenjohtaja, AKI Puheenjohtaja, Pappisliitto

Eija Nivala
Alavieskan seurakunnan
kirkkoherra, TM
Puh. (08) 4309 602 | GSM 050 5762 110
eija.nivala@devl.fi

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

Finlands Kantor-organistförbund r.y.
www.skul.fi, kanttori-urkuriitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

Varapuheenjohtaja, AKI Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriitto

Eero Annala
Keravan seurakunnan
A-kanttori, MuM
Puh. 0400 378 048,
eero.annala@devl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Jussi Junni, pastori, TM,
PsK
Puh. (09) 4270 1507
GSM. 044 744 7041
jussi.junni@akiliitot.fi

OPISKELIJA-ASIAMIEHET

Vesa Engström, teol.yo
Puh. (09) 4270 1501
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi
Pappisliiton opiskelijatyö,
neuvonta opiskelijoiden
harjoittelu-, mentorointi- ja
työllistymiskysymyksissä

TOIMISTOSIHTTEERIT

Tuija Kukkonen,
yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@
akiliitot.fi

Jäsenyysasiat,
alaosastot,
luottamusmieskurssit

APULAISTOIMINNANJOHTAJAT

Merja Laaksamo,
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja, AKIn
viestintä, Pappisliiton
hallinto, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Mari Luoto, MuM
(vs. 5.8.2014-7.7.2015)
Puh. (09) 4270 1502
GSM 050 518 4038
mari.luoto@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriittoon
opiskelijatoiminta, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu- ja
työllistymiskysymyksissä

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihteeri,
jäsenyysasiat,
opintomatkat

Annukka Ruusula,
kanttori, MuM
(vs. 5.8.2014-7.7.2015)
Puh. (09) 4270 1505
GSM 044 744 7040
annukka.ruusula@akiliitot.fi

AKIn neuvottelu- ja
luottamusmiestoiminta,
AKIn alaostotoiminta,
Kanttori-urkuriittoon hallinto,
kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

**JOHDON ASSISTENTTI
Tuula Anttonen**,
HSO-sihtööri
Puh. (09) 4270 1513
tuula.anttonen@akiliitot.fi

AKI-hallinnon ja johdon
assistentti, Pappisliiton
hallintoelinten
pöytäkirjanpitäjä, matka-
ja kokousjärjestelyt,
Internet-kotisivut

Anne Taanila
Puh. (09) 4270 1517
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja
maksuliikenne

*Cruxin toimitus
toivottaa kaikille lukijoille
rauhallista joulua*

AKIn toimisto on suljettuna
22.12.2014 - 6.1.2015
välisen ajan joululomien vuoksi.